

IDEA
CONSULT thinking ahead

member of

IDEA GROUP

Projectteam:

Charlotte De Koninck
Isabelle De Voldere
Martina Fraioli
Carlo Vuijlsteke

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel

T: +32 2 282 17 10
info@ideaconsult.be

www.ideaconsult.be

Onderzoeksopdracht met
aanbevelingen om betere informatie
over en toeleiding naar EU-
programma's voor de brede
Vlaamse culturele sector te
realiseren

Eindrapport | 10 november 2022

In opdracht van

Vlaamse overheid – Departement Cultuur, Jeugd
en Media

Inhoudsopgave

1 /	Contextschets en vraagstelling	3
1.1.	Inleiding	3
1.2.	Onderzoeksvragen	4
1.3.	Methodologie	5
1.4.	Leeswijzer	5
2 /	Mapping van het Europese financieringslandschap	7
2.1.	Inleiding: de invloed van EU beleid op de Vlaamse cultuursector	7
2.2.	Overzicht van EU-financieringsinstrumenten	8
2.3.	Europees beleid m.b.t. cultuur en CCS: strategische documenten en werkmethoden	17
2.4.	Bestaande mapping tools over EU-financiering voor cultuur	19
3 /	Informereren over en toeleiden naar EU-financiering: situatieschets	21
3.1.	De bril van de gebruiker als kader	21
3.2.	Aanvragen van EU-financiering: nood aan een Zwitsers zakmes ter ondersteuning	22
3.3.	Een waaier aan toeleiders	26
3.4.	Gebruikersblik op het landschap van toeleiders	34
4 /	SWOT-analyse van het Vlaamse ondersteuningslandschap m.b.t. EU-financiering	38
4.1.	Sterktes	38
4.2.	Zwaktes	39
4.3.	Kansen	39
4.4.	Uitdagingen	40
5 /	Conclusies en aanbevelingen om de dienstverlening omtrent EU-financieringsmogelijkheden naar de Vlaamse cultuursector te versterken	41
5.1.	Vraag en aanbod verbinden: het Waardepropositie Canvas	41

5.2.	Naar een sterker vernetwerkt ecosysteem van toeleiders	43
Bijlagen		52
1/	Deelnemers interviews, focusgroepgesprekken en co-creatieworkshop	53
2/	Fiches EU financieringsprogramma's	55
2.1	Creative Europe	55
2.2	Horizon Europe	65
2.3	InvestEU	71
2.4	Erasmus +	76
1.5	Digital Europe	81
1.6	Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)	86
1.7	Burgers, gelijkheid, rechten en waarden programma (CERV)	91
1.8	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling	97
1.9	Andere Europese structuur- en investeringsfondsen (in opmaak)	104

1 / Contextschets en vraagstelling

1.1. Inleiding

In 2021 ging een nieuwe 7-jarige Europese begrotingscyclus (2021-2027) van start (MFK – Meerjarig Financieel Kader), met een totaal budget van ongeveer 1.800 miljard euro. De bulk van dit begrotingsbudget zit vervat in een portfolio van financieringsprogramma's die het Europese beleid mee vorm geven (Horizon Europe, Creative Europe, Erasmus +, etc.), onder meer via instrumenten die financiering voorzien om projecten, organisaties, initiatieven te ondersteunen die passen binnen de doelstellingen van deze programma's en de overkoepelende Europese beleidsdoelstellingen. Naast deze bestaande EU-financieringsprogramma's worden ook Pilot Projects en Preparatory Actions gefinancierd, i.e. meerjarige projecten die vaak het pad effenen voor aanpassingen in bestaande programma's of zelfs het definiëren van nieuwe financieringsprogramma's op langere termijn. Ook evoluerende strategische beleidsprioriteiten (e.g. de dubbele transitie green & digital, New European Bauhaus, NextGenerationEU) vertalen zich door naar nieuwe of aangepaste financieringsinstrumenten.

Dat kluwen van Europese financieringsmogelijkheden biedt diverse opportuniteiten voor de Vlaamse culturele sector (zie Box 1 voor definiëring) om extra financiële middelen aan te trekken, niet enkel binnen het beleidsdomein Cultuur (op Europees niveau onder de bevoegdheid van het Directoraat-Generaal voor Onderwijs, Jeugdzaken, Sport en Cultuur (DG EAC)), maar ook beleidsoverschrijdend.

Box 1: Scope van de 'Vlaamse culturele sector' voor deze studie

In de context van deze studie aligneren we de afbakening van de Vlaamse culturele sector op deze die het Departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM) hanteert bij de ontwikkeling van haar cultuurbeleid. Het betreft alle actoren die beroepsmatig werkzaam zijn in volgende sectoren: beeldende kunsten, muziek, podiumkunsten, circus, literatuur, film, (roerend en immaterieel) cultureel erfgoed, amateurkunsten en sociaal-cultureel volwassenewerk, inclusief de culturele bovenbouwactoren¹ die de ontwikkeling van deze sectoren ondersteunen.

¹ Zie De Rynck, F. (2021), "Vlaamse Brede Heroverwegingen - De bovenbouw in het culturele veld: kader voor debat, opstap naar evaluatie" voor verdere duiding.

In de voorbije jaren heeft de Vlaamse overheid - inclusief het Departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM) - meer expliciet ingezet op het stimuleren van actoren in Vlaanderen om oog te hebben voor deze Europese financieringsopportuniteiten als onderdeel van de financieringsmix van organisaties. Verschillende ondersteunende organisaties hebben hierrond ook een expliciete opdracht (e.g. VLEVA, de contactpunten van de verschillende EU-programma's zoals Creative Europe Desk, Cultuurloket). Daarnaast hebben ook andere ondersteunende organisaties in de culturele bovenbouw oog voor deze EU-financieringsmogelijkheden in hun communicatie en werking. Ook n.a.v. de coronacrisis gaven zowel de secretaris-generaal van DCJM als de minister-president de opdracht om intenser en in een versneld tempo te onderzoeken wat we kunnen doen om de cultuursector beter gebruik te laten maken van Europese financieringsmogelijkheden.

Anno 2022 blijft het echter een uitdaging om enerzijds goed grip te krijgen op de (financierings)opportuniteiten die Europa biedt voor de cultuursector, deze informatie helder te communiceren naar het culturele veld in Vlaanderen én hen zo goed mogelijk te ondersteunen in het capteren van deze opportuniteiten.

Dit ondanks inspanningen die al geleverd zijn om de informatiedoorstroom over het Europese subsidielandschap naar de cultuursector te verbeteren, zoals bijvoorbeeld de recente CulturEU-tool² die in opdracht van DG EAC werd ontwikkeld. Deze tools zijn echter niet altijd even gebruiksvriendelijk, te weinig gekend in het culturele veld en slechts gericht op eerstelijns informeren. Aanvullende ondersteuning is nodig voor de meeste cultuuractoren om hier écht mee aan de slag te kunnen.

Begin 2021 is een overleg opgestart tussen de vier organisaties die een expliciete rol opnemen in het toeleiden van cultuuractoren naar Europese subsidies: VLEVA, Cultuurloket, Creative Europe Desk Vlaanderen en DJCM, met het oog op een betere dienstverlening hierrond naar de Vlaamse cultuursector, o.a. door betere onderlinge afstemming van acties en communicatie. Tot nu toe gebeurt deze uitwisseling echter op een ad hoc basis.

Om te komen tot een meer gerichte toeleiding van Vlaamse cultuuractoren naar Europese financieringsopportuniteiten, is er nood aan een meer structurele aanpak, waarbij zowel alle EU opportuniteiten helder in beeld zijn als alle betrokken actoren in Vlaanderen, en hun exacte rollen in de toeleiding van Vlaamse cultuuractoren naar deze opportuniteiten. Het doel van deze studie is om beide aspecten helder te krijgen, en aanbevelingen te formuleren ter versterking van de toeleiding.

1.2. Onderzoeksvragen

In deze studie staan volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Wat zijn de relevante EU-financieringsprogramma's binnen het huidige Europese subsidiebudget voor de culturele sector en in hoeverre zijn zij toegankelijk?
2. Wat zijn de drempels die culturele organisaties ondervinden in het aanvragen van Europese subsidieprojecten?
3. Hoe kan het Vlaamse ondersteuningslandschap gericht en sterker een rol spelen in het toeleiden van organisaties naar Europese subsidies? Hoe kunnen drempels verlaagd worden?

De analyse van zowel het EU-financieringslandschap als het ondersteuningslandschap in Vlaanderen, resulteert in een kwalitatieve SWOT-analyse m.b.t. EU-financiering voor de Vlaamse cultuursector en een reeks aanbevelingen om de bestaande Vlaamse dienstverlening en het instrumentarium te optimaliseren.

² <https://culture.ec.europa.eu/funding/cultureu-funding-guide>.

1.3. Methodologie

Voor het beantwoorden van de verschillende onderzoeksvragen werd een mix van onderzoeksmethoden gecombineerd, zoals weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Mix van onderzoeksmethoden

	Mapping EU financierings-landschap	Huidige drempels in het aantrekken van EU-financiering	Aanbevelingen voor optimalisatie
Desk research	✓	✓	
Interviews	✓	✓	✓
Focusgroep-gesprekken		✓	✓
SWOT		✓	✓
Co-creatie workshop			✓

Bron: IDEA Consult

Naast desk research, werden interviews en focusgroepgesprekken georganiseerd met zowel toeleiders als culturele actoren met interesse in EU-financiering. We verwijzen naar bijlage 1/ voor een overzicht van de deelnemers aan de interviews en focusgroepgesprekken, die plaatsvonden in de periode maart-april 2022.

Vervolgens werd alle informatie gestructureerd verwerkt in een SWOT-analyse, op basis waarvan aanbevelingen voor optimalisatie van de toeleiding werden ontwikkeld. Dit gebeurde onder andere via een co-creatieve workshop met sleuteltoeleiders in september 2022. Zie bijlage 1/ voor het overzicht van de deelnemers aan deze workshop.

1.4. Leeswijzer

Dit eindrapport is de neerslag van dit onderzoek en omvat volgende onderdelen:

- ▶ Na de introductie van de onderzoeksvragen en -opzet (hoofdstuk 1), volgt een gericht overzicht van het Europese financieringslandschap en de mogelijkheden die het biedt voor de Vlaamse culturele sector (hoofdstuk 2);
- ▶ Vervolgens maken we een situatieschets van de manier waarop het informeren over en toeleiden naar EU-financiering momenteel verloopt in de Vlaamse cultuursector, vertrekkend vanuit de noden van cultuuractoren (Hoofdstuk 3);
- ▶ De inzichten uit deze analyse worden samengevat in een kwalitatieve SWOT-analyse (zie Hoofdstuk 4);

- ▶ We eindigen dit rapport met het identificeren van verbeterpunten en formuleren van aanbevelingen om de bestaande Vlaamse dienstverlening en het instrumentarium te optimaliseren (Hoofdstuk 5).

2 / Mapping van het Europese financieringslandschap

2.1. Inleiding: de invloed van EU beleid op de Vlaamse cultuursector

Hoewel het belang van de cultuursector in het EU-beleid steeds meer wordt erkend, zijn de lidstaten exclusief bevoegd voor het cultuurbeleid. In lijn met dit subsidiariteitsprincipe, zijn **de maatregelen van de EU m.b.t. cultuur** daarom prioritair gericht op het aanmoedigen van samenwerking en het ondersteunen en aanvullen van de acties van de lidstaten. Deze interventies omvatten:

- ▶ de directe of indirecte (mede)financiering van acties, via een reeks vastgestelde financieringsprogramma's, die geheel (bijv. het programma 'Creative Europe') of gedeeltelijk (bijv. 'Horizon Europe', enz.) op cultuur en de cultuursector gericht zijn;
- ▶ strategisch gerichte acties die rechtstreeks door de Europese Commissie worden ondernomen.

Gezien de bredere bijdrage die cultuur en creativiteit aan andere Europese beleidsdoelstellingen kunnen leveren, is er ook een belangrijke rol weggelegd voor **culturele overwegingen op andere beleidsterreinen van de EU**, zoals onderwijs, regionale ontwikkeling, en onderzoek en innovatie.

Ten slotte is een aanzienlijk deel van de **wetgeving op andere beleidsterreinen**, met name de interne markt, rechtstreeks van invloed op de cultuursector, ondanks dat het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de harmonisatie van de wet- en regelgeving van de lidstaten uitsluit als middel om Europese beleidsdoelstellingen m.b.t. cultuur te verwezenlijken.

Binnen de Europese Commissie ligt de **hoofdverantwoordelijkheid voor het Europese beleid m.b.t. cultuur en de cultuursector** bij DG EAC. We merken daarbij op dat de Europese Commissie in haar beleid niet zozeer spreekt over de cultuursector, maar over de **culturele en creatieve sectoren** (of ook 'culturele en creatieve industrie') (CCS). Hoewel er (nog) geen heldere afbakening is van welke subsectoren hieronder vallen, is het wel duidelijk dat dit begrip een bredere groep omvat dan de cultuursector zoals in Vlaanderen (en deze studie) afgebakend (zie Box 1). Zo maakt ook onroerend erfgoed deel uit van de CCS, alsook de creatieve sectoren design (inclusief architectuur en mode-design), media en gaming.

Gezien de sterke link - en soms ook overlapping - tussen het beleid van DG EAC m.b.t. de CCS en andere beleidsterreinen, werkt DG EAC waar nodig ook nauw samen met andere DG's. DG CNECT heeft met name de hoofdverantwoordelijkheid voor het beleid met betrekking tot de Europese media en digitale cultuur, inclusief het Europese [Media and Audiovisual Action Plan \(MAAP\)](#), en relevante wetgeving, zoals de [Richtlijn Audiovisuele](#)

[Mediadiensten](#)³. Andere DG's die transversaal en in groeiende mate met cultuur en/of CCS te maken hebben, zijn bijvoorbeeld DG GROW (industriebeleid), DG RTD (innovatiebeleid), DG REGIO (regionaal ontwikkelingsbeleid) en DG EMPL (arbeidsmarktbeleid). Zo werd bijvoorbeeld in de nieuwste [EU industriële beleidsstrategie](#)⁴ (onder de bevoegdheid van DG GROW) de culturele en creatieve industrie opgenomen als één van de 14 strategische industriële ecosystemen⁵ die belangrijk zijn voor een internationaal concurrentieel, groen en digitaal Europa. Een ander voorbeeld van het toenemend integreren van CCS in andere beleidsdomeinen op Europees niveau, is de recente beslissing van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) voor de oprichting van een negende KIC (Knowledge Innovation Community)⁶ die specifiek gericht is op de CCS. We verwijzen naar paragraaf **Error! Reference source not found.** voor een meer gedetailleerde beschrijving van deze KIC en de relevantie ervan voor de cultuursector in Vlaanderen.

2.2. Overzicht van EU-financieringsinstrumenten

2.2.1 EU-programma's meest relevant voor cultuur

Op 1 januari 2021 trad een nieuwe zevenjarige programmaperiode voor de Europese Unie in werking (2021-2027), waarvan de financiële klijlijnen zijn vastgelegd in het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027.

De totale begroting voor deze periode bedraagt een ongezien bedrag van 1.800 miljard euro (zijnde 1.074 miljard euro reguliere langetermijnbegroting + 750 miljard extra binnen het herstelmechanisme NextGeneration EU – in prijzen van 2018). Deze begroting moet zorgen voor de nodige financiering ter ondersteuning van zowel het (economisch) herstel van de COVID-19-pandemie in de EU als van de langetermijnprioriteiten van de EU op verschillende beleidsterreinen.

Het MFK vormt het kader voor bijna 40 EU-programma's in de periode 2021-2027, die verschillende beleidsdomeinen bestrijken zoals onderzoek en ontwikkeling, landbouwbeleid, industrieel beleid, onderwijs, cultuur, regionale ontwikkeling, etc. Elk programma focust op specifieke beleidsprioriteiten, heeft een eigen budgetlijn en wordt volgens één of meerdere van de volgende **systemen**⁷ beheerd:

- ▶ **direct beheer:** deze financieringsprogramma's worden rechtstreeks beheerd door de Europese Commissie (EC). Bij direct beheer is de Europese Commissie rechtstreeks verantwoordelijk voor alle stappen in de uitvoering van een programma:
 - lanceren van de oproepen tot het indienen van voorstellen;
 - beoordelen van de ingediende voorstellen;⁸

³ RICHTLIJN 2010/13/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0013&from=EN>

⁴ COM(2020) 102 final, Een nieuwe industriestrategie voor Europa, MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

⁵ De andere strategische ecosystemen zijn luchtvaart en defensie, agri-food, bouw, digitale infrastructuur en diensten, electronica, energie-intensieve sectoren, hernieuwbare energie, gezondheidszorg, mobiliteit en transport, sociale en buurtconomie, kleinhandel, textiel en toerisme.

⁶ De andere KIC's zijn: EIT Climate-KIC: innovatie voor actie op klimaatgebied; EIT Digital: voor een sterk digitaal Europa; EIT Food: voor duurzame voedselketens van veld tot bord; EIT Health: samen voor gezond leven in Europa; EIT InnoEnergy: veranderingen teweegbrengen ten voordele van duurzame energie; EIT Manufacturing: aansturen van innovatie in productie "made by Europe"; EIT RawMaterials: grondstoffen tot een van de speerpunten van Europa maken en EIT Urban Mobility: slim, groen en geïntegreerd vervoer.

⁷ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode_nl

⁸ De instellingen van de Europese Unie stellen externe deskundigen aan om te helpen bij de evaluatie van subsidieaanvragen, projecten en aanbestedingen, en om in specifieke gevallen adviezen te verstrekken. Hiervoor putten ze uit de 'Funding & Tenders Portal Expert Database 2021-2027'. Via een [call for expression](#) worden personen die de EU-diensten op persoonlijke titel als deskundigen kunnen bijstaan bij de evaluatie van EU-financieringsaanvragen en aanbestedingen, opgeroepen zich kandidaat te stellen en hun profiel toe te voegen aan de databank.

- ondertekenen van subsidieovereenkomsten;
- bewaken van de projectuitvoering;
- beoordelen van de resultaten;
- verrichten van betalingen.

Deze taken worden uitgevoerd door de departementen van de Commissie, op het hoofdkantoor van de Commissie, in de EU-delegaties of via uitvoerende agentschappen van de EU. De programma's die onder direct beheer worden uitgevoerd, vertegenwoordigen ongeveer 20% van de EU-begroting 2021-2027.

Een voorbeeld van een programma onder direct beheer is het programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen (COSME).

- ▶ **gedeeld beheer:** deze financieringsprogramma's worden door de Europese Commissie en de nationale autoriteiten gezamenlijk beheerd. Ongeveer 70% van de EU-programma's wordt op deze manier beheerd. De overheidsdiensten in de EU-lidstaten (op nationaal, regionaal en lokaal niveau) kiezen daarbij zelf welke projecten ze financieren en nemen de verantwoordelijkheid voor het dagelijkse beheer ervan op zich.

De Europese structuur- en investeringsfondsen (zoals bv. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) zijn voorbeelden van programma's in gedeeld beheer.

- ▶ **indirect beheer:** deze financieringsprogramma's worden beheerd door partnerorganisaties of andere autoriteiten binnen of buiten de EU. Een voorbeeld hiervan is het nieuwe permanente mobiliteitsprogramma voor kunstenaars en cultuurprofessionals ('Culture Moves Europe') binnen Creative Europe, waarvan het beheer door de Europese Commissie recent is toegewezen aan Goethe-Institut. Deze laatste zal in nauw overleg met DG EAC instaan voor het organiseren van de lancering van oproepen⁹, beheer van de Culture Moves Europe Evaluators Pool en de evaluatieprocedures, etc.

In Figuur 2 geven we een overzicht van de **meest relevante Europese programma's voor de financiering van cultuur**, ingedeeld naar beheersysteem.¹⁰ Voor deze selectie hebben we ons gebaseerd op zowel informatie over de programma's als reeds bestaande EU-financieringstools die zich richten op de CCS.

Zoals ook blijkt uit de figuur worden de budgetten binnen één EU-programma vaak via meerdere systemen beheerd. Zo wordt bijvoorbeeld een deel van het totale budget van Creative Europe direct beheerd door de Europese Commissie, terwijl een ander deel indirect wordt beheerd (door partnerorganisaties of andere autoriteiten binnen of buiten de EU).

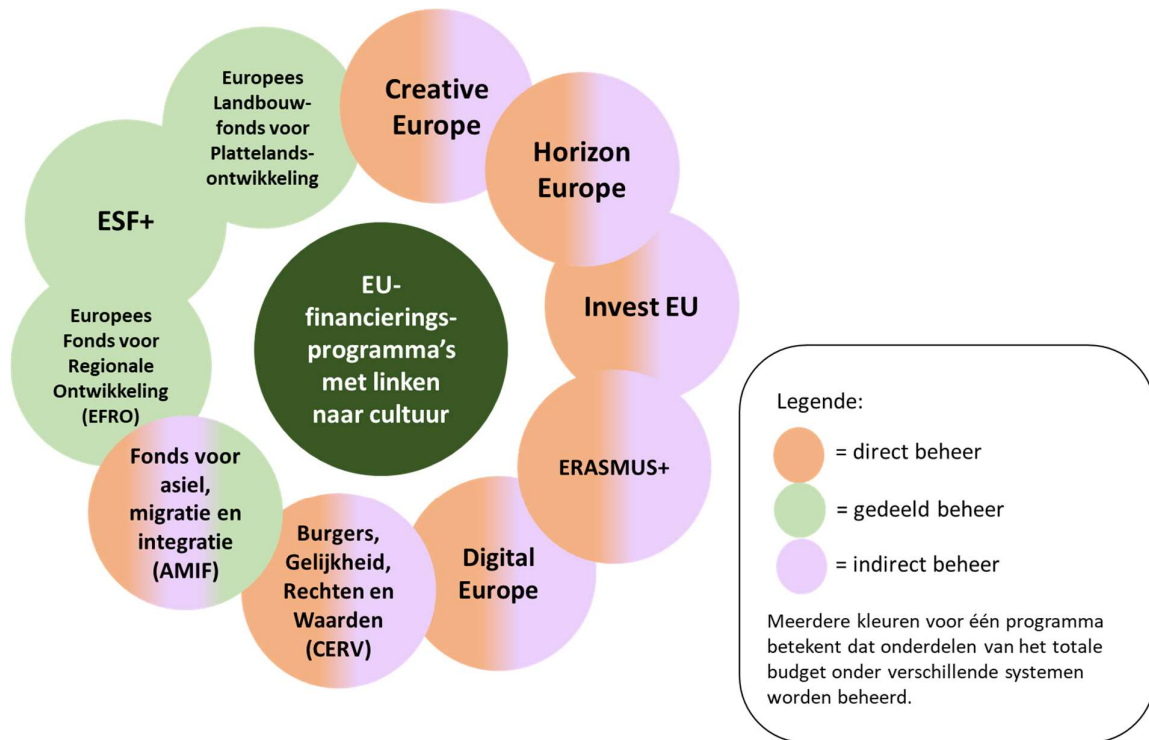
Gegevens over welk percentage van een programmabudget wordt beheerd onder elk systeem, zijn echter niet voorhanden. De grootte van de kleurvlakken per programma in Figuur 2 zijn dan ook geen weergave van de verhouding tussen de verschillende beheerssystemen binnen één programma, maar louter een weergave van het aantal beheerssystemen en welke we terugvinden per programma.

⁹ We komen op dit type van oproepen nog terug in paragraaf 2.2.2, wanneer we het zullen hebben over cascade-financiering.

¹⁰ Zie ook https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_en#eu-programmes-and-funds-financed-from-the-eu-budget-and-nextgenerationeu

Figuur 2: Europese financieringsprogramma's meest relevant voor cultuur naar beheerstructuur

Bron: IDEA Consult

In onderstaande box geven we een korte omschrijving van de beleidsfocus van deze programma's. We verwijzen naar de programmafiches in bijlage 2/ voor een gedetailleerde beschrijving per programma van het beschikbare budget, doelgroepen, types oproepen, aanvraagprocedures etc..

We merken op dat een aantal programma's (met name de operationele programma's voor Vlaanderen binnen EFRO en EFS+) bij het uitvoeren van deze studie nog in opmaak zijn. Een stand van zaken wordt vermeld onder B.2.9.

Box 2: EU-financieringsprogramma's relevant voor cultuur en hun beleidsfocus

- ▶ **Creative Europe** (totale begroting 2021-27: 2,44 miljard euro): het EU-financieringsprogramma voor cultuur. Het hoofddoel van dit programma is het bevorderen, versterken en beschermen van de Europese culturele en taalkundige verscheidenheid, het cultureel erfgoed en de creativiteit, alsook het concurrentievermogen van de Europese culturele en creatieve sectoren..
- ▶ **Horizon Europe** (totale begroting 2021-27: 95,5 miljard euro): het Europese programma voor de financiering van onderzoek en innovatie. Europese samenwerkingsprojecten die onderzoeks- en innovatieactiviteiten (RIA's) rond een specifiek thema ontwikkelen en uitvoeren, zijn in dit programma de meest relevante soorten oproepen voor de CCS. Het S+T+ARTS-initiatief dat samenwerkingen tussen kunst en technologie bevordert, wordt bv. via dit programma gesubsidieerd. Verder kent Horizon Europe ook een specifieke cluster "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving" dat zich richt op uitdagingen met betrekking tot democratisch bestuur, cultureel erfgoed en de creatieve economie, alsmede sociale en economische transformaties. Het Horizon Europe-programma wordt ook ingezet om aan de hand van

diverse thematische subsidie-oproepen de New European Bauhaus-doelstellingen te ondersteunen. Een overzicht van deze specifieke oproepen is terug te vinden op de New European Bauhaus-website.¹¹

- ▶ **InvestEU** (begrotingsgarantie van 26,2 miljard euro) heeft tot doel een extra impuls te geven aan investeringen, innovatie en het scheppen van werkgelegenheid in Europa. InvestEU biedt financieringsproducten aan zoals schuldfinanciering (leningen), garanties en aandelenkapitaalproducten. De totale hefboom van de garanties en financiering die InvestEU verstrekt wordt geschat op meer dan 372 miljard euro in de hele EU, waarvan 30% zal bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. In het InvestEU-programma worden de culturele en creatieve sectoren duidelijk erkend als een investeringsdoelstelling. Bovendien wordt in het nieuwe InvestEU-programma het garantieinstrument voor CCS uitgebreid van louter garanties bij schuldfinanciering gericht op banken (zoals in het vorige programma) naar ook garanties voor aandelenbeleggingen in de CCS, gericht op aandelenbeleggingsfondsen en -beheerders. De garantiefaciliteit is toegankelijk voor alle CCS, maar met speciale pockets voor media en games (mede gefinancierd door Creative Europe MEDIA). Hoewel InvestEU geen rechtstreekse financiering biedt aan Vlaamse culturele actoren, komt dit instrument (de financiering van) de culturele sector onrechtstreeks ten goede omdat het bij erkende financiële instellingen binnen InvestEU in Vlaanderen¹² de financiële risico's verlaagt om financiering aan te bieden aan culturele actoren.
- ▶ **Erasmus+** (totale begroting 2021-27: 26,2 miljard euro): het onderwijsprogramma van de Europese Unie. Het richt zich tot een brede doelgroep op het gebied van onderwijs, volwasseneneducatie, beroepsonderwijs en hoger onderwijs, jeugdwerk en de sportsector. Binnen dit kader zijn er diverse mogelijkheden om culturele en creatieve projecten met een educatieve focus uit te voeren. De culturele en creatieve sectoren worden beschouwd als belangrijke actoren in Europa die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een inclusief en solidair Europa en kunnen deelnemen aan de duurzame ontwikkeling van Europa door projecten op het gebied van cultuureducatie uit te voeren.
- ▶ **Digital Europe** (totale begroting 2021-27: 7,6 miljard euro): een nieuw financieringsprogramma van de EU dat erop gericht is bedrijven, burgers en overheden toegang te geven tot digitale technologie. Het programma biedt ook mogelijkheden voor de culturele en creatieve sectoren om de toegang tot en het gebruik van digitale technologieën te verbeteren en te professionaliseren.
- ▶ **Burgers, Gelijkheid, Rechten en Waarden (CERV)** (totale begroting 2021-27: 1,56 miljard euro): heeft tot doel de rechten en waarden die in de EU-Verdragen en het Handvest van de grondrechten zijn verankerd, te beschermen en te bevorderen. In het bijzonder door ondersteuning van maatschappelijke organisaties die op lokaal, regionaal, nationaal en transnationaal niveau actief zijn. Als het erom gaat de Europese waarden te versterken en de herinnering aan de geschiedenis van Europa levend te houden, speelt de culturele sector een cruciale rol. Culturele activiteiten kunnen niet alleen het gevoel versterken dat men tot Europa behoort, maar ze kunnen de burgers ook in staat stellen een nieuwe kijk te krijgen op hun gemeenschappelijke Europese achtergrond.
- ▶ **Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF)** (totale begroting 2021-27: 9,9 miljard euro): de steun van de EU op het gebied van asiel, integratie en migratie. Het programma richt zich vooral op vroege integratiemaatregelen, terwijl andere aspecten ook aan bod komen in programma's zoals het Europees Sociaal Fonds+ of Erasmus+. Voor de culturele en creatieve sectoren biedt het tweede aandachtsgedebied van het AMIF, "Ondersteuning van legale migratie en bevordering van de integratie van niet-EU-burgers op effectieve wijze", mogelijkheden om culturele projecten uit te voeren. De integratie van niet-EU-burgers in de gastsamenleving kan worden ondersteund door creatieve en culturele methoden, die ook kunnen

¹¹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/get-involved/funding-opportunities_en

¹² zijnde momenteel PMV; specifiek voor de garanties voor eigenvermogensfinanciering in de mediasector werkt PMV samen met VRT binnen een joint venture onder de naam [MEDIA Invest Vlaanderen](#)

bijdragen tot intercultureel begrip en interactie en uitwisseling tussen mensen met verschillende sociale achtergronden kunnen bevorderen.

- ▶ **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)** (totale begroting 2021-27, inclusief ESF+, cohesiefonds en het Just Transition Fund: 378 miljard euro)¹³: één van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF). Deze fondsen versterken de economische, sociale en territoriale cohesie binnen de Europese Unie. Het Vlaamse EFRO-programma 2021 – 2027 beoogt het versterken van de duurzame groei en concurrentiekracht van Vlaanderen, terwijl het tegelijkertijd de transitie naar een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie versnelt. Als gevolg van COVID-19 komt het programma ook in het teken te staan van economische relance en herstel, met bijzondere aandacht voor digitalisering en duurzame stedelijke ontwikkeling. De concrete operationele programma's 2021-2027 voor Vlaanderen worden momenteel voorbereid ter goedkeuring door de Europese Commissie.
- ▶ **Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)** (totale begroting 2021-27: zie EFRO hierboven): het belangrijkste instrument van de Europese Unie (EU) om te investeren in mensen. ESF+ levert een belangrijke bijdrage aan het werkgelegenheids-, sociaal, onderwijs- en vaardigheidsbeleid van de EU, met inbegrip van structurele hervormingen op deze gebieden. Dit programma is momenteel in opmaak.
- ▶ **Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)** (totaal budget: 95,51 miljard euro): De overkoepelende doelstelling van dit fonds is plattelandsgemeenschappen helpen zich te ontwikkelen tot een levendige en economisch en sociaal levensvatbare omgeving. In het algemeen wordt de steun voor culturele projecten niet duidelijk vermeld in het programma, maar het ELFPO vergemakkelijkt investeringen in plattelandinfrastructuur, wat culturele infrastructuur niet uitsluit. In het kader daarvan zijn maatregelen om het culturele erfgoed in plattelandgebieden te restaureren en te beschermen, om culturele activiteiten aan te bieden of om plattelandstoerisme en aanverwante culturele en toeristische diensten te bevorderen, mogelijke manieren voor de CCS om toegang te krijgen tot dit financieringsprogramma.

2.2.2 Bijzondere EU-financieringsmechanismen

Binnen de EU-programma's die we in voorgaande paragraaf beschreven, wordt het belangrijkste deel van de financiering voor de cultuursector toegankelijk gemaakt via calls die rechtstreeks gelanceerd worden door de Europese Commissie of nationale autoriteiten. Belangrijke informatiepunten om zich te informeren over deze calls zijn de nationale contactpunten van elk van deze programma's (zie paragraaf 3.3.1 en de programmafiches in bijlage 2/).

In deze paragraaf belichten we echter nog een aantal andere mechanismen waarlangs financiering voor de cultuursector toegankelijk wordt gemaakt. Daarbij merken we op dat een groot deel van deze financiering eveneens vanuit voorgenoemde programma's komt (alles behalve de beleidsverkennde éénmalige calls – zie verder) en dus niet zozeer bijkomende EU-financiering betreft. Het is vooral de totstandkoming van de financieringsmogelijkheid en de toegang die anders verloopt.

Meer specifiek bespreken we volgende mechanismen en de eraan gelinkte EU-financieringsmogelijkheden voor cultuur in meer detail:

- ▶ het transversale (beleids)initiatief New European Bauhaus;
- ▶ de Knowledge Innovation Communities (KICs) van het EIT;

¹³ de budgettoewijzingen van het EU-cohesiebeleid voor 2021-2027 zijn opgesteld op basis van doelstellingen en kunnen hier worden geraadpleegd: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/2021-2027-EU-allocations-available-for-programming/2w8s-ci3y/>

- ▶ cascade-financiering binnen EU-gefinancierde projecten; en
- ▶ beleidsverkennde projectoproepen.

New European Bauhaus (NEB)

De [New European Bauhaus](#) is een beleidsinitiatief van de Europese Commissie op het hoogste niveau, in samenwerking met het Europees Parlement en de andere EU-instellingen, en met de lidstaten.¹⁴ Het werd in september 2020 – in volle coronacrisis – door Europees commissaris Van der Leyen aangekondigd als een *“interdisciplinair initiatief dat de Europese Green Deal wil verbinden met de leefomgeving van burgers in Europa, door het aanmoedigen van sterkere samenwerkingen tussen wetenschap en technologie, kunst en cultuur. Dit met het oog op het meer impactvol aanpakken van complexe maatschappelijke problemen gerelateerd aan een duurzame leefomgeving, dankzij interdisciplinaire co-creatie”*.

Om bovenstaande beleidsaankondiging verder te concretiseren, werd in januari 2021 een co-designfase opgezet, waarin het concept van de NEB alsook de prioriteiten voor NEB-acties verder konden worden gedefinieerd door stakeholders. Het proces mobiliseerde zo'n 2000 stakeholders – waaronder heel wat actoren en netwerken uit het culturele veld (e.g. Culture Action Europe, European Network of Cultural Centres (ENCC), ENCATC, ...) - in heel Europa die bijdroegen met hun ideeën, netwerken, etc. Dit mondde in september 2021 uit in een New European Bauhaus Communication¹⁵ waarin het kader, de beginselen en sleutelacties werden vastgelegd om in de komende jaren de ideeën van de NEB-beweging effectief te implementeren.

De EU-financiering voor deze implementatie komt grotendeels uit de bestaande programma's – vooral uit Horizon Europe, het Single Market Programma, LIFE en EFRO, maar ook e.g. Creative Europe en Erasmus+. Voor projectoproepen gelanceerd in de periode 2021-2022 werd zo ongeveer 85 miljoen euro geormerkt binnen deze programma's voor NEB-projecten. Deze calls – zowel zogenaamde 'dedicated' als 'contributing' - zijn geclusterd rond drie topics:

- ▶ [Transformation of places on the ground](#) (9 dedicated calls en 5 contributing calls gelanceerd in 2021-2022);
- ▶ [Transformation of the enabling environment for innovation](#) (5 dedicated calls en 17 contributing calls); en
- ▶ [Diffusion of new meaning](#) (6 dedicated calls en 5 contributing calls)

Bovenop deze projectoproepen binnen de bestaande EU-programma's worden enerzijds de nationale overheden in de lidstaten sterk gemobiliseerd vanuit de Europese Commissie om ook op dat beleidsniveau middelen vrij te maken voor het (co-)financieren van NEB-acties (onder andere in de herstellfondsen na corona). Anderzijds voorziet de Europese Commissie nog in de financiering van een aantal kleinere acties om het NEB-gedachtegoed en de NEB-acties in de kijker te zetten, inclusief subsidies en prijzen aan culturele en creatieve organisaties of professionals, alsook aan regionale en nationale overheden, die bijdragen aan NEB-acties. Een voorbeeld zijn de New European Bauhaus Prizes die sinds 2021 jaarlijks winnende initiatieven belooft met €15.000 (NEB Rising Stars) resp. €30.000 (NEB Awards) en communicatie-ondersteuning. Een ander voorbeeld is de organisatie van het [New European Bauhaus Festival](#)¹⁶ in juni 2022. Naar aanleiding van het festival werden open calls gelanceerd voor o.a. individuele kunstenaars en culturele actoren, kunstenaarscollectieven en andere non-profitorganisaties om (niet-financiële en/of financiële) ondersteuning aan te vragen voor deelname aan het festival.

¹⁴ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en

¹⁵ https://europa.eu/new-european-bauhaus/system/files/2021-09/COM%282021%29_573_EN_ACT.pdf

¹⁶ https://new-european-bauhaus.europa.eu/get-involved/festival_en

Sinds het najaar 2021 organiseerde de Europese Commissie al verschillende infosessies om de nieuwe (en nog volop evoluerende) NEB financieringsopportuniteiten toe te lichten. We verwijzen naar de [NEB Funding opportunities](#)-website¹⁷ voor de meest actuele informatie en opnames van voorbije infosessies.

De EU-lidstaten werden ook verzocht een entiteit aan te wijzen als contactpunt voor het Nieuwe Europese Bauhaus-initiatief (een NEB National Contact Point – zie ook paragraaf 3.3.1), om verschillende NEB-inspanningen in hun land te verbinden en te coördineren, en te connecteren met een EU-breed informeel netwerk voor de uitwisseling van informatie en ervaringen m.b.t. NEB.

Knowledge Innovation Communities (KICs)

Het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) is een EU-orgaan dat in 2008 door de Europese Unie is opgericht om het innovatievermogen van Europa te versterken. Het EIT wordt volledig gefinancierd binnen het EU-programma Horizon Europe.

EIT realiseert bovenvermelde doelstelling voornamelijk via het opzetten en ondersteunen van [Knowledge Innovation Communities](#) (KICs), i.e. omvangrijke Europese partnerschappen die bedrijven, onderzoekscentra en universiteiten samenbrengen rond een bepaald thema.¹⁸ Op heden zijn er acht dergelijke KICs rond volgende thema's: klimaat, digitale technologie, voeding, gezondheid, duurzame energie, industrie, grondstoffen en mobiliteit. Na een oproep vanuit EIT voor het opzetten en beheren van zo'n KIC, wordt vervolgens een consortium geselecteerd die voor een periode van 12 jaar Europese co-financiering¹⁹ krijgt vanuit Horizon Europe om dit uit te bouwen en binnen deze KIC activiteiten te organiseren die de beoogde kennissamenwerking ten goede komen. Dit kan gaan van opleidingstrajecten over financiering voor onderzoek tot netwerking events en zaaifinanciering voor nieuwe ventures.

Eind 2021 werd van uit EIT een oproep gelanceerd tot het indienen van voorstellen voor het opzetten van een nieuwe KIC, specifiek gericht op de culturele en creatieve sectoren in Europa. Ondertussen werd hiervoor een consortium geselecteerd, die momenteel in de opstartfase is van de nieuwe KIC. In dit consortium zitten ook een aantal Vlaamse culturele en kennispartners, zoals Cultuurloket en KULeuven-LUCA School of Arts. Verwacht wordt dat deze KIC vanaf 2024 operationeel zal zijn.

De nieuwe KIC zal culturele en creatieve organisaties uit het bedrijfsleven, het hoger onderwijs, de onderzoekswereld en daarbuiten samenbrengen in een pan-Europees innovatie-ecosysteem. Door oproepen te organiseren (verwacht vanaf 2023) voor het indienen van projectvoorstellen en opleidings- en netwerkinitiatieven wil de nieuwe KIC innovatie in én met de CCS aanjagen in Europa. Dit zal financierings-, opleidings- en netwerkimkansen bieden voor eenieder die wenst deel uit te maken van deze CCS-innovatiegemeenschap.

Naast de KIC voor CCS (in wording), die in de toekomst interessante financieringsperspectieven kan bieden voor de cultuursector in Vlaanderen (naast o.a. ook opleidings- en internationale netwerkimkansen), bieden de andere EIT KICs momenteel soms al kansen voor organisaties en professionals uit de culturele sector om te participeren in hun activiteiten en projectoproepen. Dit is bijvoorbeeld het geval met de transversale oproepen van de [EIT KIC rond klimaat](#), waarin interdisciplinaire samenwerking met o.a. CCS wordt gestimuleerd.

¹⁷ https://europa.eu/new-european-bauhaus/get-involved/funding-opportunities_en

¹⁸ <https://eit.europa.eu/our-communities/eit-innovation-communities>

¹⁹ Degressief over de tijd

Cascade-financiering binnen EU-projecten

Soms zitten financieringsmogelijkheden voor CCS actoren vervat in lopende EU-gefinancierde projecten, i.e. in projecten die reeds door de Europese Commissie zijn geselecteerd en gefinancierd via de gewone calls binnen EU-programma's. Dit is het geval wanneer als onderdeel van het uit te voeren project, de uitvoerder binnen die opdracht verplicht een deel van het projectbudget via open calls of andere formats als financiering aan derden moeten besteden. Veelal wordt deze verplichting gespecificeerd in de oproep-criteria waaraan in te dienen projectvoorstellen moeten voldoen. Een voorbeeld hiervan is de momenteel openstaande call binnen Creative Europe voor de hernieuwing van [Perform Europe](#) (zie ook Box 3 hieronder), waar het volgende te lezen valt bij de projectoproep: *"This call for proposals will select one single project which will support a minimum of 35 projects over max. 36 months from all performing arts sectors, sub-sectors and disciplines (excluding live music performances). At least 70% of the grant amount should be spent in implementing the support to the projects selected through the open call(s)."* We noemen dit soort financiering 'cascade-financiering'.

Binnen dergelijke EU-gefinancierde projecten moeten m.a.w. **oproepen gelanceerd worden door het projectconsortium naar CCS actoren toe** om de binnen het project gestelde doelen te bereiken. De geselecteerde voorstellen kunnen dan financiering uit (het EU-budget voor) het project krijgen voor de realisatie van hun voorstel. Enkele voorbeelden van dit soort oproepen met eraan gekoppelde cascade-financiering zijn te vinden in Box 3.

Helaas is er momenteel geen databank of website die dergelijke cascade-oproepen structureel bundelt (noch een meer algemeen overzicht van de lopende EU-gefinancierde projecten met cascade-financiering). Dat betekent dat zelfs de nationale contactpunten van de EU-programma's waaruit deze projecten worden gefinancierd, hier geen informatie over hebben. Enkel voor de programma's Horizon Europe en Digital Europe is er een overzicht van cascade-financieringsoproepen²⁰ terug te vinden op de website <https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/pages/viewpage.action?pageId=25559615>. Voor andere EU-programma's (zoals Creative Europe) bestaat dit momenteel (nog) niet. Om op de hoogte te blijven van nieuwe oproepen binnen dit cascade-model buiten Horizon Europe en Digital Europe, is het dus belangrijk om goed geconnecteerd te zijn (via de projectwebsite en sociale media) met de projectconsortia die deze cascade-financiering beheren. Het door de EC gefinancierde online platform [Creatives Unite](#) is daarbij een startpunt voor de cultuursector. Dit platform (beheerd door het European Creative Hubs Network) tracht zoveel mogelijk van deze cascade-calls die relevant zijn voor de cultuursector onder de aandacht te brengen, en werkt momenteel aan een kader samen met DG EAC om dit in de toekomst op een nog meer gestructureerde manier te doen.

Box 3: Voorbeelden van recente EU-gefinancierde projecten die cascade-financiering voorzien

- ▶ **Perform Europe Call voor beurzen voor internationale tournees en distributie:** De eerste editie van Perform Europe (2020-2022) is een door de EU gefinancierd beleidsverkennend project (Pilot Action - zie 'beleidsverkennende calls' hieronder) dat tot doel heeft de grensoverschrijdende presentatie van podiumkunsten in alle landen van Creative Europe en het Verenigd Koninkrijk op een meer inclusieve, duurzame en evenwichtige manier te innoveren. In het kader van deze pilot action is door het consortium (onder leiding van EITM, het Europese netwerk voor de podiumkunsten) een oproep georganiseerd voor subsidies voor internationale tournees en distributie. Deze oproep stond open voor alle producenten en presentatoren van podiumkunsten in alle landen van Creative Europe en in het VK. Geselecteerde kandidaten konden onderling partnerschappen vormen, innovatieve tournee- en distributievoorstellen uitwerken en hiervoor **financiering aanvragen variërend van €10.000 tot €100.000 (verstrekt door het projectconsortium).**

²⁰ In deze programma's ook gekend onder de naam 'Financial Support for Third Parties (FSTP)

- ▶ **Creative FLIP Call voor learning labs:** FLIP - Finance, Learning, Innovation and Intellectual Property Rights for CCSI is een beleidsvoorbereidende actie (Preparatory Action), medegefinancierd door de Europese Commissie en een consortium van projectpartners. In het kader van dit project werd in 2022 een oproep tot het indienen van aanvragen gelanceerd voor creatieve hubs die hun samenwerking met onderwijsinstellingen in hun gemeenschap willen opzetten of versterken. Geselecteerde projecten ontvangen **€7.500 voor het ontwerp en de uitvoering van een learning lab (verzorgd door het projectconsortium), alsook train-de-trainer sessies over intellectuele eigendomsrechten in de CCS en toegang tot een breder Europees netwerk van vergelijkbare praktijken.**

Bronnen: <https://www.ednetwork.eu/news/perform-europe-call-open> en <https://creativeflip.creativehubs.net/learning-labs/>

Beleidsverkennde projectoproepen

De Europese Commissie – al dan niet geïnitieerd vanuit het Europees Parlement - publiceert soms ook **éénmalige oproepen in het domein van cultuur die (nog) geen deel uitmaken van een programma**. Het gaat vaak om pilootprojecten, waarin de EC bepaalde nieuwe beleidspistes wil uittesten, met het oog op eventuele latere mainstreaming in bestaande programma's. Deze éénmalige projectoproepen worden aangekondigd via de website van de Europese Commissie – DG EAC: <https://culture.ec.europa.eu/resources/calls-and-funding-opportunities> .

Zo heeft het Europees Parlement in 2018 bijvoorbeeld een budget van 1,5 miljoen euro voorzien voor een voorbereidende actie (Preparatory Action) onder de naam "Music Moves Europe: Boosting European music diversity and talent"²¹, met als doel het testen van acties voor een meer sectorspecifiek beleid (en EU-financiering) voor muziek na 2020. Om deze voorbereidende actie uit te voeren, publiceerde de Commissie in 2018 twee oproepen tot het indienen van voorstellen. De commissie selecteerde daarbij 10 proefopleidingsprogramma's voor jonge professionals en 10 innovatieve online en offline muziekdistributiemodellen die het potentieel hebben om de zichtbaarheid van Europees repertoire buiten de mainstream hits te vergroten. Via deze voorbereidende actie financierde de Commissie ook verschillende studies (o.a. rond muziekexport, het opzetten van een muziekobservatorium, analyse van muziekmarkttrends) om meer kennis te vergaren over de uitdagingen en kansen voor de Europese muzieksector. Ook in 2019 werd deze voorbereidende actie verder ondersteund met een budget van 3 miljoen euro. Er werden toen projectoproepen gelanceerd rond professionalisering & opleiding en rond samenwerking tussen kleine poppodia.

Een ander voorbeeld van een voorbereidende actie waar projectoproepen aan verbonden zijn, is het Cross border Investigative Journalism Fund.²² In 2020 werd via deze actie een budget van 1,5 miljoen euro ter beschikking gesteld voor projecten rond onderzoeksjournalistiek.

²¹ <https://culture.ec.europa.eu/sectors/music/music-moves-europe>

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/preparatory-action-cross-border-investigative-journalism-fund>

2.3. Europees beleid m.b.t. cultuur en CCS: strategische documenten en werkmethoden

Om maatregelen omtrent cultuur beter te stroomlijnen en samenwerking tussen de verschillende actoren in Europa op het gebied van het beleid inzake de CCS te versterken, publiceert de Commissie periodiek haar belangrijkste strategische beleidskijlijnen voor cultuur in een Europees Agenda voor Cultuur. De meest recente strategie betreft **Een nieuwe Europese Agenda voor Cultuur in het licht van de mondialisering** (2018).²³

Deze Agenda bevat een reeks doelstellingen die als leidraad dienen voor het optreden van de EU op dit gebied en **geeft richting aan de financiering die nodig is** om de strategie uit te voeren. Meer specifiek heeft de nieuwe Agenda drie strategische doelstellingen met sociale, economische en externe dimensies:

- ▶ Sociale dimensie - de mogelijkheden van cultuur en culturele verscheidenheid benutten ten behoeve van sociale cohesie en welzijn;
- ▶ Economische dimensie - op cultuur gebaseerde creativiteit op het gebied van onderwijs en innovatie en ter bevordering van groei en werkgelegenheid bevorderen; en
- ▶ Externe dimensie - de internationale culturele betrekkingen aanhalen.

De nieuwe Europese Agenda voor Cultuur biedt een kader om sterk in te zetten op samenwerking op EU-niveau om maatschappelijke uitdagingen via het transformerend vermogen van cultuur aan te gaan.

Deze Agenda moet vervolgens zijn implementatie vinden via de **EU werkplannen voor Cultuur en werkmethoden die door de lidstaten worden goedgekeurd**. Deze EU werkplannen voor Cultuur worden aangenomen in de vorm van Council Conclusions. De Agenda voor Cultuur resulteerde in het invoeren van **nieuwe partnerschappen en werkmethoden**, zoals de open coördinatiemethode tussen de lidstaten (OMC – Open Method of Coordination) en de gestructureerde dialoog (SD – Structured Dialogue) met de culturele sector (met name de civiele samenleving, de sociale partners, enz.).

▶ Open Method of Coordination (OMC)

Deze werkgroepen zijn belangrijke ontmoetingsplaatsen voor nationale/regionale beleidsmakers om actuele (beleids)thema's m.b.t. cultuur te discussiëren, advies te geven aan Europese beleidsmakers en invloed uit te oefenen op het Europese beleid. Enkele van de onderwerpen die momenteel in lopende OMC-subgroepen aan bod komen, zijn bijvoorbeeld het statuut en arbeidsvoorwaarden van kunstenaars en professionals uit de culturele en creatieve sector en cultuur voor sociale cohesie. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de OMC-werkgroepen voor cultuur die in het huidige EU werkplan voor Cultuur 2019-2022 operationeel waren/zijn.

²³ <https://culture.ec.europa.eu/document/new-european-agenda-culture-swd2018-267-final>

Tabel 1: OMC-werkgroepen van experts uit de EU-lidstaten in het EU werkplan voor Cultuur 2019-2022

OMC werkgroepen	Status	Timing
Prioriteit A: Cultureel erfgoed en klimaatverandering	Actief	fin 2022
Prioriteit B: Cultuur voor sociale cohesie	Actief	fin 2020
Prioriteit B: Architectuur en gebouwde omgeving van hoge kwaliteit voor iedereen	Actief	-
Prioriteit B: Meertaligheid en vertaling	Actief	-
Prioriteit C: status en arbeidsomstandigheden van kunstenaars en andere beroepsbeoefenaren op cultureel en creatief gebied	Actief	-
Prioriteit D: Gelijkheid van mannen en vrouwen	Actief	-
Prioriteit F: De culturele dimensie van duurzame ontwikkeling	Actief	fin 2022

Bron: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups?lang=en>

Voor de Vlaamse cultuursector is het enerzijds belangrijk dat de Vlaamse overheid (DCJM) hieraan deelneemt om op de hoogte te zijn van belangrijke beleidsontwikkelingen m.b.t. cultuur op Europees niveau (met eventuele toekomstige implicaties op het niveau van EU-financieringsprogramma's), maar ook om Vlaamse standpunten te delen met andere lidstaten en de Europese Commissie, en goede (beleids)praktijken uit te wisselen. Daarnaast beschikt DCJM zo ook over de nodige kennis om Vlaamse culturele actoren uit het veld en culturele bovenbouwactoren te informeren en waar relevant te mobiliseren om zich te engageren in Europese beleidsontwikkeling (bvb. via de Voices of Culture, zie verder).

► Voices of Culture

Naast de OMC-groepen bestond de **gestructureerde dialoog (SD)** met het Europese cultuurveld van 2008 tot 2013 uit twee complementaire onderdelen: de Europese cultuurfora en de cultuurplatforms van het maatschappelijk middenveld (Intercultureel Europa; Toegang tot cultuur; Culturele en creatieve industrieën). Sinds 2015 heeft het tweede deel van de gestructureerde dialoog echter een andere vorm aangenomen, met de lancering van **Voices of Culture**.²⁴ Dit is een gestructureerde dialoog tussen enerzijds de culturele sector in de Europese Unie en anderzijds de Europese Commissie. Het biedt een platform waar vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld uit de culturele sector input kunnen geven aan de Europese Commissie over actuele onderwerpen voor de cultuursector. Om aan het initiatief deel te nemen, moet een aanvraag worden ingediend.²⁵ Het proces wordt gecoördineerd door Goethe-Institut.

Specifiek voor de media- en audiovisuele sector heeft de Europese Commissie een apart strategisch beleidsplan, naast de Agenda voor Cultuur. Het meest recente strategisch beleidsdocument voor deze sector betreft de communicatie **Europese media in het digitale decennium: een actieplan ter ondersteuning van het herstel en de transformatie (2020)**.²⁶

Het actieplan voor de media- en audiovisuele sector is gericht op de volgende drie strategische actielijnen:

- het herstel van de mediasector na de crisis bespoedigen door de toegang tot financiering te vergemakkelijken en te verruimen;
- de transformatie van de sector ondersteunen door investeringen te stimuleren die ten goede komen aan de groene en digitale transitie en die de veerkracht van de sector in de toekomst zeker stellen; en
- de slagvaardigheid van Europese burgers en bedrijven versterken.

²⁴ <https://voicesofculture.eu/>

²⁵ <https://voicesofculture.eu/call-for-applicants/>

²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0784&from=EN>

Dit actieplan heeft ook belangrijke linken met het actieplan voor Europese democratie (2020)²⁷, dat tot doel heeft de vrijheid en pluriformiteit van de media in heel Europa te versterken, met bijzondere aandacht voor de bescherming van journalisten.

2.4. Bestaande mapping tools over EU-financiering voor cultuur

Recent werden verschillende gidsen en tools ontwikkeld om de informatiedoorstroom over Europese financieringsmogelijkheden voor de cultuursector te verbeteren, zoals bijvoorbeeld de recente CulturEU-tool die in opdracht van DG EAC werd ontwikkeld. Box 4 bevat een overzicht van dergelijke gidsen en tools.

Verder is er ook nog de tool **Meet us**²⁸ van de Europese Unie, waarin gebruikers op basis van geografische locatie, sleutelwoorden (waaronder cultuur) of per netwerk op zoek kunnen gaan naar een contactpunt dat informatie en ondersteuning biedt rond o.a. EU-financieringsmogelijkheden. De tool is echter volledig opgesteld vanuit het perspectief van het EU-beleid en de programma's, niet vanuit de gebruikers. Zo geeft de tool voor Vlaanderen bijvoorbeeld enkel de Creative Europe Desk op wanneer je filtert op cultuur en geen andere NCPs die mogelijk relevant zijn voor het culturele veld.

Box 4: Bestaande mapping tools over EU-financiering voor cultuur

- ▶ **CulturEU-tool.**²⁹ Dit is een portaalsite die een overzicht biedt van de financieringsmogelijkheden van de EU voor culturele en creatieve professionals en organisaties. De CulturEU-site bevat in totaal 75 financieringsmogelijkheden uit 21 verschillende EU-programma's. De belangrijkste sectoren zijn architectuur, muziek, audiovisuele media, boeken en uitgeverij en podiumkunsten. Gebruikers kunnen relevante financieringsmogelijkheden filteren op basis van hun behoeften, sector en organisatie. Met deze interactieve gids wil de Europese Commissie de toegang vergemakkelijken tot de financieringsmogelijkheden voor de culturele en creatieve sectoren uit alle financieringsbronnen van de Europese Unie die in 2021-2027 beschikbaar zijn. Het doel is de actoren in deze sectoren te helpen de meest geschikte bronnen van EU-steun voor hun projecten te vinden.
- ▶ **Tool voor de audiovisuele sector en de nieuwsmedia.**³⁰ Dit interactieve instrument schetst de belangrijkste EU-gerelateerde steunmogelijkheden voor de audiovisuele en nieuwsmediasectoren vanaf 2021. Het omvat financieringsstromen buiten Creative Europe, zoals Horizon Europe, Digital Europe, InvestEU of de financieringsmechanismen die deel uitmaken van het herstellepakket onder de naam Next Generation EU. Deze bètaversie bevat de informatie die momenteel beschikbaar is over de verschillende relevante EU-financieringsprogramma's.
- ▶ **Europa steunt Cultuurfondszoeker.**³¹ Deze tool is een gezamenlijk project van de Creative Europe-desks CULTURE uit Oostenrijk en Duitsland. De tool biedt een overzicht van 13 EU-financieringsprogramma's die toegankelijk zijn voor de culturele sector. Deskundigen van beide Creative Europe-desks hebben deze 13 programma's nauwkeurig onderzocht en nagegaan waar culturele projecten kans maken op financiering.

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0790&from=EN>

²⁸ https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en

²⁹ <https://culture.ec.europa.eu/funding/cultureu-funding-guide>

³⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/tool-funding-media>

³¹ [Startseite - Europa fördert Kultur \(europa-foerdert-kultur.eu\)](http://Startseite - Europa fördert Kultur (europa-foerdert-kultur.eu))

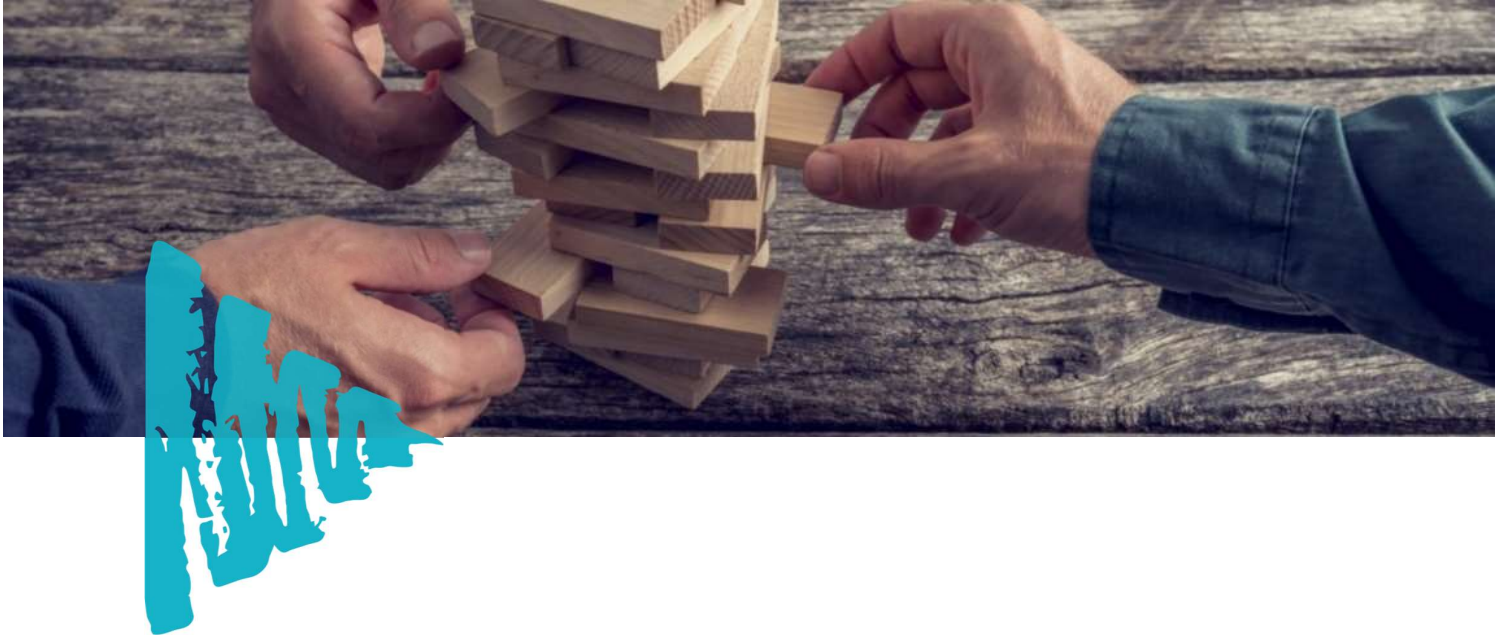
- ▶ **Gids voor EU-financiering van cultuur 2021-2027:**³² Deze publicatie is een uitgave van de 'Infodesk Corona', een project dat wordt uitgevoerd door de Duitse Creative Europe Desk KULTUR en gesteund door de Duitse staatsminister voor Cultuur en Media in het licht van het Duitse voorzitterschap van de Raad van de EU. Het biedt inzicht in de huidige steunmaatregelen van de EU voor de culturele en creatieve sector.
- ▶ **EU Funding Overview van VLAIO:**³³ Deze tool van het Vlaamse Agentschap Innoveren & Ondernemen biedt een overzicht van de verschillende EU-programma's en agentschappen van de Europese Commissie. Het bevat 144 informatiefiches die doorzocht kunnen worden, al dan niet gebruik makend van filters zoals type van financiering die wordt geboden, doelgroep of thematisch domein. De tool is niet specifiek gericht naar de cultuursector.
- ▶ **Andere:** Daarnaast bestaan er nog tal van andere online overzichtswbsites en -databases die (onder andere) EU-financiering in kaart brengen. Zo brengt bv. de [subsidiedatabank](#) van VLAIO ook alle EU-subsidies in kaart vanuit de invalshoek van ondernemerschap of zijn er in sommige sectoren specifieke (al dan niet commerciële) platformen, zoals bv. [www.olffi.com](#), een database die programma's voor filmfinanciering in 95 landen in kaart brengt. Het illustreert de veelheid aan 'toegangspoorten' die er te vinden zijn naar EU-programmaoverzichten.

Deze tools helpen o.a. CCS actoren om de blik op EU-financieringsmogelijkheden te verruimen en zich te laten inspireren om verder te kijken dan louter het cultuurspecifieke programma Creative Europe. Ze beperken zich echter vaak enkel tot de EU-financieringsprogramma's vastgelegd binnen het meerjarig financieel kader van de EU, en bevatten bijvoorbeeld geen informatie over de cascade-financieringsmogelijkheden voor de cultuursector. Bovendien zijn ze vaak verre van gebruiksvriendelijk voor niet-ingewijden in de EU-jungle (i.e. het grootste deel van de cultuursector in Vlaanderen – zie ook hoofdstuk 3 /). Het vraagt van culturele actoren heel veel tijd en kennis om de informatie in deze tools te doorzoeken en te evalueren op hun relevantie. Het gebruik van deze tools gaat o.i. dan ook best gepaard met begeleidende advisering vanuit organisaties die zich (onder andere) toeleggen op informeren over/toeleiden naar EU-financiering (cf. paragraaf 3.3).

³² https://kultur.creative-europe-desk.de/fileadmin/9_Infodesk/EU-funding-for-culture2021-2027_CEDKultur2020.pdf

³³ <https://eufundingoverview.be/>

3 / Informeren over en toeleiden naar EU-financiering: situatieschets

3.1. De bril van de gebruiker als kader

De Vlaamse cultuursector maakt vandaag al gebruik van Europese financiering. Een eerste rondvraag bij gebruikers en toeleiders maakt duidelijk dat vandaag vooral Creative Europe gebruikt wordt voor het indienen van financieringsaanvragen, aangevuld door Erasmus+, Horizon 2020/Horizon Europe, EFRO/INTERREG en ESF. Binnen het Horizon-programma worden voornamelijk onderzoeks- en innovatieprojecten gefinancierd. Er is vandaag echter geen duidelijk zicht op hoeveel Vlaamse cultuurorganisaties participeren in EU-projecten, hoe ze zich informeren over EU-financieringsmogelijkheden en welke drempels ze ervaren bij het (willen) aantrekken van EU-financiering.

Voor het onderzoek van het huidige ondersteuningslandschap rond EU-financiering in Vlaanderen hebben we dan ook resoluut de bril van de cultuuractor opgezet die op zoek is naar (EU-)financiering. Het is immers deze cultuuractor – of dit nu een grootschalige kunstinstelling is of een kleine vzw – die uiteindelijk een Europees project bedenkt, een aanvraagdossier indient en bij selectie uitvoert. De ondersteuningsnoden m.b.t. EU-financiering van de culturele spelers staan dan ook centraal.

Om deze noden in kaart te brengen hebben we in deze studie daarom gebruik gemaakt van de **customer journey mapping** als methode. Het is een methode binnen design thinking waarmee gebruikerservaringen in kaart worden gebracht. Welke noden m.b.t. EU-financiering ervaren culturele actoren wanneer zij in een proces zitten van ideevorming tot EU-projectontwikkeling binnen hun culturele praktijk? Deze methode vertrekt m.a.w. niet vanuit het perspectief van het EU-financieringslandschap of ondersteuningslandschap, maar volledig vanuit het perspectief van gebruikers, nl. culturele actoren die al dan niet willen beroep doen op EU-financiering in hun culturele praktijk.

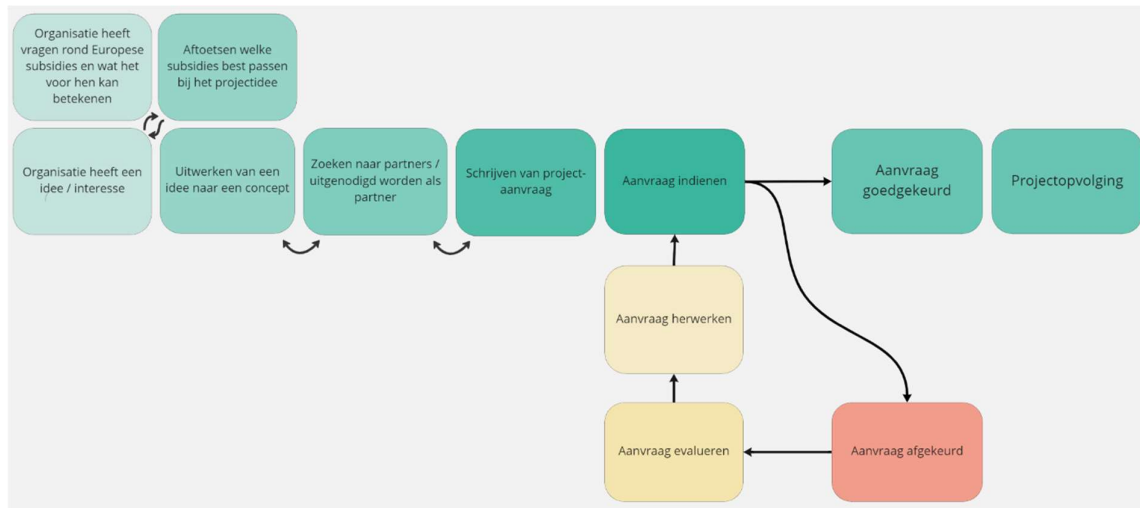
Op basis van de verschillende diepte-interviews en focusgroepgesprekken brachten we de customer journey van een potentiële EU-financieringsaanvrager in kaart, van een cultuurmedewerker die een 'aha-moment' heeft tot een opgeluchte zucht bij een succesvolle aanvraag (of een gefrustreerde afwijzing, waarop al dan niet een nieuwe indiening volgt) (zie Figuur 3). We merken daarbij op dat hoewel deze customer journey vrij lineair in onderstaand schema wordt gevisualiseerd voor de eenvoud, culturele professionals of organisaties dit proces in realiteit vaak minder rechtlijnig doorlopen, met soms stappen uit de customer journey die in parallel worden doorlopen (bijvoorbeeld tegelijk een idee uitwerken en al zoeken naar partners) of organisaties terug naar 'start' moeten voor meer informatie, andere partners of een bijschaving van het concept. Na een eerste aanvraag kan het

resultaat positief of negatief zijn en volgt mogelijk een tweede doorlopen van de customer journey. Een organisatie die een eerste aanvraag heeft ingediend maar niet geselecteerd is, kan immers al dan niet met extra ondersteuning na evaluatie en herwerking een nieuwe aanvraag indienen.

Ondanks deze vereenvoudiging van de realiteit, blijkt uit de focusgroepgesprekken dat dergelijke visualisatie van de customer journey toelaat om gericht na te denken over waar men welke drempels ondervindt en ondersteuning nodig heeft.

Figuur 3: de EU-financiering customer journey

Bron: IDEA Consult

Bovenstaande customer journey gebruiken we in deze studie dan ook als kader voor het in beeld brengen van de bestaande ondersteuningsnoden en drempels die cultuuractoren ervaren m.b.t. EU-financiering, alsook van de dienstverlening die toeleiders van EU-financiering (al dan niet) bieden hierrond. Daarnaast raadpleegden we ook een aantal interne documenten van interviewees en de bevindingen van een bevraging die De Federatie in mei 2021 organiseerde bij lidorganisaties uit de amateurkunstensector en het sociaal-cultureel werk, over Europese financiering en Europese vernetwerking. De enquête werd ingevuld door 84 organisaties: 76 organisaties uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk (SCVW) en 8 (van de 9) amateurkunstenuitvoeringsorganisaties. Deze bevraging biedt m.a.w. specifiek voor deze subsectoren binnen cultuur bijkomende informatie over ervaringen met EU-financiering.

3.2. Aanvragen van EU-financiering: nood aan een Zwitsers zakmes ter ondersteuning

Ondanks de grote verscheidenheid (naar grootte, werkingsdomein, rol in het cultuurveld, etc.) van de culturele actoren die we bevraagden over hun (gebrek aan) ervaringen met EU-financiering en ondersteuningsnoden (zie bijlage 1/), konden we uit de analyse verschillende drempels identificeren die veelvuldig terugkwamen.

Helemaal aan het begin van de customer journey – wanneer culturele actoren nog exploratief kijken naar Europese subsidies (pro-actief dan wel meer reactief) - blijkt vooral de **overvloed aan (versnipperde) informatie rond Europese subsidies**, die bovendien ook nog **evolutief** is (zowel in termen van calls, inhoudelijke thema's, type financiering, etc.), overweldigend te zijn voor velen. Het is vaak niet duidelijk waar heldere informatie kan gevonden worden. De **complexiteit van de Europese financieringsprogramma's** (vaak geschreven in specifiek

jargon waar vele culturele actoren niet vertrouwd mee zijn) en hun aanvraagprocedures is een secundaire drempel. Binnen het brede cultuurveld zijn actoren die een helikopterzicht hebben op het EU-financieringslandschap een uitzondering. Voor de meeste cultuuractoren in Vlaanderen – in eerste instantie in de kunsten (incl. audiovisuele kunsten en letteren) en erfgoed - is het blikveld nog sterk gelimiteerd tot het EU-programma dat zich expliciet richt op de cultuursector, nl. Creative Europe. Dit terwijl er ook financieringsopportuniteiten liggen in andere programma's en initiatieven. Binnen het sociaal-culturele werkveld wordt er wel al een bredere kijk gehanteerd, en meer nagedacht over linken met EU beleidsprioriteiten vanuit een bepaald thema en/of met een specifieke doelgroep waarop de organisatie werkt. Deze werkdomeinen dekken meestal meer af dan louter cultuur (bvb. leren, mobiliteit, milieu, senioren,...), wat zich ook vertaalt in corresponderende EU-subsidieprogramma's waarin SCVW-actoren uit Vlaanderen participeren. Dit bleek uit de twee focusgesprekken met toeliders en wordt ook bevestigd in de resultaten van de bevraging van De Federatie, waaruit blijkt dat SCVW-organisaties naast Creative Europe vooral EU-financiering zoeken in Erasmus+, maar ook binnen Horizon of de Europese structuurfondsen als ESF of PDPO. Ook uit de eerste analyses in het kader van de lopende DCJM-studie rond samenwerkingen op het snijvlak tussen cultuur, wetenschap en innovatie en het gebruik van EU-financiering, komt eenzelfde vaststelling naar voor.

Eenmaal correcte informatie gevonden is, kan een organisatie aan de slag gaan om een **concept** verder uit te werken **binnen de krijtlijnen van de Europese call en de eigen doelstellingen**. Het **vertalen** van de Europese context naar de eigen praktijk is echter opnieuw een vaardigheid die niet elke organisatie in huis heeft zoals blijkt uit de diepte-interviews en focusgroepgesprekken, en dit zowel op inhoudelijk als op zakelijk vlak. Ook het feit dat sommige Europese calls geen 100% financiering voorzien, maar **co-financiering** vragen, vormt een bijkomende drempel voor organisaties. Hier moet immers op zoek gegaan worden naar aanvullende middelen naast de EU-subsidie. Organisaties uit het culturele erfgoedveld die een werkingssubsidie ontvangen op basis van het Cultureelerfgoeddecreet hebben wel de mogelijkheid om beroep te doen op projectsubsidies van de Vlaamse Overheid voor deze co-financiering³⁴, maar dit is niet voorhanden voor de rest van de cultuursector.

Eenmaal een concept uitgewerkt is, is het zaak om medestanders te vinden. Het uitvoeren van Europese projecten kan kaderen in de algemene **internationalisering** van een organisatie en bewuste opbouw van relevante internationale netwerken. Maar bijna alle deelnemende cultuuractoren in de interviews en focusgroepen gaven aan dat deze medestanders vooral organisch gevonden werden vanuit hun reeds bestaande informele (internationaal) netwerk. Eenmaal de organisatie opgenomen is in een (vaak informeel) netwerk dat actief is in EU-projecten, is het gemakkelijker om partnerschappen aan te gaan. Het blijkt veel moeilijker om deel uit te maken van consortia zonder voorgaande ervaring en contacten.

Tot slot vergt het doorlopen van het ganse proces tot de effectieve aanvraag, een **zeer grote tijdsinvestering** van de aanvrager – niet enkel om te komen tot een inhoudelijk stevig voorstel met een sterk consortium, maar ook administratief. Heel wat gebruikers (ook bevestigd in de bevraging van De Federatie) zien de grote hoeveelheid administratie die erbij komt kijken - voor niet altijd grote subsidiebedragen - als een heel belangrijk pijnpunt voor deelname aan EU-projectaanvragen.

Al deze drempels samen – de overvloed van informatie die moeilijk te navigeren is, het behendig manoeuvreren tussen de EU-vereisten en eigen ambities, en de zoektocht naar geschikte (internationale) partners – zorgen voor een **zeer zware last** voor organisaties die voor de eerste, of zelfs tweede of derde keer, aanvragen.

Deze drempels werden ook vastgesteld door DCJM zelf en in de bevraging van De Federatie bij cultuuractoren, waarin de volgende drie belangrijkste drempels naar boven kwamen:

³⁴ <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/subsidies/projectsubsidies/internationale-projecten-die-cofinanciering-vereisen>

- ▶ **Onvoldoende geïnformeerd** over de Europese subsidiemogelijkheden;
- ▶ **Onvoldoende tijd** om een aanvraag te schrijven of op te volgen; en
- ▶ De subsidieprogramma's zijn **te complex** voor vele organisaties.

Breed genomen identificeerden interviewees en deelnemers in de focusgroepgesprekken – zowel cultuurorganisaties als culturele bovenbouwactoren – **drie 'domeinen' van expertise die ze nodig achten** wanneer men zich wil engageren in EU-gefinancierde projecten: kennis, vaardigheden en netwerk (zie Tabel 1).

- ▶ Onder kennis maken we het onderscheid tussen de nood aan kennis over de verschillende EU-programma's en het bredere Europese beleidskader (inclusief de bijkomende financieringsmogelijkheden, zoals e.g. bij New European Bauhaus of de Green Deal) langs de ene kant en kennis over ontwikkelingen in de cultuurpraktijk langs de andere kant. Beide kennisdomeinen hebben gemeen dat ze versplinterd zijn en een mate van specialisatie vragen. Zowel binnen het Vlaamse culturele werkveld als binnen het EU-financieringswerkveld gelden eigen spelregels, doelstellingen en vakjargon, die een grote mate van kennis vragen, niet in het minst omdat deze niet in steen gebeiteld zijn. (Beleids)accenten durven te verschuiven tijdens calls.
- ▶ Naast kennis zijn er ook een aantal vaardigheden die de slaagkansen van een Europese projectaanvraag verhogen. De vaardigheden die nodig zijn om een succesvolle aanvraag te schrijven zijn vooral toegespitst op het vertalen van eigen projectideeën naar een nieuwe context. Daarbij kunnen we drie verschillende clusters van vaardigheden onderscheiden:
 - Als eerste is er de vaardigheid om vanuit de Europese informatie, zowel over programma's als over de beleidsmatige context, te kunnen evalueren of er relevante linken te maken zijn met de eigen werking/projectideeën. De culturele professional/organisatie moet de eigen inhoudelijke doelstelling(en) concreet kunnen vertalen naar de vooropgestelde doelen van het EU-programma waar men een aanvraag doet.
 - Zowel een projectaanvraag initiëren en coördineren als het coördineren van (de voortgang in) een goedgekeurd EU-project (intern en binnen een consortium), legt niet enkel beslag op resources maar vraagt ook vaardigheden in het team om dergelijke projecten/processen te kunnen beheren.
 - Een laatste, niet onbelangrijke, vaardigheid is het realistisch opzetten van een budget en voorleggen van een zakelijk plan (alsook bij goedkeuring het financieel beheer van het project).
- ▶ Een laatste expertisedomein betreft het toegang hebben tot een relevant netwerk, zowel op Europees als Vlaams niveau. Deze netwerken zijn niet enkel belangrijk om zich te informeren bij ervaringsdeskundigen, maar ook om sterke consortia te bouwen rond projectideeën. Een vaak terugkomende reflectie die culturele actoren maken over EU-financiering tijdens de focusgroepen en gesprekken is dat het een privilege is van een 'in-crowd' die over sterke (Europese) netwerken beschikken.

Tabel 1: Nodige expertisedomeinen voor het aanvragen van EU-financiering

Kennissen	Bredere EU-beleidscontext en prioriteiten
	Aanbod aan EU-programma's en EU-financieringsmogelijkheden
Vaardigheden	Inhoudelijk: vertaling van de inhoud naar EU-Doelen
	Procesmanagement (en na goedkeuring 'projectmanagement'): initiëren en coördineren van werk binnen EU consortium
	Zakelijk: vertaling van idee naar budget binnen EU-Context
Netwerk	EU – Netwerk
	Vlaams Netwerk

Bron: IDEA Consult

Deze combinatie van expertisedomeinen waarover men moet beschikken om een EU-projectaanvraag in te dienen, correspondeert ook sterk met waar officiële documenten van de Europese Commissie op hameren, zoals blijkt uit Box 5.

Box 5: Wat een goed EU project maakt

SMART Doelstellingen van een goed EU project:

- ▶ Relevant, in overeenstemming met prioriteitsveld (Specifiek)
- ▶ voorziet in een reële behoefte op het terrein (specifiek)
- ▶ Duidelijk concept, goed toegelichte doelstellingen (haalbaar)
- ▶ Goed opgezette methodologie (haalbaar) (Tijdgerelateerd)
- ▶ Sterk partnerschap (vooraf gesloten)
- ▶ Sterke EU-dimensie, EU-meerwaarde
- ▶ Duurzame resultaten, goede verspreiding (haalbaar)
- ▶ Realistische/kwantificeerbare output, relevante resultaten (meetbaar)
- ▶ Waar voor je geld, goed geplande begroting (Meetbaar) (Tijdgerelateerd)

Bron: Officiële EC presentatie

Het nodige palet aan expertise kan volledig intern aanwezig zijn of opgebouwd worden, maar dit was alvast bij geen van de gesproken cultuuractoren in deze studie – kleine en grotere, inclusief bovenbouwactoren – het geval. Iedereen heeft nood aan ondersteuning hierbij. Velen blijken daarbij beroep te doen op peers voor het uitwisselen van ervaringen, tips & tricks. Dit netwerk van peers is echter vooral gebouwd op persoonlijke relaties en het leren gebeurt zeer informeel.

Bij het doorlopen van de EU-financiering customer journey hebben vele cultuuractoren met andere woorden een **multidimensionale ondersteuningsvraag**. De ideale toeleider is op de hoogte van de laatste nieuwe informatie over de evolutieve Europese beleidscontext, kent de programma-administratie van binnen en van buiten, en beschikt over een relevant netwerk waarin de toeleider de aanvrager kan introduceren.

We kunnen vanuit deze blik gezien dan ook vaststellen dat de ideale toeleider zoals een Zwitsers zakmes is: een vat vol horizontale en verticale kennis, een uitstekende vertaalmachine en een uitgebreide netwerker en connector. Ze heeft ook voldoende resources om organisaties stap per stap mee te nemen in het aanvraagproces.

3.3. Een waaier aan toeleiders

Brengen we de toeleiders in beeld die minstens een deel van de multidimensionale ondersteuningsvraag invullen, dan is deze groep relatief talrijk en divers in de rollen die ze opnemen. In de volgende paragrafen bespreken we meer specifiek de rollen/dienstverlening m.b.t. EU-financiering voor volgende (types) actoren:

- ▶ Nationale contactpunten van Europese programma's,
- ▶ Toeleiders met een helikopterperspectief op EU-brede financieringsopportunities relevant voor cultuur,
- ▶ Culturele bovenbouwactoren (sectorale en transversale steunpunten, culturele kennisnetwerken, etc.),
- ▶ DCJM.

Voor deze bespreking hebben we ons gebaseerd op zowel desk research als gesprekken die we binnen dit onderzoek voerden met 13 van deze toeleiders tijdens interviews en focusgroepen (zie bijlage 1/).

3.3.1 Nationale contactpunten van Europese programma's

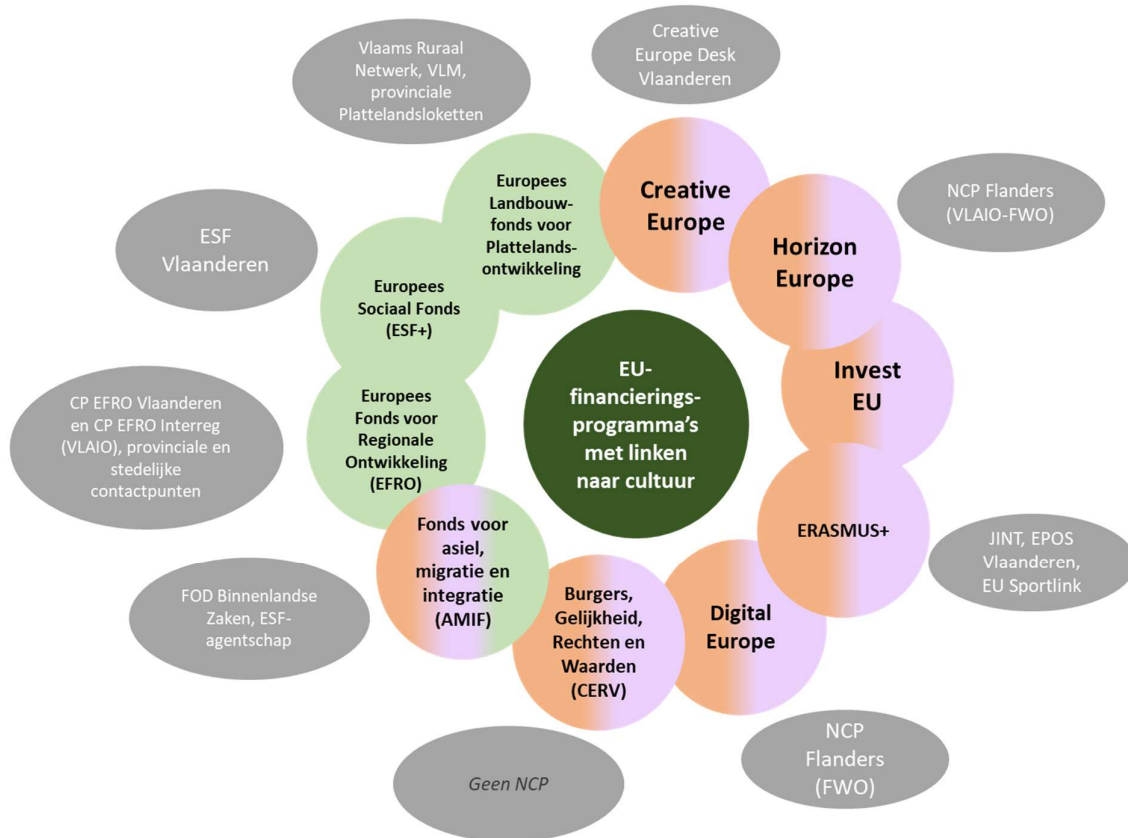
Elk Europees programma heeft een nationaal contactpunt (NCP) dat als opdracht heeft om het brede publiek te informeren of toe te leiden naar hun programma. Figuur 4 geeft een overzicht van de verschillende NCPs die verantwoordelijk zijn voor de programma's met linken naar culturele en creatieve sectoren. Verschillende van deze NCPs zitten ingekapseld binnen administraties of agentschappen van de Vlaamse overheid, verspreid over verschillende beleidsdomeinen. We verwijzen naar de EU-programmafiches in bijlage 2/ voor de contactgegevens van elk van deze NCPs.

Een recente, interessante ontwikkeling m.b.t. NCPs is de invoering van een aparte NCP in de lidstaten voor New European Bauhaus (zie paragraaf 2.2.2).³⁵ In tegenstelling tot de andere NCPs wiens opdracht gelinkt is aan één EU-programma, betreft het hier de invoering van een transversaal thematisch NCP dat vanuit een specifieke beleidsprioriteit (New European Bauhaus) informeert over de NEB-beleidsagenda en alle eraan gelinkte financieringsmogelijkheden (die grotendeels verspreid zitten in verschillende EU-programma's). Voor Vlaanderen is dit NCP ingekapseld in het Departement Omgeving (contactpersoon: Françoise Vermeersch).

³⁵ Zie https://europa.eu/new-european-bauhaus/about/national-contact-points_en voor een overzicht

Figuur 4: Nationale contactpunten EU-subsidies in Vlaanderen

Bron: IDEA Consult o.b.v. [VLAIO-overzicht NCPs EU-subsidies](#)

Uit de interviews en focusgroepgesprekken blijkt dat veruit het meest gekende en geraadpleegde NCP in de Vlaamse cultuursector Creative Europe Desk Vlaanderen is. Haar werking bespreken we in meer detail in de volgende paragrafen. Verder bespreken we ook de dienstverlening van NCP Flanders, JINT en EPOS naar de cultuursector in Vlaanderen toe in meer detail. Deze NCPs bestrijken de bulk van EU-programma's waaraan cultuuractoren in Vlaanderen deelnemen (op basis van informatie uit de diepte-interviews, focusgroepgesprekken en survey van De Federatie) en waarvoor de programma's gekend zijn.

► Creative Europe Desk Vlaanderen

Het Creative Europe programma is hét programma voor de Europese cultuursector en wordt in Vlaanderen ondersteund vanuit het NCP [Creative Europe Desk Vlaanderen](#). De desk telt momenteel vier personen (3,2 VTE) en maakt deel uit van team Transversaal en Internationaal binnen de afdeling Kennis en Beleid van DCJM.

De Creative Europe Desk maakt de verbinding én vertaalslag tussen Europa en culturele actoren. Ze heeft een uitgebreide kennis van het Creative Europe Programma. Ze steunt op informatie van de Europese Commissie en een netwerk van andere CE Desks in EU-landen om informatie en kennis uit te wisselen alvorens deze te vertalen naar de Vlaamse cultuursector. Creative Europe Desk Vlaanderen investeert met beperkte middelen sterk in laagdrempelige communicatie over de mogelijkheden die Creative Europe biedt, maar ook over de verschillende vereisten die erbij komen kijken. Ze geeft **speciale aandacht aan het vertalen van hoogdrempelige technische EU-teksten naar meer toegankelijke informatie voor cultuuractoren in Vlaanderen**. Voor het informeren over Creative Europe zet ze in eerste instantie in op het beheren van een actuele website (met up-to-date informatie over Creative Europe calls), één-op-één gesprekken, inspireren via het delen van succesvolle voorbeelden, direct

mailing en in mindere mate op het organiseren van informatie-/leermomenten voor groepen (infodagen, webinars). Waar mogelijk probeert zij samen te werken met andere cultuurpartners of bovenbouw dienstverleners.

Daarnaast beschikt Creative Europe Desk Vlaanderen over een **grote kennis van en netwerk** in de Vlaamse cultuursector (met focus op de kunsten en audiovisuele media). Dit kwam sterk naar voor in de focusgroepgesprekken met gebruikers. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is wel dat dit netwerk sterk persoonsgebonden is, met twee duidelijke gezichten voor de twee sub-programma's Cultuur (Gudrun Heymans) en Media (Frank Herman). Met name Gudrun Heymans (contact voor het Cultuur-subprogramma) heeft door haar zeer lange staat van dienst een groot adresboek opgebouwd, wat ervoor zorgt dat gebruikers ook op haar beroep doen voor doorverwijzing en/of het verbinden met partners. Deze sterke vereenzelving van de CE Desk met individuen, heeft als voordeel dat ze als heel aanspreekbaar worden ervaren. Tegelijk heeft het ook een schaduwzijde: doordat de kennis en het netwerk sterk geconcentreerd zit bij twee personen, betekent het wegvallen van die personen een grote aderlating voor de dienstverlening. Momenteel moet Creative Europe al een eerste horde hierin nemen, met het pensioen van Frank Herman in het najaar van 2022.

Verder is een belangrijke uitdaging voor de CE Desk momenteel het onevenwicht tussen de grote vraag naar begeleiding vanuit het veld en de eigen draagkracht van het (beperkte) team, in combinatie met het grote aantal calls dat verschijnt. Volgens CE Desk heeft corona bovendien de intensiteit van het aantal calls vanuit Europa nog verhoogd. De hoge werkdruk zorgt ervoor dat niet alles kan vertaald worden naar de website zoals CE Desk wenst (inclusief hertaling – cf. hierboven). Daarnaast is de complexiteit van het EU-financieringssysteem zo groot dat het eveneens remmend werkt op de dienstverlening. De Europese Funding and Tenders Portal is een complexe tool, die tot op heden nog niet 100% op punt staat. Dat brengt met zich mee dat er momenteel ook veel tijd gaat naar het ondersteunen van culturele actoren in het (correct) gebruik van de portal en verhelpen van problemen die daarbij ondervonden worden.

► NCP Flanders

Horizon Europe (opvolger van Horizon 2020) is het Europese programma voor de financiering van onderzoek en innovatie in Europa. Na al een verhoogde aandacht voor cultuur in Horizon 2020 (in vergelijking met zijn voorganger), is in Horizon Europe de focus op cultuur nog verder uitgebreid wat zich heeft vertaald in o.a. een specifieke cluster 2: Culture, Creativity and Inclusive society in het programma (zie ook vorige hoofdstuk en de programmatische in bijlage). Horizon Europe blijft echter net zoals zijn voorganger algemeen een moeilijker toegankelijk programma, met z'n vele pijlers, horizontale acties en substructuren (e.g. de EIT KICs worden ook vanuit Horizon Europe gefinancierd, cf. paragraaf 2.2.2). Dit geldt niet in het minst voor culturele actoren.

Voor Vlaanderen gebeurt de toeleiding naar Horizon Europe door [NCP Flanders](#). Dit is een samenwerking tussen FWO en VLAIO, die beide het NCP bestaen. Het team bestaat momenteel uit 13 personen, dat verantwoordelijk is voor zowel het volledige Horizon Europe programma als voor het Digital Europe programma. In tegenstelling tot CE Desk Vlaanderen zet NCP Flanders niet in op het vertalingsaspect van informatie naar de cultuursector en beschikt ze slechts over een zeer summiere kennis over of netwerk in de Vlaamse cultuursector. Ze ageert **vooral als doorgeefluik van informatie die ze van Europa ontvangt**, publiceert nieuwe oproepen op haar website en promoot het gebruik van het Funding and Tenders Portal.

Binnen de desk is er één VTE verantwoordelijk voor cluster 2, waar cultuur slechts een subcategorie van uitmaakt. Vandaag is er dus een zeer beperkte draagkracht binnen het contactpunt om specifiek in te zetten op ontsluiting van informatie over de programmamogelijkheden naar culturele actoren toe, of voor het intern opbouwen van een betere kennis over (het functioneren van) de Vlaamse culturele sector en wat Horizon Europe voor het culturele veld kan betekenen. Uit de focusgroepgesprekken blijkt dat hierdoor cultuuractoren grote moeite hebben om zich te herkennen in het programma en de mogelijkheden die het zou kunnen bieden.

► JINT en Epos

Erasmus+ is het EU-programma op het gebied van onderwijs & opleiding, jeugdzaken en sport. Voor de thema's Jeugd en Onderwijs (meest relevant voor cultuurveld) zijn er twee aparte NCPs in Vlaanderen: JINT voor Erasmus+ Jeugd en Epos voor Erasmus+ Onderwijs. Beide thema's zijn relevant voor het culturele veld. Zeker binnen het SCVW is Erasmus+ momenteel al één van de meest gebruikte EU-programma's voor het aanvragen van EU-financiering, zoals blijkt uit de bevraging van De Federatie in 2021.

[JINT vzw](#) is het NCP in Vlaanderen voor zowel Erasmus+ Jeugd als het European Solidarity Corps en coördineert ook het Bel'J-programma in Vlaanderen. De organisatie stimuleert en ondersteunt de internationale uitwisseling en samenwerking van jongeren en jeugdorganisaties. In tegenstelling tot de CE Desk en NCP Flanders, is deze organisatie niet ingekapseld in een administratie of agentschap van de Vlaamse overheid, maar een aparte vzw die financiële steun ontvangt van zowel de Vlaamse Overheid als de twee EU-programma's waarvoor ze als NCP fungeert. In het NCP werken een 15-tal medewerkers, waarvan 3 à 4 personen ook linken hebben met cultuur (ruwe schatting). Er wordt ingezet op het voorzien van heldere en laagdrempelige communicatie naar de primaire doelgroep toe (jeugd en jeugdorganisaties) en doorgedreven begeleiding van aanvragers, met een voorkeur voor één-op-één gesprekken en intensieve opvolging. Een belangrijk keuze die JINT maakt in haar informatiestrategie, is het pro-actief inzetten op het sprokkelen en **delen van inspirerende verhalen** (peer awareness raising) alsook het **delen van informatie vanuit thema's**, in relatie met jongeren en internationale uitwisseling. Periodiek focust JINT op een bepaald thema om dit verder uit te diepen en tegelijk het eigen netwerk van de organisatie rond te versterken. Cultuur is dit jaar één van deze thema's.

[Epos vzw](#) is net als JINT een vzw die instaat voor de uitvoering in Vlaanderen van verschillende programma's en acties, zowel Europees als Vlaams gefinancierde. De focus van de organisatie is internationalisering stimuleren en ondersteunen in onderwijs (van basis- tot hoger onderwijs) en vorming, onder meer via de mogelijkheden die het EU-programma Erasmus+ biedt. De organisatie heeft voor dit laatste vier consultants in dienst die ondersteunen bij aanvragen. Epos zet in haar dienstverlening vooral in op het **stimuleren van netwerking**, en begeleidt organisaties eerstelijns van beginidee tot het einde van een project. Ze zet in op netwerkevents, stages en peer to peer learning. Cultuur is niet de core-business van haar programma, maar binnen de thema's waarop Epos zich richt (kwaliteit in onderwijs & vorming, levenslang leren, digitalisering en democratische participatie, sociale inclusie) kan vaak een (sociaal-)culturele insteek gevonden worden.

3.3.2 Toeleiders met een helikopterperspectief op EU-brede financieringsopportuniteiten (relevant voor cultuur)

Naast de NCPs, die gericht informeren over en toeleiden naar EU-financieringsmogelijkheden binnen hun programma, zijn er ook een aantal organisaties in Vlaanderen die niet zozeer in de diepte informeren over één programma, maar eerder als opdracht hebben om in de breedte (en minder in de diepte in vergelijking met de NCPs) te informeren over EU-beleid en welke financieringsmogelijkheden Europa biedt. Zij richten zich vooral op bewustzijn creëren over EU-beleid, het brede pallet aan (financierings)mogelijkheden die Europa biedt voor hun doelgroep(en) en het helpen oriënteren van hun doelgroep in het EU-(financierings)landschap.

► VLEVA

Het Vlaams-Europees verbindingsagentschap ([VLEVA](#)) heeft als opdracht om de Vlaamse overheid, lokale overheden en het middenveld in Vlaanderen betere toegang te geven tot het Europese beleid, door hen tijdig te informeren over nieuwe ontwikkelingen en er zo voor te zorgen dat deze actoren tijdig en geïnformeerd hun Europese belangen kunnen behartigen. Een groot deel van VLEVA's dienstverlening is gratis toegankelijk voor iedereen. Sommige diensten zijn wel voorbehouden voor VLEVA-leden³⁶, zoals het mee bepalen van de thema's die VLEVA opvolgt of ondersteuning bij belangenbehartiging op maat. VLEVA telt momenteel 39 ledenorganisaties, waaronder Cultuurloket. Op vraag van deze laatste volgt VLEVA specifiek het Europees beleid rond cultuur en EU-financiering op. Het onderzoekt proactief interessante beleidsvoorbereidende initiatieven en de nieuwe wetgeving, en kan zo interessante nieuwe ontwikkelingen signaleren. Behalve van Cultuurloket geeft VLEVA aan momenteel geen vragen vanuit de cultuursector rond EU (cultuur)beleid te ontvangen.

Haar brede kennis over Europese beleidsontwikkelingen en (programma)structuren vertaalt VLEVA op een laagdrempelige manier naar behapbare informatie die voor iedereen toegankelijk is (zoals bijvoorbeeld de online video '[Europese subsidies voor dummies](#)'). Zo presenteert VLEVA regelmatig tijdens informatiesessies georganiseerd door derden (zoals bvb. Cultuurloket) en licht ze programma's toe in korte online filmpjes die in twee minuten een goed basisoverzicht geven, en dit vanuit haar helikopterzicht op de meest relevante EU-programma's. Ze zet daarnaast ook campagnes op met praktische tips & tricks over het aanvragen van EU-financiering. VLEVA heeft zelf ook een subsidiegids met verschillende filters, maar dit vraagt al veel voorkennis. Ze organiseert verder ook netwerk- en pitchingevents en zal op vraag haar eigen netwerk gebruiken om zoekende partijen in contact te brengen, maar doet dit niet proactief.

De expertise van VLEVA zit vooral vevat in een uitstekende kennis van de EU-beleidscontext. Naar de cultuursector toe heeft ze echter een eerder beperkte kennis van diens werking en relevante netwerken, waardoor de informatie die gedeeld wordt vooral generiek is en niet doorvertaald wordt naar specifieke sectoren. Om deze informatie sectorspecifiek te kunnen overdragen, kiest VLEVA bij het organiseren van infosessies en andere events vaak voor samenwerking met sectorpartners die wel beschikken over deze inbedding in de sector (zoals bvb. bij de webinar rond EU-financieringskansen voor de culturele, creatieve en audiovisuele sectoren, georganiseerd in april 2021, samen met DCJM en Cultuurloket³⁷).

Een interessant initiatief dat VLEVA soms organiseert samen met andere regio's zijn **Project Development workshops**. Samen met andere regio's verzamelt VLEVA dan projectvoorstellen in de maak. De meest succesvolle

³⁶ Elke Vlaamse representatieve koepelorganisatie kan lid worden van VLEVA. Met uitzondering van leden van VLEVA-leden.

³⁷ Zie <https://www.vleva.eu/nl/onderwijs-jeugd-cultuur-en-sport/cultuur-en-media/events/webinar-eu-financieringskansen-voor-de-culturele-creatieve-en-audiovisuele-sectoren>

voorstellen worden uitgenodigd om samen in Brussel twee dagen lang onder begeleiding te werken aan een aanvraag. Vorige edities waren erg succesvol, waarbij vooral gewerkt werd aan Erasmus+ aanvragen.

Ondanks een aantal succesvolle communicatieve initiatieven ervaart ook VLEVA een aantal drempels. Zo is er een grote fragmentatie van de beschikbare informatie op Europees niveau over de deelname van Vlaamse actoren, wat het bijvoorbeeld ook voor VLEVA moeilijk maakt om te monitoren hoeveel subsidies Vlaanderen juist uit Europa haalt, en vanuit welke programma's/initiatieven.

► Europe Direct

[Europe Direct](#) is een netwerk van informatiepunten van de Europese Commissie dat als opdracht heeft om burgers in heel Europa te informeren over de Europese Unie, haar beleid en programma's. In Vlaanderen zijn er 6 Europe Direct centra gevestigd, één in elke Vlaamse provincie en Brussel³⁸.

De opdracht van de Europe Direct centra bestaat uit

1. burgers informeren en antwoorden geven op alle mogelijke vragen over de Europese Unie. Waar nodig kunnen zij voor het formuleren van een antwoord ook advies inwinnen bij deskundigen binnen de Europese Commissie;
2. netwerken met andere diensten en naar hen doorverwijzen wanneer een vraag over Europa niet bij Europe Direct op de juiste plaats is;
3. het organiseren van activiteiten om diverse doelgroepen te informeren over algemene of specifieke onderwerpen m.b.t. de Europese Unie.

Algemeen ligt de focus in de communicatie vanuit deze centra niet zozeer op informeren over EU-financieringsmogelijkheden (voor het culturele veld), maar veel meer op thema's die het brede publiek aanbelangen (e.g. de impact van Brexit, welke maatregelen de EU treft tegen het corona-virus, lezingen over de staat van de Europese Unie,...) of Europese initiatieven die gericht zijn op burgers (e.g. Conferentie over de toekomst van Europa, Europese week van de Mobiliteit,...). Maar eenieder met vragen over de EU-financieringsprogramma's en hun financieringsmogelijkheden kan in principe wel terecht bij Europe Direct.

³⁸ Contactgegevens zie https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_nl?country=BE&networks=EUROPE_DIRECT

3.3.3 Culturele bovenbouwactoren

Behalve via bovenvermelde actoren verloopt het informeren over en toeleiding naar EU-financiering ook nog via een veelheid aan culturele bovenbouwactoren, zoals de sectorale en transversale steunpunten, belangenbehartigers, erfgoedcellen, etc. De stap voor een culturele organisatie om naar een bovenbouworganisatie te stappen is logisch, daar zij dicht bij het werkveld staan. Zij hebben echter veelal geen echte opdracht om toeleiding naar EU-financiering te faciliteren, en in die zin ook zeer beperkte resources die worden ingezet hiervoor. Een uitzondering hierop is Cultuurloket, waar informeren over EU-financiering wel deel uitmaakt van de opdracht. We bespreken beide hieronder.

► Cultuurloket

[Cultuurloket](#) is het transversaal steunpunt dat zakelijke ondersteuning voor de cultuursector biedt, waaronder advies en ondersteuning rond het uitbouwen van een gezonde financieringsmix voor cultuuractoren. De mogelijkheden van EU-financiering is één van de zaken waarover Cultuurloket informeert in deze context. In deze zin leidt Cultuurloket eerder in de breedte toe naar EU-financiering (bewustzijn creëren bij cultuuractoren en eerstelijns³⁹ informeren over de verschillende mogelijkheden). Dit in tegenstelling tot de NCPs die gefocust informeren en begeleiden binnen één programma.

Cultuurloket deelt haar kennis over EU-financieringsmogelijkheden in eerste instantie via groepssessies en webinars (e.g. Focus op Europa sessies), in samenwerking met VLEVA, de sectorsteunpunten en de verschillende NCPs. Cultuurloket probeert niet alleen naar de inhoud te kijken, maar ook naar waar de kansen liggen en om actief de vertaling te maken tussen het programma en de cultuursector. Zo kan Cultuurloket helpen bij de oriëntering van cultuuractoren naar specifieke EU-programma's/-initiatieven. Ze heeft echter geen draagkracht om de match te maken tussen concrete ideeën en de programma's. Daarvoor verwijst ze door naar de relevante NCPs.

Naast toeleider dient Cultuurloket ook zelf aanvragen tot EU-financiering in, wat zorgt voor hands-on ervaring en financiële ruimte voor inhoudelijke verrijking (kennis, netwerking) van de organisatie. Verder is Cultuurloket als enige culturele organisatie lid van VLEVA en probeert ze op deze wijze op de hoogte te blijven van de verschillende beleidsontwikkeling rond EU-financiering voor de culturele sector. Ook tracht Cultuurloket proactief ontwikkelingen op te volgen via EU-projecten en -initiatieven die te maken hebben met hun kernopdracht. Zo is Cultuurloket geen effectieve partner in het meerjarige EU-project Creative FLIP – Finance, Learning, Innovation and Patenting in the CCS, maar nam Cultuurloket doorheen het project actief deel aan verschillende workshops, test momenten en conferenties. Verder maakt Cultuurloket ook deel uit van het winnende consortium dat in de komende jaren het nieuwe EIT KIC rond CCS zal uitbouwen (zie paragraaf 2.2.2). Door haar actieve rol in deze nieuwe Europese structuur kan Cultuurloket zorgen voor een belangrijke link naar de Vlaamse cultuursector.

► Andere culturele bovenbouwactoren

Binnen dit onderzoek spraken we naast Cultuurloket ook met zeven andere culturele bovenbouworganisaties (zie bijlage 1/). Zij geven de verscheidenheid van het culturele veld goed weer. Ook de mate waarin EU-financiering aan bod komt in hun dienstverlening is divers. **Socius** geeft bijvoorbeeld aan dat het vooral inzet op toeleiding naar EU-financiering via informatiesessies die ze organiseren i.s.m. NCPs. Deze kunnen zowel online als offline zijn. **Kunstenpunt** daarentegen geeft aan dat ze binnen hun organisatie en opdracht niet genoeg ruimte hebben

³⁹ In lijn met het bestek van deze opdracht verstaan we onder eerstelijnsadvies verkennend & oriënterend advies dat beperkt en afgebakend is in tijd. Het heeft als doelstelling de vraag van de cliënt te verdiepen, aanscherpen en wegwijs te maken in de mogelijke opties. Onder tweedelijnsadvies verstaan we uitvoerige begeleiding bij een specifieke vraag of dossier. Veelal is het tweedelijnsadvies een langduriger traject waarbij de cliënt door een expert de nodige begeleiding krijgt.

om cultuuractoren effectief te informeren en begeleiden omtrent EU-financiering: zij sturen vragen over EU-financiering momenteel veelal door naar een informeel peer-to-peer netwerk of naar de juiste NCP. Zij nemen wel het voortouw om internationale uitwisseling te organiseren, maar dit is niet toegespitst op EU-financiering. FARO heeft als overkoepelende organisatie net haar eerste stappen genomen om internationalisering meer op de kaart te zetten door een nieuwe medewerker aan te nemen. Tijdens het focusgroepgesprek werd aangegeven dat de organisatie momenteel de beste manieren onderzoekt voor haar om toe te leiden naar EU-financiering in het erfgoedveld, die ook past binnen de opdracht van de organisatie. De strategie m.b.t. (toeleiden naar) EU-financiering is nog volop in ontwikkeling.

De kanalen waarmee deze groep van bovenbouworganisaties op de hoogte blijft van de Europese ontwikkelingen en EU-programma's, zijn erg gelijkend. Deze zijn:

- ▶ de nationale contactpunten (en veruit het meest populair voor raadpleging hierin is CE Desk Vlaanderen);
- ▶ websites van de EC;
- ▶ (nieuwsbrieven van) Cultuurloket en VLEVA.

Het opvolgen van de versnipperde informatiestroom wordt ervaren als een tijdrovende zaak. De meesten zijn geregistreerd op de nieuwsbrieven van al deze verschillende organisaties, in de hoop zo de belangrijkste berichten en calls op te pikken en op hun beurt verder te verspreiden. De complexiteit van het EU-financieringslandschap en fragmentatie van informatie, in combinatie met de zeer beperkte middelen die ze kunnen besteden aan dit onderwerp, maakt dat de culturele bovenbouwactoren die we spraken **vooral een rol opnemen van doorverwijzer naar andere toeleiders** voor vragen die bij hen terechtkomen. Belangrijk om hierbij op te merken is de vaststelling dat deze actoren voor deze doorverwijzing veelal terugvallen op persoonlijke netwerken en **niet altijd een helder zicht hebben op het veld van (andere) toeleiders** waarnaar ze kunnen doorverwijzen.

Ten slotte merken we nog op dat een aantal culturele bovenbouwactoren zelf ook al deelnamen aan EU-projectvoorstellen (e.g. meemoo, rond digitalisering van erfgoed). Maar dit blijkt zeer beperkt.

3.3.4 Departement Cultuur, Jeugd, en Media⁴⁰

Het departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM) neemt, binnen haar eigen mogelijkheden, een coördinerende en ondersteunende rol op in het toeleiden naar EU-financiering. DCJM financiert de Creative Europe Desk en probeert in de mate van het mogelijke te wegen op de beleidsvorming van Europa door betrokken te zijn bij programmabesprekingen of in netwerken als de OMC.

Vanuit de ambitie om de brede Vlaamse culturele sector nog sterker en gericht toe te leiden naar de verschillende Europese financieringsprogramma's, is op initiatief van DCJM het traject gestart om een optimalisering van de toeleiding en verbinding op de EU-financieringskaders te realiseren. Meer specifiek werd dat traject opgestart met drie organisaties die zich expliciet op de toeleiding van de culturele sector richten, nl. Cultuurloket, VLEVA en Creative Europe Desk.

Uit een eerste verkennend overleg in augustus 2020 tussen deze drie organisaties bleek dat er nood was aan synergie en beter op elkaar afgestemde communicatie naar het brede culturele veld wat betreft het delen en ontsluiten van informatie over inhoudelijke EU-thema's en Europese subsidieaanvragen. In januari 2021 zijn VLEVA, Cultuurloket, Creatief Europe Desk Vlaanderen en DJCM daarom gestart met een periodiek overleg om de Europese adviesverlening voor het brede culturele veld in Vlaanderen verder af te stemmen en informatie uit te

⁴⁰ Het betreft hier een beschrijving van de rol van DCJM exclusief het werk dat Creative Europe Desk Vlaanderen - die ingekapseld is binnen DCJM - als NCP doet om te informeren en toe te leiden naar Creative Europe

wisselen. Sinds de start van dit overleg zijn al een aantal acties ondernomen om de toegang tot de verschillende Europese financieringsinstrumenten kracht bij te zetten, maar dit waren tot op heden vooral punctuele acties. Overleg of samenwerking rond Europese financiering gebeurt tot nog toe op een eerder ad hoc basis – het proces is onvoldoende duidelijk over de rollen, verantwoordelijkheden en planning.

Om een duurzame en systematische toeleiding naar het Europese financieringsinstrumentarium te realiseren, is er behoefte aan een beter zicht op alle actoren, programma's en acties en een aangepaste governance-structuur die een structureel beleid verzekert en de rolverdeling, informatiestroom en samenwerking over verschillende grenzen heen bevordert. Deze governance-structuur dient duidelijkheid te brengen over wie rond de tafel zit, wanneer en voor wat, maar ook over wie beslissingen neemt en wie verwacht wordt om actie te nemen (autonoom of op aansturen). Tijdens het interview met DCJM kwam de mogelijkheid naar voor om een bredere regierol te spelen. Ook in verschillende gesprekken met andere toeleiders (interview en focusgroepen) werd de nood aan zo'n sterkere regierol vanuit DCJM benoemd.

DCJM ondervindt echter ook zelf een aantal drempels. Tot recent was het aantal VTEs die instaan voor het opvolgen van Europese beleidsontwikkelingen m.b.t. (financiering voor) cultuur en het ontsluiten van informatie over inhoudelijke EU-thema's en subsidiemogelijkheden, zeer beperkt, waardoor DCJM onvermijdelijk tegen de limieten van haar eigen draagkracht botst. Toch neemt zij stappen om (opnieuw) een meer proactieve rol op te nemen. Zo is het positief dat voor het opvolgen van meer strategische ontwikkelingen op EU-niveau vernieuwde aandacht is binnen DCJM en ruimte voorzien wordt bij enkele medewerkers om dit expliciet op te nemen. Ook neemt DCJM zelf soms deel aan door de EU gefinancierde projecten. Een voorbeeld hiervan is [React EU](#).

Tot slot, een lacune voor DCJM om haar beleid rond EU-financiering vorm te geven en op te volgen, is dat er vandaag geen duidelijk overzicht bestaat van de deelname van Vlaamse culturele organisaties aan Europese financieringsprogramma's. Dit bemoeilijkt het voeren van evidence-based beleid.

3.4. Gebruikersblik op het landschap van toeleiders

Zoals aangegeven in sectie 3.2, zijn de noden van cultuuractoren rond EU-financiering multidimensionaal, van het zoeken naar een gids in de eerste, overweldigende informatiestroom tot verdiepende sparringpartners tijdens het uitwerken van een concept of een goede connector met een uitgebreid adresboek in de fase van consortiumvorming. De toeleiders kunnen vandaag echter onvoldoende antwoord bieden op deze noden. De puzzelstukken zijn verspreid over verschillende toeleiders die soms naar elkaar doorverwijzen, maar ook zelf niet altijd het overzicht hebben – noch op de EU-context als op het landschap van (andere) toeleiders. Daarnaast zijn er veel toeleiders die hun dienstverlening niet in voldoende diepte kunnen uitspitten, vaak omdat de middelen (en een duidelijke opdracht) ontbreken. Op deze manier bestaat er een spanningsveld tussen het huidige aanbod van ondersteuning, dat zich veelal beperkt tot eerstelijnsadvisering, en de nood aan meer intensieve begeleiding. Geen enkel type toeleider beschikt over alle kennis, vaardigheden en netwerken met voldoende diepgang om een antwoord te geven op de multidimensionale hulpvraag van de gebruikers.

► NCPs

Voor de NCPs kunnen we algemeen stellen dat hun grootste sterkte in vergelijking met de andere types toeleiders momenteel ligt in het meest gericht kunnen ondersteunen van actoren bij de volgende aspecten:

- a) het evalueren van opportuniteiten die het specifieke EU-programma (waarvoor het NCP verantwoordelijk is) al dan niet kan bieden voor cultuuractoren;
- b) het eerstelijns helpen opbouwen van de juiste vaardigheden om toe te werken naar een applicatie;

- c) via het Europese netwerk van NCPs helpen contacten leggen met mogelijke partners internationaal.

Een belangrijk nadeel van vele NCPs (m.u.v. Creative Europe Desk en JINT voor de kunsten resp. SCVW/Jeugd) is wel dat ze weinig tot geen kennis hebben van de cultuursector en in dat opzicht hun rol als toeleider in de cultuursector grotendeels reactief invullen en niet proactief inspirerend. De kennis ontbreekt om het jargon van hun specifieke programma (dat – m.u.v. Creative Europe - slechts indirect de culturele sector beoogt) te hertalen naar een context die herkenbaar is voor culturele actoren en waarin ze een mogelijke rol voor zichzelf kunnen zien. Evenmin is hun Europese netwerk georiënteerd op de cultuursector.

► **Helikoptertoelers**

VLEVA en Europa Direct zijn momenteel twee toelers die activiteiten (kunnen) aanbieden om het culturele veld in Vlaanderen een breder beeld te geven van de Europese financieringsmogelijkheden voor cultuur. Met name VLEVA tracht via online video's op de website of georganiseerde webinars laagdrempelige informatie over het Europese subsidiesysteem en de verschillende programma's in de breedte te brengen. Deze informatie is relevant voor een eerste overzicht van het palet aan EU-programma's en oriëntering naar (een selectie van) specifieke EU-programma's die relevant zouden kunnen zijn om nader te bekijken. Specifiek voor VLEVA geldt dat cultuuractoren er ook terecht kunnen wanneer ze op zoek zijn naar internationale partners. VLEVA kan op dat ogenblik haar internationale netwerk aanspreken om deze partnervraag te verspreiden. Voor verdere toetsing verwijzen deze helikoptertoelers vervolgens veelal door naar de betreffende NCPs.

Uit de focusgroepgesprekken met zowel toelers als gebruikers blijkt echter dat behalve de webinars die periodiek georganiseerd worden samen met Cultuurloket, DCJM en NCPs, weinigen in het culturele veld kennis hebben over de andere ondersteunende diensten die VLEVA of Europa Direct bieden m.b.t. EU-financiering. Geen van beide organisaties zijn 'top of mind' bij culturele actoren wanneer zij vragen hebben over EU-financieringsmogelijkheden. Dit geldt nog meer uitgesproken voor de Europe Direct centra die op één interview na (Creative Europe Desk Vlaanderen), in geen van de interviews of focusgroepgesprekken werd benoemd als informatiebron.

► **Cultuurloket**

Cultuurloket zet via online informatie op de website of georganiseerde webinars in op laagdrempelig informeren over de verschillende EU-programma's. Verder wordt ook geïnformeerd over EU-financiering bij eerstelijnsadviesing aan cultuuractoren, wanneer dit past binnen de ondernemersadviesing aan deze laatste. Voor verdere uitdieping verwijst Cultuurloket vervolgens door naar de betreffende NCPs.

Cultuurloket werkt regelmatig samen met VLEVA voor haar EU-financieringsactiviteiten. Zo slaan ze voor het organiseren van infosessies rond EU-financiering in de cultuursector periodiek de handen in elkaar. Daarbij wordt de brede kennis over het Europese beleidsgebeuren en EU-financieringsprogramma's van VLEVA gecombineerd met de kennis en het netwerk van Cultuurloket in de cultuursector, waardoor er ruimte is voor hertaling van deze algemene infosessies naar de cultuursector. Cultuurloket is ook lid van VLEVA, zodat de organisatie een goede toegang heeft tot de EU-expertise binnen VLEVA.

Uit de focusgroepgesprekken blijkt echter dat behalve de webinars die periodiek georganiseerd worden, weinigen in het culturele veld Cultuurloket associëren met informeren over en toeleiden naar EU-financiering. Cultuurloket is m.a.w. net als de helikoptertoelers hierboven, niet 'top of mind' bij culturele actoren wanneer zij vragen hebben over EU-financieringsmogelijkheden.

► **Andere culturele bovenbouwactoren**

De culturele steunpunten, belangenbehartigers en culturele netwerken hebben momenteel geen proactieve rol in het informeren over en toeleiden naar EU financiering. Wel fungeren ze vanuit hun ondersteunende rol aan de sector als doorgeefluik van relevante informatie over EU-financieringsmogelijkheden (vooral opgepikt vanuit

nieuwbrieven van DCJM, CE Desk of Cultuurloket), soms als eerste halte voor actoren binnen hun doelgroep die interesse hebben in EU-financieringsmogelijkheden en ook als bron van informatie voor doorverwijzing naar mogelijke interessante partners en/of peers met EU-ervaring.

► **DCJM⁴¹**

DCJM ten slotte richt zich vooral op het opbouwen en delen van kennis over het Europese beleidsgebeuren en de relevante EU-financieringsprogramma's. Voor het delen van deze kennis maakt DCJM gebruik van de eigen sectorale nieuwsbrieven⁴² of bundelt ze de krachten met andere actoren om infomomenten te organiseren (vb. met Cultuurloket en VLEVA voor de organisatie van de 'Focus op Europa'-infosessies). Uit de diepte-interviews en focusgroepgesprekken blijkt dat vooral andere toeleiders verwachtingen hebben naar DCJM toe als het gaat over EU-financiering. Actoren uit de culturele sector zelf beschouwen DCJM (voor hen) niet direct als een toeleider naar EU-financiering.

In Tabel 2 geven we een samenvattende waardering van de mate van ondersteuning die de verschillende types van toeleiders momenteel bieden op elk van de nodige dimensies (kennis-vaardigheden-netwerk).

⁴¹ Exclusief het werk dat Creative Europe Desk Vlaanderen – die ingekapseld is binnen DCJM - als NCP doet om te informeren en toe te leiden naar Creative Europe

⁴² i.e. DCJM nieuwsbrief Cultureel Erfgoed, DCJM nieuwsbrief Jeugdbeleid, DCJM nieuwsbrief Kunsten en DCJM nieuwsbrief Sociaal-Cultureel Werk

Tabel 2: Mate van ondersteuning die de verschillende types van toeleiders momenteel bieden (aan cultuuractoren)

		CE Desk	Andere NCPs	Helikopter-toeleiders	Cultuurtoket	Andere culturele bovenbouwactoren	DCJM ⁴³
Kennis	Bredere EU-beleidscontext en prioriteiten	++	++	+++	++	-/+	+(+)
	Aanbod aan EU-programma's en EU-financieringsmogelijkheden	++	++	+++	++	-/+	++
Vaardigheden	Inhoudelijk: vertaling van de inhoud naar EU-doelen	+	-/+	-/+	-/+	/	/
	Procesmanagement: initiëren en coördineren van werk binnen EU consortium	-/+	-/+	-/+	/	/	/
	Zakelijk: vertaling van idee naar budget binnen EU-context	-/+	-/+	/	/	/	/
Netwerk	EU-netwerk	++(+)	+	++	++	+	+
	Vlaams netwerk	++	-/+	-/+	++	++	/

⁴³ Exclusief Creative Europe Desk Vlaanderen

4 / SWOT-analyse van het Vlaamse ondersteuningslandschap m.b.t. EU-financiering

Voortbouwend op de analyse in de voorgaande hoofdstukken, geven we in dit hoofdstuk een samenvattende evaluatie in de vorm van een SWOT-analyse. Dit dient als vertrekpunt voor het formuleren van de aanbevelingen voor toekomstige optimalisatie van de dienstverlening m.b.t. het informeren over en toeleiden naar EU-financiering.

4.1. Sterktes

- ▶ Er is een groot aantal toeleiders die het Vlaamse cultuurveld vanuit heel diverse rollen in aanraking laten komen met EU-financiering (in meerdere of mindere mate). Cultuuractoren kunnen m.a.w. via heel veel verschillende 'toegangsdeuren' naar informatie en begeleiding m.b.t. EU-financiering toegeleid worden.
- ▶ Er is al een groep van cultuuractoren die succesvol aan EU-projecten in verschillende EU-programma's heeft deelgenomen. Hun ervaringen zijn een interessante informatiebron voor peers en kunnen sterke verhalen/good practices bieden in de dienstverlening van toeleiders.
- ▶ Heel wat actoren in de Vlaamse cultuursector (inclusief culturele bovenbouwactoren) zijn internationaal vernetwerkt. Deze netwerken zijn interessante hefboomen om mee in Europese projecten te geraken.
- ▶ Creative Europe Desk Vlaanderen is een sterk merk in de cultuursector, met een erkend netwerk en ervaring in de context van EU-financiering, met focus op Creative Europe.
- ▶ Er zijn al een aantal toeleiders die methodieken hebben ontwikkeld om EU-informatie op een laagdrempelige en ook meer holistische manier toegankelijk te maken (e.g. JINT – inzetten op verhalen en thema's; Cultuurloket – organisatie van 'Focus op Europa' sessies).
- ▶ Zowel DCJM als Cultuurloket nemen (opnieuw) meer proactieve rollen op in belangrijke EU-(beleids)ontwikkelingen en -netwerken (e.g. deelname in OMC, beide zetelen in de board van ECBN (European Creative Business Network) die de applicatie van het winnende consortium voor de nieuwe KIC voor CCSI coördineerde en waarin Cultuurloket een actieve rol zal opnemen bij de verdere uitbouw).
- ▶ Het culturele veld in Vlaanderen is inhoudelijk kwaliteitsvol en divers, en kan rekenen op internationale belangstelling.

4.2. Zwaktes

- ▶ De ondersteuning voor een integrale toeleiding zit versnipperd tussen verschillende sleutelactoren, die momenteel (nog) zeer los van elkaar opereren.
- ▶ Er is slechts een zeer gelimiteerd aantal VTE dat zich specialiseert in toeleiding met voldoende diepgang. Veel van de toeleiders informeren louter eerstelijns en verwijzen dan door – zonder daarbij altijd een volledig zicht te hebben op het brede toeleidingslandschap.
- ▶ In de brede cultuursector (en ook bij diverse toeleiders) is er nog een te smalle blik op vooral Creative Europe en te weinig oog voor andere EU-opportunities (m.u.v. SCVW).
- ▶ Cultuurloket heeft momenteel geen merkbekendheid als toeleider rond EU-financiering – noch in de cultuursector, noch bij de meeste andere toeleiders.
- ▶ Verschillende toeleiders kennen elkaar niet, laat staan elkaars werking. Dit belemmert doorverwijzen en overleg voor betere afstemming. Ook hebben verschillende NCPs weinig tot geen voeling met de cultuursector en haar werking. Dit bemoeilijkt een gebruikersgerichte ondersteuning.
- ▶ DCJM is zelf nog zoekende naar haar rol vis-à-vis het EU beleidsgebeuren. Verschillende DCJM-medewerkers hebben nu wel opnieuw specifieke opdrachten hierrond, maar er is (nog) geen overkoepelende visie en strategie binnen DCJM voorhanden, als kompas om haar rol en verhouding tegenover andere toeleiders in het veld (verder) vorm te geven. Nochtans lijkt het landschap van toeleiders baat te hebben bij enige afstemming en/of sturing.
- ▶ Vlaanderen kent heel veel culturele bovenbouwactoren die zelf ook interessante projectpartners zouden kunnen zijn in EU-projecten. Maar slechts weinigen van hen bewegen zich op dat terrein.
- ▶ Bij de toeleiders is er momenteel maar zeer beperkte capaciteit aanwezig voor het opvolgen van EU-beleidsontwikkelingen (m.u.v. VLEVA), inclusief het ontwerp van nieuwe werkprogramma's etc. Nochtans kan dit zeer veel relevante inzichten geven voor het brede cultuurveld.
- ▶ Het zoeken/vinden van EU-financiering voor cultuur in Vlaanderen is nu vooral gebouwd op persoonlijke netwerken. Er bestaat geen gestructureerde ondersteuning. Het is nog vooral een 'ons kent ons' netwerk waarop doorverwijzing gebaseerd wordt.
- ▶ Er zijn weinig tot geen kwalitatieve data beschikbaar voor een goede monitoring van de betrokkenheid van het brede cultuurveld in Vlaanderen bij EU-financieringsactiviteiten. Dit belemmert evidence-based beleidsontwikkeling.

4.3. Kansen

- ▶ Uit de enquête van De Federatie blijkt dat er alvast binnen SCVW een brede bereidwilligheid is om meer in te zetten op Europese financiering als onderdeel van een gezonde financieringsmix, en dus minstens nieuwsgierigheid naar wat er op EU-vlak aan mogelijkheden wordt geboden. Hoewel er geen vergelijkbare cijfers beschikbaar zijn voor de kunsten of erfgoed, kwamen uit de focusgroepgesprekken alvast geen indicaties dat dit in de andere subsectoren binnen cultuur anders zou liggen.
- ▶ Verschillende culturele steunpunten gaven tijdens de focusgroepgesprekken aan dat culturele actoren uit Vlaanderen algemeen worden gezien als 'interessante' partners in internationale netwerken wanneer het over cultuur gaat.

- ▶ Wanneer de dienstverlening van de huidige toeleiders meer complementair aan elkaar kan gekoppeld worden, kan dit leiden tot een fijnmazig netwerk van ondersteuners.
- ▶ De financieringsmogelijkheden voor cultuur nemen toe op Europees niveau, dankzij een steeds bredere kijk op de rol van cultuur in het bereiken van de Europese beleidsdoelstellingen.
- ▶ De inhoudelijke prioriteiten in de structuurfondsen worden voor een groot stuk regionaal bepaald. Dit biedt mogelijkheden voor DCJM om op niveau van de Vlaamse overheid blijvend de aandacht op cultuur te vestigen met het oog op de ontwikkeling van operationele programma's die ook de waarde van de cultuursector erkennen (programmabeïnvloeding).
- ▶ Vlaanderen ligt in het hart van de Europese Unie, zeer dicht bij heel wat Europese instellingen en de hoofdkwartieren van vele EU-netwerken. Dit vergemakkelijkt het opbouwen van connecties met Europese beleidsmakers, het uitnodigen van hen voor bijvoorbeeld informatiesessies, etc.

4.4. Uitdagingen

- ▶ Het EU-financieringslandschap zal altijd complex en veelzijdig blijven. Bovendien is het steeds in verandering door nieuwe beleidsprioriteiten en -initiatieven. Dit vraagt blijvende opvolging.
- ▶ Elk van de toeleiders opereert binnen eigen strategische kaders en opdrachten. Het toeleiden van culturele actoren naar EU-financiering is – met uitzondering van enkelen – slechts een (zeer) beperkt onderdeel van hun opdracht. Dit verhindert soms handelen vanuit gebruikersperspectief.
- ▶ Geen van de toeleiders (m.u.v. JINT) kan binnen zijn taakstelling en resources momenteel echt met voldoende diepgang tegemoet komen aan de nood aan begeleiding rond procesmanagement, inhoudelijke en zakelijke vaardigheden. Tenzij de middelen bij deze andere toeleiders substantieel zouden toenemen (maar hier zijn helemaal geen indicaties voor), zal deze meer diepgaande begeleiding voorzien binnen de huidige werkingen een blijvend pijnpunt zijn. Mogelijke oplossingen om dit toch (deels) op te vangen, is enerzijds formats te ontwikkelen waarbij deze begeleiding meer in groepsverband wordt georganiseerd (inclusief peer-to-peer leren) en zo hefboomen creëren op de ingezette middelen, en anderzijds een tweedelijnsbegeleiding uit te bouwen bij (of via) de toeleiders waarop cultuuractoren tegen betaling kunnen beroep doen.
- ▶ Er is onvoldoende capaciteit bij de meeste toeleiders voor extra investering in het opzetten en onderhouden van effectieve bilaterale samenwerkingen tussen alle toeleiders.
- ▶ Nationale contactpunten zijn voor hun informatieverstrekking afhankelijk van wat ze krijgen aangereikt vanuit Europa. Deze informatiedoorstroming loopt op zich soms ook al inefficiënt en op een verkokerde manier/onoverzichtelijk. Dit wordt nog bemoeilijkt door het toenemend gebruik van cascade-financieringsmechanismen door de Europese Commissie en het gebrek aan overzicht van dit type projectoproepen.
- ▶ EU-financieringsinstrumenten kennen vaak een lange beleidsontwikkelingsweg. Dit opvolgen vergt voorafgaand al een belangrijke tijdsinvestering voor slechts een onzeker rendement op langere termijn voor de cultuursector. Als gevolg van de beperkte capaciteit bij vele toeleiders, wordt dan ook vaak afgezien van deze tijdsinvestering en 'neemt men het wel wanneer het komt'.

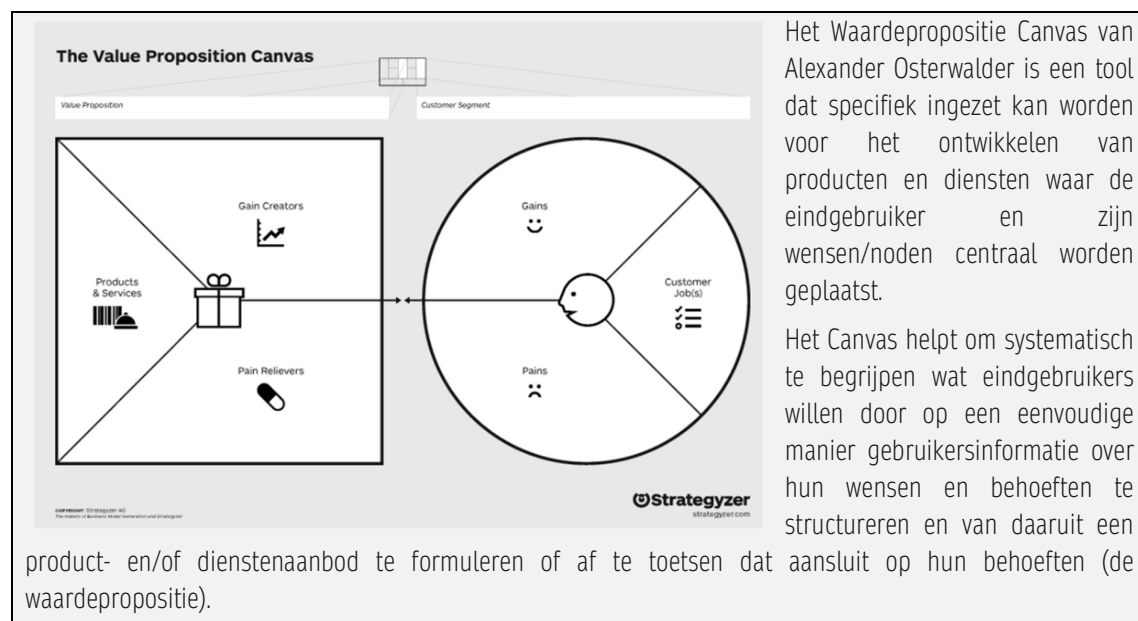

5 / Conclusies en aanbevelingen om de dienstverlening omtrent EU-financieringsmogelijkheden naar de Vlaamse cultuursector te versterken

5.1. Vraag en aanbod verbinden: het Waardepropositie Canvas

Op basis van de inzichten uit de voorgaande hoofdstukken hebben we aan de hand van het Waardepropositie Canvas van Osterwalder (zie Box 6) een samenvatting gemaakt van wat een ideale match zou zijn tussen de vraag van de cultuuractor die op zoek is naar middelen (zijnde de 'eindgebruiker' in het Waardepropositie Canvas) en het aanbod van (het ecosysteem van) toeleiders tot EU-financiering. We maakten daarbij een onderscheid tussen enerzijds cultuuractoren die in het veld actief zijn zie Figuur 5) en anderzijds culturele bovenbouwactoren (Figuur 6).

Box 6: het Waardepropositie Canvas

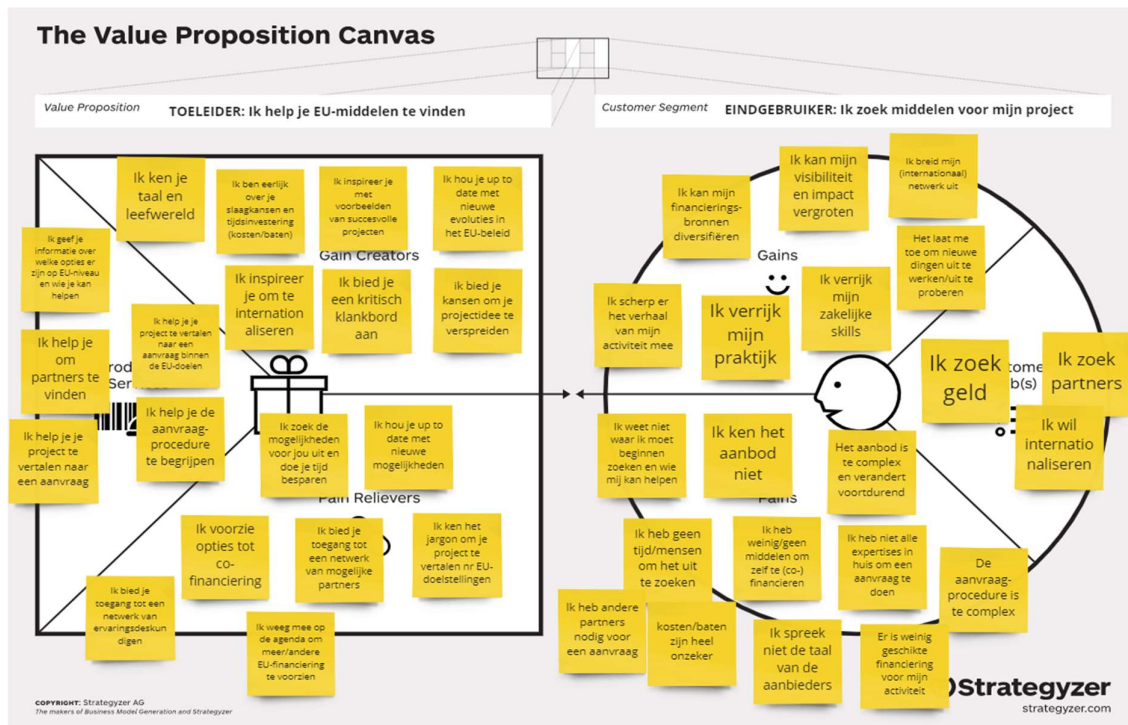
De volgende drie vragen vormen het vertrekpunt voor de opmaak van het Waardepropositie Canvas:

- 1) Welke taak moet de eindgebruiker uitvoeren? Waarvoor heeft de eindgebruiker (mogelijk) een leverancier nodig? ('the job that needs to be done')
- 2) Wat kan de eindgebruiker extra waarde opleveren? ('meerwaarde')
- 3) Wat ervaart de eindgebruiker als vervelend/nadelig en wil hij dus mogelijk hulp bij? ('lasten')

Bron: A. Osterwalder

► Cultuuractoren

Figuur 5: Waardepropositie Canvas van de cultuuractor op zoek naar (financiële) middelen

Bron: IDEA Consult o.b.v. Osterwalder

Aan de vraagzijde (rechts in de figuur) hebben we culturele actoren die op zoek zijn naar middelen (financiering en andere hefboomen) om hun culturele project te kunnen realiseren. Dit hoeven wat hen betreft niet per sé EU-middelen te zijn, maar deze kunnen wel behoren tot de opties, wanneer dit hen dichter brengt bij het realiseren van hun (project)ambities en/of hen extra waarde zou opleveren. Dit laatste vinden we in het schema terug bij de 'meerwaarden'. Uit de focusgroepengesprekken kwam echter naar boven dat lang niet alle culturele actoren in Vlaanderen deze 'meerwaarden' associëren met EU-middelen. Daar tegenover staat dat middelen zoeken – en zeker EU-middelen – bij de doorsnee cultuuractor gepaard gaat met heel veel 'lasten', moeilijkheden en ergernissen die drempels vormen om hun ambitie te bereiken.

Aan de linkerkzijde van het canvas presenteren we de "ideale toeleider" die de cultuuractor effectief kan helpen bij het vinden van middelen, en met name EU-middelen. Uit hoofdstuk 3 / weten we dat deze "ideale toeleider" in Vlaanderen in realiteit niet bestaat uit één organisatie, maar eigenlijk een samenspel is van verschillende

toeiders (een ecosysteem) die in gezamenlijke slagorde een waardepropositie moeten formuleren die zo goed mogelijk een antwoord biedt op 'the job that needs to be done' bij de cultuuractor, de extra waarde (meerwaarde) voor de cultuuractor maximaliseert en de negatieve ergernissen (lasten) minimaliseert, en de cultuuractor zo te overtuigen om minstens EU-financiering als optie te overwegen wanneer deze op zoek is naar middelen.

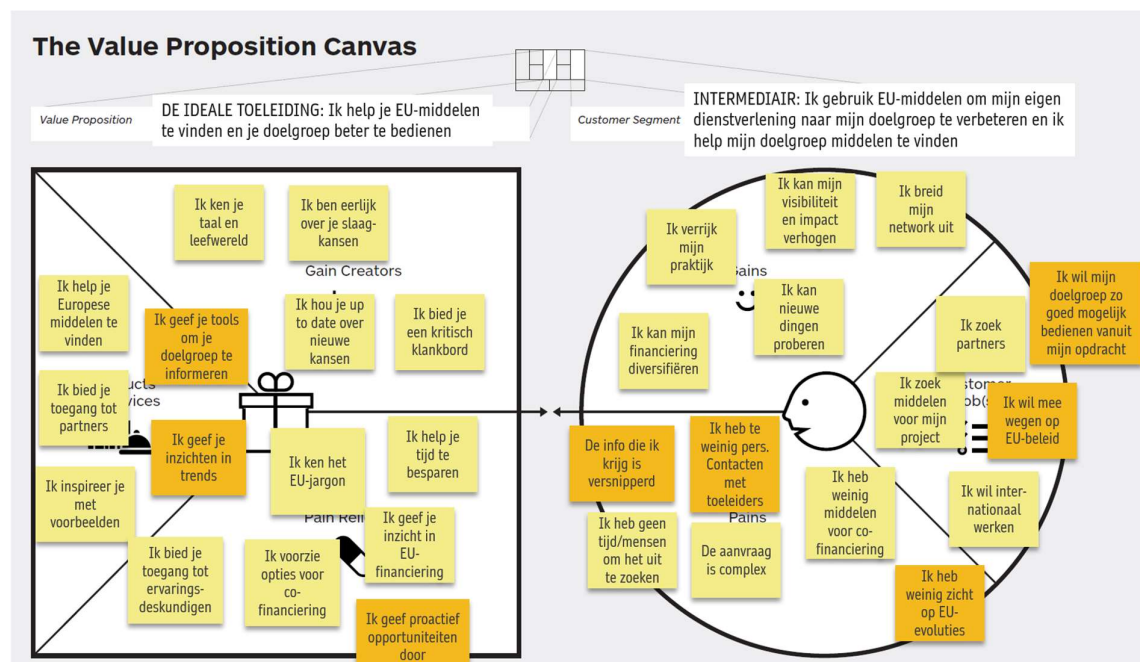
► **Culturele bovenbouw**

We maakten eenzelfde schema ook voor culturele bovenbouwactoren (intermediaire organisaties). Hoewel de verschillen tussen beide groepen relatief klein zijn, zijn er toch een aantal subtiele verschillen die belangrijk zijn om mee te nemen voor het formuleren van onze aanbevelingen. Het meest in het oog springende verschil is al 'the job to be done', die voor culturele bovenbouwactoren uiteenvalt in twee onderdelen:

1. Ik zoek middelen om de eigen dienstverlening naar mijn doelgroep te versterken, en
2. Ik probeer zelf (als toeleider) mijn doelgroep aan middelen te helpen.

In het canvas hebben we de extra accenten die specifiek gelden voor culturele bovenbouwactoren in oranje weergegeven.

Figuur 6: Waardepropositie Canvas van culturele bovenbouwactoren

Bron: IDEA Consult o.b.v. Osterwalder

5.2. Naar een sterker vernetwerkt ecosysteem van toeleiders

De waardepropositie-schema's vormden de basis om in de co-creatiesessie na te denken over hoe de huidige dienstverlening naar beide doelgroepen kan aangescherpt worden binnen het netwerk van toeleiders.

Om te komen tot een sterkere waardepropositie (betere toeleiding), werd de focus in eerste instantie gelegd op het streven naar een betere informatiestroom en meer afstemming binnen het huidige netwerk van toeleiders vanuit een gedeelde ambitie om de huidige dienstverlening naar de cultuursector toe te versterken.

Deze focus werd ingegeven vanuit de volgende twee vaststellingen:

- 1) De toeleidingstaken m.b.t. EU-financiering in Vlaanderen zullen altijd⁴⁴ verdeeld blijven over meerdere actoren, al is het maar omdat de toeleiding die vanuit Europa wordt georganiseerd (via de NCPs) sowieso al verspreid zit over meerdere actoren.
- 2) Vanuit governance-oogpunt heeft DCJM momenteel tegenover de meeste kerntoeleiders die in deze studie werden geïdentificeerd (zoals de NCPs en VLEVA), weinig tot geen formele aanstuuringsbevoegdheid (m.u.v. Cultuurloket), en menen we er te kunnen vanuit gaan dat hierin in de voorziene toekomst geen significante veranderingen te verwachten zijn.

Met deze focus op vooral het netwerk versterken en van daaruit de (overheids)dienstverlening verbeteren, sluiten we aan bij de zogenaamde '**Human Learning Systems**' (HLS) benadering binnen overheidsmanagement (Lowe et al., 2020). Deze benadering is ontstaan vanuit de vaststelling dat huidige modellen van overheidsmanagement (vaak gebaseerd op resultaatgerichte management van overheidsorganisaties (New Public Management)) vaak tekortschieten om de complexe realiteit waarin vele (publieke en non-profit) organisaties hun dienstverlening uitbouwen. Resultaten behalen in publieke dienstverlening blijken immers vaak niet de verantwoordelijkheid van één enkele organisatie, maar van een ecosysteem waarin verschillende (publieke en andere) actoren moeten samenwerken. Dit is duidelijk ook het geval bij de toeleiding naar EU-financiering. We verwijzen naar Box 7 voor een verdere toelichting van deze HLS-benadering.

Box 7: Human Learning Systems in overheidsmanagement

Drie elementen staan voorop in de HLS-benadering van overheidsmanagement: noden van mensen (Human), focus op leren ter verbetering (Learning) en denken in systemen (System).

1. **Human:** bieden van een antwoord aan de gevarieerde noden van mensen, laten primeren van menselijke relaties ('life-first') in plaats van een 'metric-focused service design'

- ▶ Een holistische begeleidingsaanpak uitwerken, in tegenstelling tot siloed services;
- ▶ Noden van de klant primeren, waarbij dienstverleners de vrijheid hebben om hun ondersteuning en begeleiding aan te passen aan de noden van de klant;
- ▶ Een vertrouwensbasis is nodig, zowel tussen de dienstverlenende organisaties en klanten als tussen de partner-dienstverleners onderling.

2. **Learning:** leren als centrale focus voor prestatie management en -evaluatie

- ▶ Niet gericht op standaard dienstverleningspakketten, maar op het **continu leren en aanpassen van dienstverleningsvormen** (innovatie) op basis van eerdere resultaten. **Proces van sociale innovatie via experimenteren**, adapteren, achterhalen wat werkt en kennisdeling tussen partner-dienstverleners; en vervolgens opschalen;
- ▶ Verschuiven van het in opdracht geven en financieren van afgebakende diensten of dienstverleningstrajecten naar het **financieren van de capaciteit van organisaties om te leren**;

⁴⁴ i.e. al minstens voor deze hele EU-programmaperiode 2021-2027

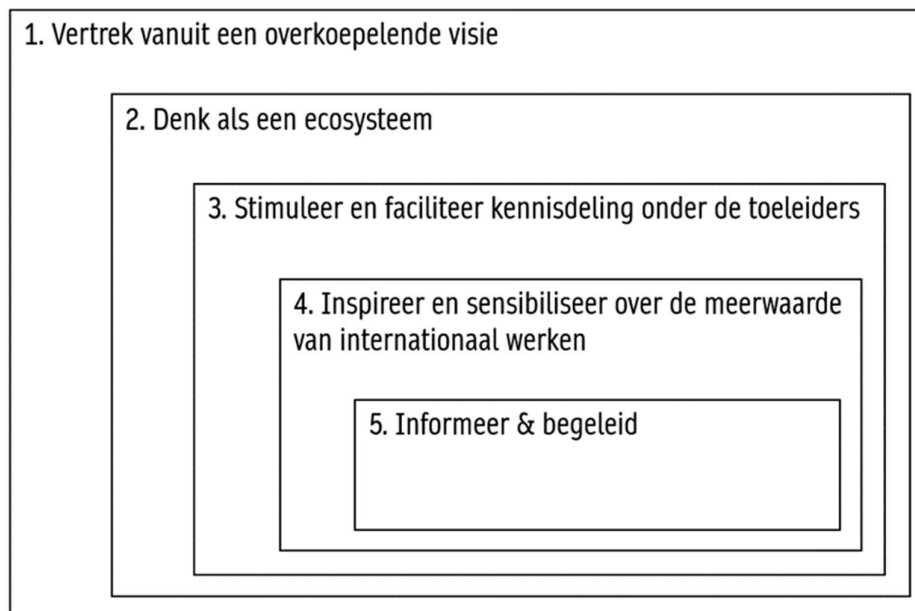
- ▶ De implementatie en verspreiding van een leercultuur, een zogenoemde **'positive error culture'**, waarbij negatieve resultaten en fouten niet afgestraft worden maar deel uitmaken van het collectieve leerproces in het systeem.
3. **Systems**: denken in systemen eerder dan in organisaties of projecten
- ▶ Ontwikkeling van een HLS-systeem volgens gedeelde missie & visie, waarden en principes;
 - ▶ Opbouwen van relaties en vertrouwen tussen de actoren in het systeem;
 - ▶ Nood aan een *System Steward* om de HLS-processen te faciliteren en het netwerk zelf te laten functioneren.

Bron: HIVA gebaseerd op Lowe et al. (2020)

Binnen zo'n HLS-aanpak van aansturing is een belangrijke rol weggelegd voor een zogenaamde **'Systeem Steward'**. Deze systeem steward neemt binnen het systeem de verantwoordelijkheid op voor het coördineren van het (gestructureerd) leerproces, welke de actoren in het systeem in staat stelt om het systeem te begrijpen, samen verkenningen en experimenten te ontwerpen en uit te voeren en de leereffecten ervan in de activiteiten en structuren van dit systeem te verankeren. Toegepast op het ecosysteem van EU-toeileiders, zien we de verantwoordelijkheid voor deze **rol van systeem steward bij DCJM** liggen.

Vanuit deze HLS-benadering in overheidsmanagement, hebben we op basis van de gemaakte SWOT-analyse een set aan aanbevelingen uitgewerkt om de huidige waardepropositie rond EU-financiering te versterken, en die we geclusterd hebben rond vijf actielijnen. Samen vormen ze een gelaagd geheel om vanuit het bestaande netwerk van toeileiders te komen tot een verbeterde informatiestroom en dienstverlening ten behoeve van de brede cultuursector m.b.t. EU-financiering (Figuur 7).

Figuur 7: Vijf clusters van aanbevelingen

5.2.1 Vertrek vanuit een overkoepelende visie

Uit de analyse blijkt dat opteren om EU-middelen aan te trekken verre van een vanzelfsprekendheid is bij de meeste cultuuractoren, inclusief bovenbouwactoren. Over het algemeen worden de drempels om deel te nemen aan EU-projectoproepen als zeer hoog ervaren binnen de Vlaamse cultuursector (uitzonderingen niet nagelaten). Dit heeft te maken met het feit dat in de hoofden van vele cultuuractoren de lasten die erbij komen kijken veel meer doorwegen dan de eventuele meerwaarden, die men veel moeilijker vooraf kan inschatten en men zich vaak ook vooraf niet realiseert. Dit bleek duidelijk uit de focusgroepgesprekken met zowel cultuuractoren als culturele bovenbouwactoren (die al dan niet zelf ook toeleider zijn). Dit neemt niet weg dat er weliswaar een zekere nieuwsgierigheid is naar het Europese gebeuren, zoals evenzeer bleek uit de focusgroepgesprekken en ook uit de survey van De Federatie. Maar deze nieuwsgierigheid wordt vooral aangejaagd vanuit de nood om middelen te vinden voor de uitvoering van hun projecten (i.e. 'the job to be done'), en de vraag of EU-middelen hier een mogelijkheid zijn, naast andere financieringsmogelijkheden. Er blijkt nog weinig bewustzijn over de meerwaarde(n) die deelname aan EU-projecten voor de cultuuractor kan betekenen.

De cultuursector **toeleiden naar EU-financiering** is met andere woorden **een uitdagende taak** die heel veel inspanningen kan vergen, afhankelijk van de impact die de Vlaamse overheid/DCJM beoogt met deze informatie- en toeleidingstaak. Het is belangrijk om dit laatste scherp te stellen en duidelijk uit te spreken, alsook om in lijn met de impactambitie de juiste overheidsfinanciering hier tegenover te stellen (intern en bij de toeleiders die mee verantwoordelijkheid moeten dragen voor de realisatie van deze visie). Dit vergemakkelijkt naderhand alle verdere gesprekken binnen het ecosysteem van toeleiders, alsook binnen de overheid zelf.

Zo vraagt een ambitie om de hele brede cultuursector proactief te informeren, toe te leiden én verregaand te begeleiden naar EU-financiering (iets waar op basis van de analyse duidelijk nood aan is en die momenteel niet wordt geboden in het huidige netwerk (cf. SWOT-analyse)), een heel andere aanpak en investering van middelen dan bijvoorbeeld een ambitie om de beschikbare financiële middelen op EU-niveau maximaal naar Vlaanderen te laten vloeien. Bij de eerste ambitie zullen heel wat inspanningen gaan naar breed informeren en sensibiliseren over het EU-gebeuren, de meerwaarden die deelname aan EU-projecten met zich meebrengt, inspireren én laagdrempelig begeleiden met voldoende diepgang. De vraag stelt zich hierbij hoe ver en diepgaand deze begeleiding realistisch kan gaan binnen de beschikbare middelen. Bij de tweede ambitie is een meer effectieve strategie misschien om de beschikbare overheidsmiddelen louter toe te spitsen op de grootste kanshebbers en enkel deze veel verder te gaan begeleiden dan nu gebeurt ('pick the winners' strategie)⁴⁵. Deze **visie formuleren op wat juist de finaliteit van de toeleiding naar de cultuursector toe is en hiervoor de nodige middelen mobiliseren, komt toe aan DCJM**.

Volgende aanbevelingen zijn dan ook prioritair gericht aan DCJM. We raden DCJM weliswaar aan om hierbij ook de andere toeleiders te betrekken, maar de eindverantwoordelijkheid voor deze visieformulering ligt wel bij DCJM.

- ▶ Werk aan het bepalen van een langetermijndoel m.b.t. het toeleiden van de cultuursector naar EU-financiering. Wat is de uiteindelijke finaliteit van toeleiding naar EU-financiering? Welke (gewenste) impact heeft de overheid er mee voor ogen? Vertrek van daaruit om te beslissen hoeveel overheidsmiddelen (tijd en geld) in toeleiding kunnen/moeten voorzien worden.
- ▶ Ontwikkel een actueel inzicht rond internationaal werken in de cultuursector in Vlaanderen. De kennis over wie en hoe er momenteel internationaal gewerkt wordt, zit momenteel verspreid over verschillende landschapstekeningen, maar het ontbreekt aan een overkoepelend overzicht. Ook omvattende gegevens over de deelname vanuit de Vlaamse cultuursector aan EU-programma's is niet voorhanden, zelfs niet voor de culturele bovenbouwactoren. We stellen voor om minstens voor deze laatste groep vanuit DCJM een

⁴⁵ We merken hierbij op dat bij dergelijke strategie uiteraard onmiddellijk de vraag rijst op welke basis deze selectie van 'winnaars' dan moet gebeuren.

dataverzamelingssysteem op te zetten om hier in de toekomst wel een zicht op te hebben, en van daaruit met deze groep (met eerste focus op de sectorale en transversale steunpunten) te bekijken hoe DCJM en het bredere ecosysteem van toeleiders toeleiding naar hen in de toekomst kan versterken.

In het vervolg van de aanbevelingen gaan we er voorlopig vanuit dat DCJM zal blijven inzetten op breed sensibiliseren rond en toeleiden naar EU-financiering, zoals ook in de offertevraag voor deze opdracht werd opgenomen⁴⁶.

Wat betreft de beschikbare overheidsmiddelen om te investeren in deze dienstverlening, gaan we er in de aanbevelingen vanuit dat men binnen DCJM weliswaar extra mankracht wil inzetten om de huidige dienstverlening te versterken, maar dat er verder geen substantieel hogere investeringen moeten verwacht worden bij andere toeleiders en dat optimalisaties zoveel mogelijk moeten gevonden worden binnen het huidige financiële kader. Waar we menen dat significante bijkomende middelen nodig zijn, wordt dit aangegeven.

5.2.2 Denk als een ecosysteem

De “ideale” toeleider als zijnde één organisatie die alle kennis, netwerk en expertise in zich heeft om goed toe te leiden naar EU-financiering, is zoals reeds gezegd een utopie. Denken over toeleiding tot EU-financiering en hoe deze kan geoptimaliseerd worden, kan dan ook enkel effectief in een netwerkconstellatie.

Vanuit de SWOT-analyse menen we dat er binnen het huidige dienstverleningskader al heel wat mogelijkheden liggen voor verdere verbetering van de waardepropositie door meer te gaan opereren als een echt ecosysteem (cf. dimensie 3 in het HLS-model). Door het versterken van samenwerking binnen dit systeem kunnen diverse benoemde zwakten in de huidige dienstverlening aangepakt worden, zoals het los van elkaar werken, onbekendheid met elkaars werking, de huidige zeer smalle kijk van het culturele veld op het toeleidingslandschap of het versnipperd inzetten van beperkte middelen om een goede dienstverlening te bieden.

Met name volgende kerngroep van toeleiders zien we als belangrijkste actoren in het systeem: DCJM, de NCPs die in paragraaf 3.3.1 van deze studie werden besproken, VLEVA en Cultuurloket. Zij zijn o.i. best geplaatst om gezamenlijk het grootste deel van de ‘ideale’ dienstverlening te leveren.

Meer concreet bevelen we volgende zaken aan om in de toekomst meer als één systeem te ageren:

- ▶ **Creëer een EU-werkgroep** bestaande uit bovengenoemde kerntoeleiders die op regelmatige basis (bvb. twee- of driemaandelijks) samenkomen om
 - (in de eerste fase) elkaar te leren kennen, elkaar te inspireren, kennis en ervaring uit te wisselen en ook elkaars complementariteit te verkennen;
 - in onderling overleg acties overeen te komen (zie ook verder) die én inspelen op de noden van het veld, én waarin eenieder taken wil/kan opnemen, die passen binnen de eigenheid en draagkracht van de organisatie.

Het is aan DCJM (als systeem steward) om het voortouw te nemen om deze werkgroep op te zetten en erover te waken dat deze groep regelmatig blijft samenkomen met een duidelijke agenda.

- ▶ Maak binnen deze EU-werkgroep een afsprakenkader (gestoeld op een gezamenlijke ambitie die door iedereen in de werkgroep wordt bekrachtigd, zodat de doelstellingen van de werkzaamheden binnen deze groep voor iedereen helder zijn) en leg gezamenlijk een efficiënte methodiek vast om EU-informatie, relevante aankomende EU-oproepen (gebundeld vanuit de verschillende EU-programma's) en deadlines voor de cultuursector op de minst versnipperde wijze aan de cultuursector te communiceren. Hier schiet het

⁴⁶ 'De opdrachtnemers zien er (bij de formulering van de aanbevelingen) ook op toe dat elke culturele organisatie toegang moet kunnen hebben (tot de ondersteuning).'

huidige systeem van losse werkingen momenteel tekort, omdat geen van de actoren individueel beschikt over al deze informatie. Hier kan de werkgroep echt een verschil maken door de versnipperde informatie te bundelen en als geheel in de cultuursector te verspreiden. De verspreiding van deze informatie gebeurt communicatief ook best onder een duidelijk 'EU-informatie' label. Het **introduceren van een periodieke EU-nieuwsbrief voor de cultuursector** is daarbij te overwegen. Met deze actie wordt duidelijk de waardepropositie vanuit het toeleidersnetwerk versterkt, en met name voor wat betreft EU-kennisopbouw (cf. eerste dimensie in Tabel 2).

Voor de effectieve uitvoering van deze taak (periodiek opmaken en uitsturen van de EU-nieuwsbrief), zien we – naast de vanzelfsprekende bijdrage van elk lid in de werkgroep – momenteel twee actoren die het voortouw kunnen nemen: DCJM en Cultuurloket. Beide hebben zowel een breed communicatienetwerk naar de cultuursector toe als hanteren binnen hun werk een brede kijk op het EU gebeuren m.b.t. tot de cultuursector. Echter, vanuit de vaststelling dat Cultuurloket momenteel (nog) geen echte merkbekendheid heeft als toeleider naar EU-financiering en vanuit strategisch oogpunt voor de overheid (i.e. men wil ook breder informeren en sensibiliseren rond (de waarden van) het EU-gebeuren voor de cultuursector, dan louter het financiële), bevelen we aan dat deze EU-nieuwsbrief uitgaat van DCJM. Dit neemt niet weg dat DCJM met Cultuurloket duidelijke afspraken kan maken voor ondersteuning bij de opmaak en verspreiding (alsook met de andere leden van de werkgroep) (inclusief vanuit welke middelen Cultuurloket deze ondersteuning zou opnemen).

- ▶ Stel binnen de EU-werkgroep een **jaarkalender van (gezamenlijke) activiteiten** op rond EU-financiering voor de cultuursector. Een dergelijke kalender kan daarbij jaarlijks culmineren in een groter event (bv. **een EU-cultuurdag**) waar de brede cultuursector op wordt uitgenodigd, en waaraan alle leden van de EU-werkgroep bijdragen. De eindverantwoordelijkheid voor de effectieve organisatie van dit laatste event zien we vanuit dezelfde argumentatie als voor de EU-nieuwsbrief bij DCJM. Voor de andere activiteiten op de jaarkalender dient binnen de werkgroep bekeken te worden wie best geplaatst is om een rol op te nemen, naargelang de focus van de activiteit (breed overzicht versus focus op één specifiek EU-programma of -beleidsinitiatief, gericht op specifieke subgroepen in de culturele sector,...). De eindverantwoordelijkheid voor deze activiteiten zien we wel eerder liggen bij de andere werkgroepleden dan bij DCJM.

Het is aan DCJM als systeem steward om erover te waken dat op de jaarkalender bovengenoemde diverse focuspunten gebalanceerd aan bod komen, en dat de activiteiten in gezamenlijkheid de waardepropositie van het netwerk van toeleiders op elk van de drie dimensies van ondersteuning (kennis, vaardigheden en netwerk) uit Tabel 2 versterken.

Communiceer deze jaarkalender via de verschillende kanalen van de werkgroepleden naar de cultuursector (o.a. via de EU-nieuwsbrief), zodat het voor culturele actoren en culturele bovenbouwactoren duidelijk is dat informeren over het EU-gebeuren en de cultuursector toeleiden naar EU-projecten een continue streven is vanuit de overheid. Net als bij de EU-nieuwsbrief is het aan te raden om elk van de activiteiten op de jaarkalender onder eenzelfde 'EU-informatie' label te communiceren, waarbij ook consistent alle leden van de EU-werkgroep worden genoemd als bijdragers. Dit zal er ook toe bijdragen dat de cultuursector een bredere kijk krijgt op het bestaande toeleidingslandschap dan nu het geval is.

- ▶ Hou samen de vinger aan de pols rond noden en ontwikkelingen in de cultuursector m.b.t. EU-financiering, en deel kennis hierover onderling (zie ook volgende cluster van aanbevelingen – paragraaf 5.2.3).
- ▶ Hoewel we momenteel geen andere culturele bovenbouwactoren dan Cultuurloket in de EU-werkgroep benoemen, raden we wel aan om vanuit de werkgroep ook **periodiek de sectorale en andere transversale steunpunten te betrekken** bvb bij de opmaak van de kalender en eventuele samenwerking in de organisatie van bepaalde events, voor informatie-updates over hun eigen betrokkenheid in EU-projecten (zie vorige

paragraaf), etc. Zo groeien deze actoren op termijn ook dichterbij het EU-gebeuren toe en verbreden ze zelf ook hun EU-kennis en -netwerk.

5.2.3 Stimuleer en faciliteer kennisdeling onder de toeliders

Nauw aansluitend bij voorgaande aanbevelingen, raden we aan om expliciet ruimte te voorzien om de **EU-werkgroep als lerend netwerk** uit te bouwen (cf. dimensie 2 in de HLS-benadering).

- ▶ Voorzie (verantwoordelijkheid van DCJM als systeem steward) op de agenda van de EU-werkgroepbijeenkomsten dat er kennis en ervaringen kunnen worden gedeeld over:
 - evoluties in de Europese programma's die een impact hebben op de cultuursector;
 - interessante netwerken waar partners kunnen gevonden worden;
 - methodieken en formats rond toeleiding naar EU-financieringsmogelijkheden;
 - tools (zoals bv. de "Quality Mobility"-app van JINT) die culturele actoren helpen om scherp te stellen in welke mate ze klaar zijn om Europese financiering aan te vragen.
- ▶ Zorg ervoor (verantwoordelijkheid van DCJM als systeem steward) dat deze leeragenda vooraf helder is en kan worden voorbereid door de kernactoren.
- ▶ Werk aan een gezamenlijke jaarlijkse "crash course" rond EU-financiering in de cultuursector om de algemene basiskennis bij elk NCP en bij culturele bovenbouwactoren up-to-date te houden. Waar de inhoud van deze training in onderling overleg binnen de EU-werkgroep wordt vastgelegd/gevalideerd, zien we het duo Cultuurloket-VLEVA als best geplaatst om de eindverantwoordelijkheid op te nemen voor de effectieve organisatie en coördinatie van inbreng van alle nodige partijen. Het is aan DCJM om met beide partijen te bespreken in hoeverre dit past binnen hun huidige takenpakket, dan wel dat DCJM hier extra middelen moet voor mobiliseren. Communicatief wordt de training gebracht vanuit de EU-werkgroep als geheel.
- ▶ Deel binnen de bredere groep van culturele bovenbouwactoren kennis over wie rond welke thema's een Europees netwerk heeft opgebouwd. Het kader voor deze kennisvergaring kan vastgelegd worden binnen de werkgroep en de kennisvergaring kan een start nemen tijdens een overleg van de EU-werkgroep met de sectorale en andere transversale steunpunten.

5.2.4 Inspireer en sensibiliseer de cultuursector over de meerwaarde van internationaal werken

Rechtstreeks naar de cultuursector toe, bevelen we aan om meer systematisch en coherent te inspireren en te sensibiliseren over de meerwaarde van internationaal werken (o.a. via EU-gefinancierde initiatieven). Naast het opmaken en implementeren van bovengenoemde jaarkalender, bevelen we nog volgende zaken aan:

- ▶ Zet expliciet in op de cultuursector meer bewust te maken van de **transversale Europese beleidsthema's** en inspireer culturele actoren in hoe ze de vertaalslag van die thema's kunnen maken naar hun werking. Het uitnodigen van EU beleidsmakers kan in deze activiteiten zeker een meerwaarde zijn.

Rond het onder de aandacht brengen van dergelijke transversale thema's naar de cultuursector toe bestaat binnen het huidige netwerk van toeliders momenteel geen structurele aanpak. Bepaal binnen de EU-werkgroep welke thema's relevant zijn om in de jaarkalender op te nemen en welke EU-beleidsmedewerker hier mogelijk kan voor aangesproken worden. Voor de effectieve organisatie en coördinatie van deze activiteiten rond transversale thema's, is o.i. het duo VLEVA-Cultuurloket goed geplaatst. We menen ook dat

dit kan opgenomen worden binnen hun huidige takenpakket. Zoals voor alle andere activiteiten, worden ook deze transversale infosessies communicatief vanuit de EU-werkgroep als geheel gebracht.

- ▶ Identificeer en communiceer vanuit de EU-werkgroep aan de cultuursector – inclusief culturele bovenbouwactoren - interessante **netwerkkansen in Europese conferenties of Europese netwerken**. Communicatie hierover kan bijvoorbeeld een plaats krijgen in de EU-nieuwsbrief. Interessante Europese netwerken kunnen ook uitgenodigd worden tijdens het jaarlijkse EU-cultuurevent. Hiermee versterkt het ecosysteem rechtstreeks de waardepropositie m.b.t. dimensie 3 (netwerk) in Tabel 2.
- ▶ Ondersteun vanuit de EU-werkgroep de NCPs buiten Creative Europe Desk om een Europees netwerk uit te bouwen dat ook relevant is voor de cultuursector.

Identificeer en verzamel goede voorbeelden van Europese projecten met partners uit de Vlaamse cultuursector, als materiaal om (online en tijdens face-to-face uitwisselingen) in te zetten in de dienstverlening. Deze inspirerende voorbeelden proactief delen met de sector kunnen positief bijdragen aan het ondersteunen van de ontwikkeling van vaardigheden (cf. dimensie 2 in Tabel 2), zeker wanneer deze voorbeelden ook expliciet inzoomen op deze specifieke aspecten als het doorvertalen van EU thema's in het projectidee, hoe het consortium werd gevormd, etc. Elke NCP kan hier eerste aanspreekpunt zijn voor het identificeren van de voorbeelden. Wie het verder (inhoudelijk en in een aantrekkelijk format) uitwerken van deze voorbeelden op zich neemt, kan in de werkgroep verder besproken worden. O.i. kan Cultuurloket hier mogelijk een meer actieve rol spelen. Het is aan DCJM om met Cultuurloket te bespreken vanuit welke middelen Cultuurloket deze taak zou opnemen.

- ▶ Het beschikbare materiaal wordt vervolgens maximaal ontsloten via de verschillende toeleiders, EU-nieuwsbrief en relevante activiteiten.
- ▶ Stimuleer cultuurorganisaties met EU-ervaring om hun ervaringen over deelname in Europese projecten breder te delen met de cultuursector in bv. peer learning events die inhoudelijk focussen op de vaardigheden die nodig zijn voor deelname aan EU-projecten (cf. dimensie 2 in Tabel 2). Elke NCP kan hier eerste aanspreekpunt zijn om de deelnames in hun programma te identificeren. Overkoepelende acties waarbij peer learning over verschillende programma's heen wordt georganiseerd, kunnen opgenomen worden in de jaarkalender en in gezamenlijkheid vanuit de werkgroep georganiseerd worden. Binnen de werkgroep dienen dan afspraken gemaakt te worden op eventniveau wie welke inbreng zal doen (dit geldt voor alle events, zoals ook hoger is aangegeven).
- ▶ Verzamel stakeholders uit de cultuursector rond inhoudelijke thema's (duurzaamheid, participatie, digitalisering...) die ook op EU-niveau belangrijk zijn, zodat gelijkgestemden elkaar makkelijker vinden. Wanneer budgetten het toelaten, kan overwogen worden om samen met NCPs in het buitenland rond dergelijke thema's studiebezoeken te organiseren voor actoren uit de cultuursector. Tijdens zo een studiebezoek kan er enerzijds kennis gedeeld worden over een programma en kunnen anderzijds matchmaking activiteiten worden opgezet tussen potentiële partners. Voor de effectieve organisatie zal naargelang het thema of programma, de verantwoordelijkheid liggen bij één of meerdere NCPs. Ook VLEVA heeft reeds ervaring met het opzetten van dergelijke studiebezoeken. We merken echter op dat geen van de genoemde actoren hiervoor momenteel over de nodige budgetten/middelen beschikken. Deze actie uitvoeren zal m.a.w. extra middelen vergen. Afhankelijk van de uiteindelijke ambities van DCJM, kunnen door DCJM hiervoor bijkomende middelen aangetrokken worden.

5.2.5 Informeer en begeleid

M.b.t. informeren, sensibiliseren en versterken van netwerken, zijn er naast de reeds vermelde aanbevelingen nog een aantal quick wins te maken in de huidige toeleiding, met volgende aanbevelingen:

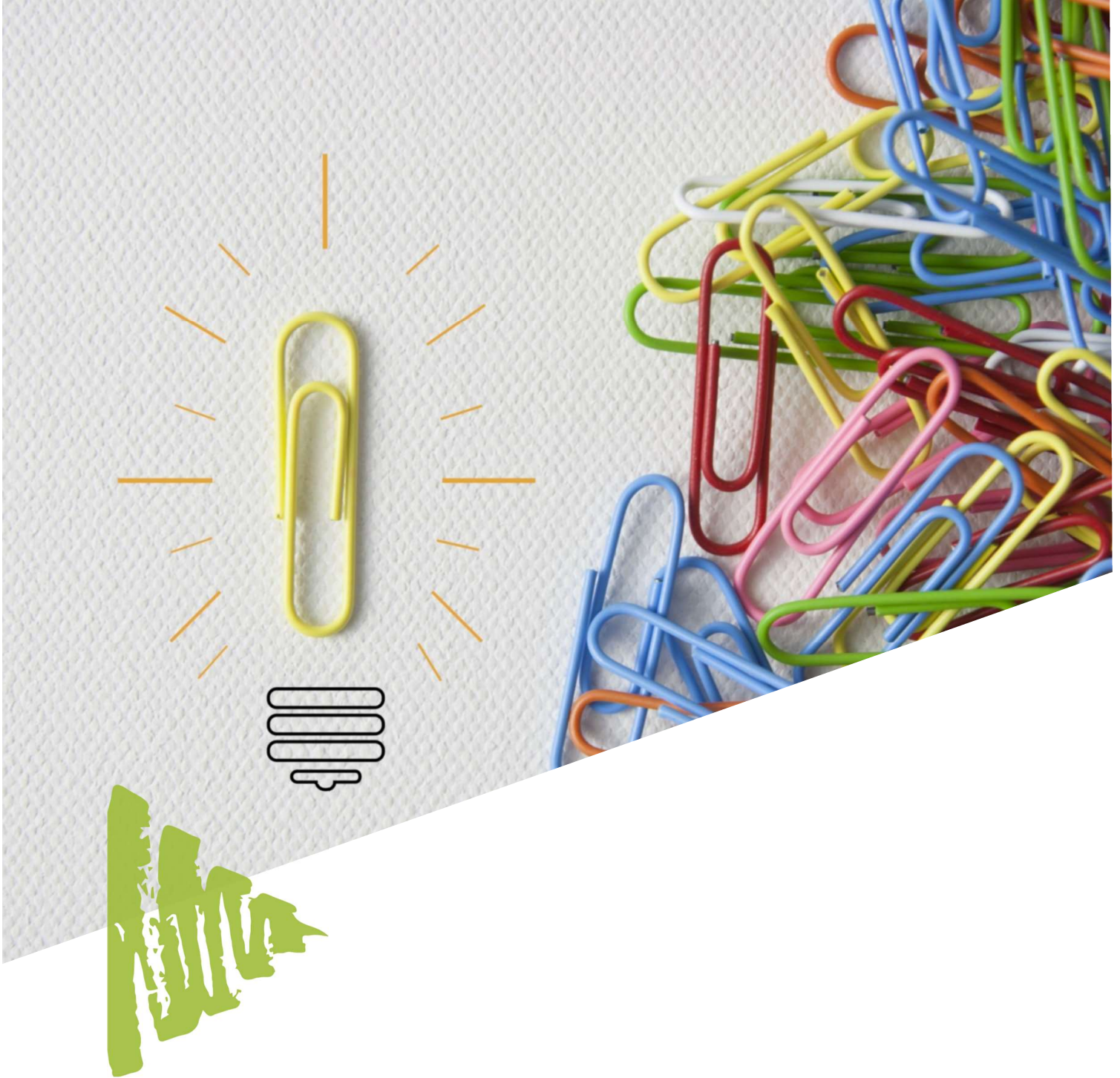
- ▶ Verbeter de ontsluiting naar de cultuursector van reeds bestaande laagdrempelige informatie over het EU-gebeuren en de EU-programma's, zoals de bestaande VLEVA-reeks "EU voor dummies", door linken naar deze content op te nemen in websites en communicaties die de cultuursector bereiken.
- ▶ Laat culturele bovenbouwactoren online actief doorverwijzen naar de websites en contactpersonen van de verschillende EU-werkgroepleden voor EU-gerelateerde vragen, zodat culturele actoren zich (op termijn) ook breder gaan informeren over EU-zaken buiten Creative Europe. Lever vanuit de werkgroep hiervoor het nodige materiaal aan en bespreek dit ook tijdens een overleg met de sectorale en andere transversale steunpunten.

Wat betreft het voorzien van de nodige begeleiding van cultuuractoren en culturele bovenbouwactoren bij het concipiëren, uitwerken en indienen van sterke projectvoorstellen, blijft de grote uitdaging om binnen de huidige taakstellingen en resources van de toeleiders (en het systeem als geheel) op de meest efficiënte manier tegemoet te komen aan de grote nood die bestaat in de cultuursector voor meer diepgaande ondersteuning bij de ontwikkeling van de diverse vaardigheden die komen kijken bij deelname aan EU-projecten. Uit Tabel 2 blijkt duidelijk dat hier momenteel een belangrijk hiaat is. Met uitzondering van JINT, beschikt geen van de andere toeleiders over de nodige capaciteit om begeleiding met voldoende diepgang te bieden binnen hun huidige werking. Wel zien we mogelijkheid om door invoering van andere formats van begeleiding (bvb. in groepsverband en met focus op onderling leren van de deelnemers), grotere hefboomen te creëren op de ingezette middelen dan bij de één-op-één begeleidingen die nu vaak voorzien worden.

Maar om echt een substantieel verschil te kunnen maken in de begeleiding, menen we dat andere oplossingen zullen moeten verkend worden:

- ▶ Een eerste mogelijkheid is dat vanuit de Vlaamse overheid/DCJM meer middelen worden vrijgemaakt voor de toeleiders om hun dienstverlening in die richting verder uit te bouwen en – al dan niet tegen betaling (waarbij tarieven best onderling binnen de EU-werkgroep worden afgesproken) – aan geïnteresseerde cultuuractoren te voorzien. Deze beslissing hangt uiteraard samen met de ambitie die DCJM vastlegt (cf. paragraaf 5.2.1).
- ▶ Een tweede mogelijkheid is om rond de kerntoeleiders proactief een netwerk uit te bouwen van (markt)actoren die dergelijke begeleiding voorzien en geïnteresseerde cultuuractoren daar naar doorverwijzen. Binnen de EU-werkgroep kan de kennis over zulke actoren gedeeld worden en kan in onderling overleg een afsprakenkader opgesteld worden rond het doorverwijzen naar/samenwerken met deze actoren. Vanuit een kosten-batenoverweging voor de overheid bevelen we eerder deze tweede mogelijkheid aan dan de eerste.

Bijlagen

1/ Deelnemers interviews, focusgroepgesprekken en co-creatieworkshop

Deelnemers interviews toeliders

- ▶ 8/3: Creative Europe Desk VL - Frank Herman
- ▶ 8/3: VLEVA - Veronique Vennekens
- ▶ 9/3: Cultuurloket - Luana Berghmans
- ▶ 15/3: DCJM - Ariane De Vriendt
- ▶ 31/3: NCP Flanders (Horizon Europe) - Man Hei To

Deelnemers focusgroepgesprekken toeliders

Focusgroep 1 (31/3/2022)	Focusgroep 2 (1/4/2022)
<ul style="list-style-type: none">▶ Socius: Stasa Pavlovic, Paco Sanogo▶ Faro: Olga Van Oost, Henrike Radermacher▶ Kunstenpunt: Tom Ruette▶ Op/Til: Mehdi Marechal▶ Vi.be: Roel Vergauwen	<ul style="list-style-type: none">▶ Epos: Ben Demaeijer▶ JINT: Inge Stuer▶ VLAIO: David Gregorzewski

Deelnemers focusgroepgesprekken cultuuractoren en culturele bovenbouwactoren (28/4/2022)

- ▶ Kia Tsakiridis, Werkplaats immaterieel Erfgoed
- ▶ Christophe De Boeck, Overtoon
- ▶ Sigrid Bosmans, Stad Mechelen
- ▶ Ellen De Bin, Beursschouwburg
- ▶ Rony Vissers, Meemoo

- ▶ Nathalie Duyck, BE Vegan
- ▶ Axelle V, Creative Conspiracy
- ▶ Veerle Appelmans, Vivi Film
- ▶ Pascale Ennaert, Vlaamse Kunstcollectie
- ▶ Tom De Cleyn, Caviar TV
- ▶ Elly Vervloet, VRT

Deelnemers co-creatieworkshop (15/09/2022)

- ▶ DCJM: Ariane De Vriendt en Jill Everaerd
- ▶ Creative Europe Desk VL: Frank Herman
- ▶ VLEVA: Veronique Vennekens
- ▶ Cultuurloket: Maarten Quaghebeur
- ▶ JINT: Inge Stuer

2/ Fiches EU financieringsprogramma's

Deze bijlage bevat programmafiches van volgende Europese financieringsprogramma's:

- ▶ Creative Europe
- ▶ Horizon Europe
- ▶ InvestEU
- ▶ Erasmus+
- ▶ Digital Europe
- ▶ Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)
- ▶ Burgers, gelijkheid, rechten en waarden-programma (CERV)
- ▶ Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
- ▶ Andere Europese structuur- en investeringsfondsen (in opmaak)

2.1 Creative Europe

Creative Europe	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	Begroting 2021-2027: <ul style="list-style-type: none">▶ Totaal: 2,44 miljard euro Begroting werkprogramma 2022: <ul style="list-style-type: none">▶ Subprogramma Cultuur: 226 miljoen euro▶ Subprogramma Media: 134 miljoen euro▶ Sectoroverschrijdend onderdeel: 35 miljoen euro
Doel	<p>Creative Europe is het EU-financieringsprogramma voor de CCS. Het is het enige EU-programma dat zich expliciet richt tot de culturele sector.</p> <p>Het hoofddoel van Creative Europe is het bevorderen, versterken en beschermen van de Europese culturele en taalkundige verscheidenheid, het cultureel erfgoed en de creativiteit, alsook het concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren van Europa. Cultuur speelt een centrale rol bij het aanpakken van belangrijke maatschappelijke en economische uitdagingen, met name bij het bevorderen van actief burgerschap, gemeenschappelijke waarden, welzijn, innovatie, economische groei en het scheppen van banen.</p> <p>Het programma Creative Europe omvat een subprogramma Cultuur ter bevordering van andere Europese culturele en creatieve sectoren, een</p>

subprogramma Media ter ondersteuning van de Europese audiovisuele industrie, en een sectoroverschrijdend onderdeel ter ondersteuning van acties die zowel de audiovisuele als andere culturele en creatieve sectoren bestrijken.

Subprogramma Cultuur:

- ▶ Bevordering van het grensoverschrijdend verkeer van operatoren en werken
- ▶ Vergroting van de culturele participatie en sociale insluiting
- ▶ banen en groei genereren in de culturele en de creatieve sector
- ▶ Versterking van de Europese identiteit en waarden
- ▶ Bijdragen aan de internationale betrekkingen door middel van culturele diplomatie

Wat is er nieuw tegenover het vorige Creative Europe programma (2014-2020)?

- ▶ Nieuwe regeling voor individuele grensoverschrijdende mobiliteit
- ▶ Meer steun voor de bevordering van de Europese cultuur buiten de EU
- ▶ Sectorale aanpak voor specifieke sectoren

Subprogramma Media:

- ▶ Vergroten van het competitievermogen en omvang van de Europese audiovisuele industrie
- ▶ Nadruk op samenwerking en innovatie, creatie en productie van Europese audiovisuele werken
- ▶ Bevorderen van talenten en vaardigheden
- ▶ Performantere transnationale cinema- en online-distributie van Europese audiovisuele werken door nieuwe businessmodellen en gebruik van nieuwe technologieën
- ▶ Promotie van Europese audiovisuele werken en publieksonwikkeling

Wat is er nieuw tegenover het vorige Creative Europe programma (2014-2020)? Het programma legt volgende accenten:

- ▶ Samenwerking doorheen de hele waardeketen op EU-niveau bevorderen
- ▶ Talenten koesteren en participatie en samenwerking tussen landen verbreden
- ▶ Ten volle benutten van het potentieel van digitale transformatie door het gebruik van nieuwe technologieën te ondersteunen
- ▶ Bevorderen van duurzaamheid, genderevenwicht en diversiteit

Sectoroverschrijdend onderdeel:

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Versterking van een vrije, diverse en pluralistische mediaomgeving, kwalitatieve journalistiek en ondersteuning van mediageletterdheid ▶ Bevordering van innovatieve benaderingen in het creëren van inhoud, toegang, distributie en promotie in de culturele en creatieve sectoren ▶ Promoten van het programma en de financieringsmogelijkheden (Creative Europe-desks) <p>Wat is er nieuw tegenover het vorige Creative Europe programma (2014-2020)?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Meer kansen voor out-of-the-box-denken en innovatie in alle sectoren ▶ Meer stabiliteit in de financiering van acties ter ondersteuning van vrije, diverse en pluralistische media en mediageletterdheid
<p>Type oproepen</p>	<p>Op basis van de doelstellingen van de verordening Creative Europe wordt het werkprogramma 2021 uitgevoerd door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Subsidies ▶ Prijzen ▶ Aanbestedingen ▶ Indirect beheer ▶ Andere acties
<p>Type oproepen per onderdeel</p>	<p>Subprogramma Cultuur</p> <p>Het subprogramma Cultuur omvat vier belangrijke types oproepen: Europese samenwerkingsprojecten, netwerken, platformen en literaire vertalingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ De "Europese samenwerkingsprojecten" vormen het grootste en meest zichtbare financieringsgebied in het subprogramma Cultuur. Samenwerkingsprojecten ondersteunen de intensieve grensoverschrijdende samenwerking tussen verschillende culturele instellingen uit verschillende landen die in aanmerking komen voor deelname aan het programma. Dit financieringsgebied staat open voor alle disciplines en onderwerpen binnen de culturele en creatieve sector. Projecten kunnen ook interdisciplinair van aard zijn. Het belangrijkste formele criterium is dat een samenwerkingsproject alleen samen met andere Europese partnerorganisaties kan worden aangevraagd. ▶ Als Europese verenigingen vertegenwoordigen de "netwerken" telkens een specifieke groep die zorgen voor grensoverschrijdende netwerkvorming binnen een (sub)sector. Netwerken bestaan uit een aanvragende organisatie (coördinator) en de leden van het netwerk. De Europese netwerken binnen het subprogramma Cultuur staan open voor alle culturele en creatieve sectoren (met uitzondering van de audiovisuele sector).

- ▶ Platformen zijn consortia van minimaal 12 culturele instellingen uit ten minste 12 in aanmerking komende landen die de toegang van opkomende Europese talenten tot de Europese markt vergemakkelijken en hen in een gezamenlijk opgezet programma presenteren aan een breed Europees publiek ("business to consumer"). Een platform bestaat uit een aanvragende instelling (coördinator) en haar leden.
- ▶ Uitgevers of uitgeversgroepen kunnen een aanvraag indienen voor de vertaling van boekpakketten met meerdere fictiewerken van Europese auteurs in het kader van het financieringsgebied "literaire vertaling". De vertalingen moeten worden gemaakt vanuit een officiële taal van de aan het programma deelnemende landen in een andere officiële Europese taal. Met deze financiering wordt beoogd literaire werken in Europa op zo ruim mogelijke schaal en transnationaal te verspreiden.

Subprogramma Media

Het onderdeel Media van het programma Creative Europe ondersteunt de Europese audiovisuele sector (films, series, games, enz.) bij de ontwikkeling, distributie en promotie van Europese werken, rekening houdend met de huidige digitale omgeving. Daarnaast moedigt het samenwerking aan in de gehele waardeketen van de audiovisuele sector en op EU-niveau, teneinde bedrijven en Europese audiovisuele werken internationaal te kunnen laten doorgroeien.

Het subprogramma Media is onderverdeeld in vier clusters, om alle segmenten van de audiovisuele sector te kunnen bestrijken:

1. Inhoud: In deze cluster ligt de nadruk op de verspreiding van Europese audiovisuele werken en de grensoverschrijdende samenwerking tussen producenten en ontwikkelaars.
2. Bedrijfsleven: Financiering in deze cluster ondersteunt opkomende talenten en bevordert intersectorale uitwisseling en de verspreiding van inhoud op transnationale schaal.
3. Doelgroep: Het doel van de financiering in deze cluster is de zichtbaarheid van Europese werken te vergroten.
4. Beleidsondersteuning.

Sectoroverschrijdend onderdeel

Het sectoroverschrijdende onderdeel beoogt de bevordering van de samenwerking tussen verschillende actoren uit alle sectoren die in aanmerking komen voor financiering door Creative Europe. Het is met name gericht op het aanpakken van gezamenlijke uitdagingen waarvoor zowel de culturele sectoren als audiovisuele sector zich gesteld zien en op het bevorderen van de ontwikkeling van innovatieve en digitale oplossingen. Op dit moment zijn er twee financieringsgebieden binnen dit sectoroverschrijdende onderdeel:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Creatieve innovatielaboratoria, waar projecten die digitale oplossingen ontwikkelen voor de productie, publicatie en verspreiding van culturele inhoud, financieel ondersteund kunnen worden. 2. Het ondersteunen van de bevordering van mediageletterdheid, pluralisme en mediavrijheid in Europa.
In aanmerking komende kandidaten en profielen	<p>In principe komen binnen Creative Europe alleen rechtspersonen in aanmerking voor financiering. Dit zijn bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Verenigingen ▶ Openbare instellingen ▶ Bedrijven ▶ Stichtingen ▶ Regeringsdepartementen <p>Afhankelijk van het financieringsgebied kunnen andere beperkingen gelden, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de mogelijke activiteiten, thematische focus of minimum aantal partnerorganisaties. Deze beperkingen worden vermeld in de respectievelijke oproepen tot het indienen van voorstellen.</p> <p>Alle 27 EU-lidstaten komen in aanmerking alsook:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 3 EVA-landen of zogenaamde vrijhandelsstaten: IJsland, Noorwegen en Liechtenstein ▶ 5 kandidaat-lidstaten van de Europese Unie: Albanië, Bosnië-Herzegovina, Montenegro, Servië, Noord-Macedonië ▶ 6 Europese buurlanden: Armenië (alleen voor Cultuur), Georgië (volledig Cultuur, gedeeltelijk Media), Moldavië (volledig Cultuur, gedeeltelijk Media), Oekraïne (volledig Cultuur, gedeeltelijk Media), Tunesië (volledig Cultuur en gedeeltelijk Media), Kosovo (alleen Cultuur) ▶ Landen die onderhandelingen zijn begonnen om toe te treden tot Creative Europe: Algerije, Israël, Marokko, Palestina en Turkije. Deze landen die zich in het onderhandelingsproces bevinden, zullen alleen deelnemen op het gebied van cultuur en de actie "Creative Europe-desks". <p>Natuurlijke personen komen NIET in aanmerking (met uitzondering van eenmanszaken i.e. een ondernemingsvorm met een ondernemingsnummer maar geen aparte rechtspersoonlijkheid).</p>
Maximumduur van een project	<p>Dat hangt af van de specifieke oproep. Vaak varieert de duur van het project tussen 36 en 48 maanden (verlengingen zijn mogelijk, mits naar behoren gemotiveerd en via een amendement).</p>

<p>Slaagkans</p>	<p>In het Programme Statements rapport van Creative Europe⁴⁷ wordt vermeld dat in Creative Europe in de periode 2014-2020 meer dan 32.000 projectvoorstellen werden ontvangen die aan de minimum selectiecriteria voldeden. Aan 13.476 van deze projectvoorstellen werden effectief subsidies toegekend. De verhouding tussen ingediende en ondersteunde aanvragen wordt in dat rapport omschreven als relatief laag, terwijl de kwaliteit van de aanvragen gemiddeld hoog ligt. Vooral het beperkte budget van Creative Europe zorgt voor grote concurrentie. In 2023 wordt het ex-post evaluatierapport van het Creative Europe 2014-2020 programma verwacht voor een volledige analyse.</p> <p>Op basis van cijfers uit een rapport van Culture Action Europe van 2017⁴⁸ blijkt wel dat vooral in het subprogramma Cultuur de concurrentie zeer hoog is (slaagpercentage van 15,83 % voor Cultuur versus 32 % voor Media, exclusief steunregelingen voor automatische distributie). Veel inhoudelijk sterke voorstellen worden met slechts een fractie van een punt uitgesloten wegens onvoldoende financiering. Dit verklaart de wijdverspreide frustratie van belanghebbenden en grote aarzeling om opnieuw een aanvraag in te dienen na een niet-succesvolle aanvraag.</p>
<p>Volgende oproepen</p>	<p>Op dit moment (oktober 2022) zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 46 oproepen afgesloten. ▶ 3 oproepen open voor indiening. ▶ Er zijn geen aankomende oproepen.
<p>Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)</p>	<p>Subprogramma Cultuur - projectbegrotingen (maximumsubsidiebedrag):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Voor kleinschalige projecten: maximumsubsidiebedrag van de EU 200 000 EUR per project. ▶ Voor middelgrote projecten: maximumsubsidiebedrag van de EU 1 000 000 EUR per project. ▶ Voor grootschalige projecten: maximumsubsidiebedrag van de EU 2 000 000 EUR per project. <p>De toegekende subsidie kan uiteindelijk lager uitvallen dan het aangevraagde bedrag. Het bedrag wordt door de subsidieverstrekende autoriteit vastgesteld op basis van de geraamde begroting van het project en een financieringspercentage van:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Voor kleinschalige projecten: financieringspercentage van maximaal 80%. ▶ Voor middelgrote projecten: financieringspercentage van maximaal 70%. ▶ Voor grootschalige projecten: financieringspercentage van maximaal 60%.

⁴⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/ps_db2023_creative_europe_h2.pdf

⁴⁸ https://cultureactioneurope.org/files/2017/03/CAE_CreativeEuropeSurvey_Study_v2.pdf

Subprogramma Media - Luik "business"

Voor talent en vaardigheden:

- ▶ Maximale Europese cofinanciering is max. 80% van de totale subsidiabele kosten.
- ▶ Het toe te kennen projectbudget is opgesteld volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.
- ▶ Prefinanciering bedraagt 40% van het subsidiebedrag na ondertekening van het contract.

Voor markten en netwerken:

- ▶ Maximale Europese cofinanciering is max. 60% de totale subsidiabele kosten.
- ▶ Het toe te kennen projectbudget is opgesteld volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.
- ▶ De prefinanciering bedraagt 50% van de toegekende subsidie en wordt gevolgd door 1 of meerdere interim betalingen.

Voor Media 360°:

- ▶ Maximale Europese cofinanciering is max. 70% van de totale subsidiabele kosten.
- ▶ Het toe te kennen projectbudget is opgesteld volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.
- ▶ Prefinanciering bedraagt 40% van het subsidiebedrag na ondertekening van het contract.

Voor Europese filmverkoop:

- ▶ Maximale Europese cofinanciering is 70% van de totale subsidiabele kosten.
- ▶ Het toe te kennen projectbudget is opgesteld volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.
- ▶ Prefinanciering bedraagt 70% van het subsidiebedrag na ondertekening van het contract.

Voor Europese filmdistributie:

- ▶ De maximale Europese cofinanciering is 70% van de totale subsidiabele kosten
- ▶ Op basis van land van herkomst van de film en land van distributie verschilt de subsidie. Er wordt maximaal 1 miljoen euro toegekend.
- ▶ Prefinanciering bedraagt 70% van het subsidiebedrag na ondertekening van het contract.

Subprogramma Media – luik "Publiek"

Voor Europese festivals:

- ▶ De financiële bijdrage voor de cofinanciering van een festival (over 2 jaar) is een lump sum bedrag (maximaal 60% van de totale kosten) berekend op basis van het aantal geprogrammeerde Europese films.

Voor Europese VOD-Netwerken en Operatoren:

- ▶ De maximale Europese cofinanciering bedraagt 60%. De maximale EU cofinanciering van het project is na selectie, vastgelegd in de Grant Agreement, de getekende subsidieovereenkomst tussen de geselecteerde hoofdaanvrager en de Europese commissie.
- ▶ De subsidie is berekend volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.

Voor Films on the move:

- ▶ Maximaal 25% van het budget wordt toegewezen aan films met een productiebudget van boven de 10 miljoen euro.
- ▶ Aangezien de financiële ondersteuning het primaire doel van de EU-subsidie is, wordt het maximale bedrag van de subsidie dat aan derden kan worden toegewezen, vastgesteld op de limiet van (met max. 70% hiervan voor P&A):
 - 150 000 euro (FR, ES, IT, DE)
 - 60 000 euro (AT, BE, NL, PL)
 - 30 000 euro (CZ, DK, FI, EL, HU, NO, PT, SE)
 - 10 000 euro (alle andere landen)
 - De subsidie is berekend volgens een realistisch ingeschatte kostenbegroting.

Voor publieksoptwikkeling & filmeducatie:

- ▶ De subsidie bedraagt maximaal 70% van de totale projectkosten.

Voor netwerken van Europese Filmfestivals:

- ▶ De maximale Europese co-financiering is 90% van de totale subsidiabele kosten van de gebudgetteerde projectbegroting (met maximaal 100.000 euro per deelnemend festival).

Subprogramma Media – luik "Content":

Voor Europese co-ontwikkeling:

- ▶ De maximale Europese cofinanciering is 50% van de totale subsidiabele kosten, met een op maat gemaakte lump sum van maximaal 60.000 euro, per coordinator en per partner(s) op basis van de ingediende en in aanmerking komende projectbegroting.

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ TV-series met een gepland productiebudget van 20 miljoen euro, die ontvangen een maximale subsidie van 100.000 euro. <p>Voor Europese slate-ontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Het toe te kennen projectbudget is opgesteld met vastliggende bedragen (Lump Sum) ▶ De maximale EU cofinanciering is na selectie, vastgelegd in de Grant Agreement, de getekende subsidieovereenkomst tussen de geselecteerde hoofdaanvrager en de Europese commissie. ▶ In totaal is de financiering van een aanvraag tussen min. 90.000 en max. 510.000 euro, afhankelijk van de slate-combinatie aan projecten. <p>Voor Europese mini-slate-ontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Projectbegroting (maximaal subsidiebedrag): tussen 60.000 en 310.000 euro per aanvraag. De subsidie is een vast bedrag. <p style="padding-left: 40px;">Voor ontwikkeling van video games en immersieve content:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ De maximale Europese cofinanciering is 50% van de totale subsidiabele kosten, ▶ Met een op maat gemaakte lump sum van max. 150 000 euro op basis van de ingediende en in aanmerking komende projectbegroting. <p>Voor het cross-sectorale luik:</p> <p>Subsidiebedragen en percentages verschillen hier substantieel qua oproep. Voor een overzicht verwijzen we naar https://www.creativeeurope.be/nl/cross-sectoraal/cross-sectorale-subsidies</p>
<p>Aanvraagprocedure</p>	<p>Dit is verschillende per onderdeel.</p> <p>Voorstellen moeten elektronisch worden ingediend via het Elektronisch Indieningssysteem van het Funding and Tenders Portal (toegankelijk via de Thema-pagina in de sectie Zoeken van Funding & Tenders). Indiening op papier is NIET mogelijk.</p> <p>De voorstellen moeten volledig zijn en alle nodige informatie + vereiste bijlagen en bewijsstukken bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanvraagformulier Deel A - bevat administratieve informatie over de deelnemers (toekomstige coördinator, begunstigen en gelieerde entiteiten) en de samengevatte begroting voor het project (direct online in te vullen) ▶ Aanvraagformulier deel B - bevat de technische beschrijving van het project (te downloaden van het portaal, in te vullen en vervolgens samen te voegen en opnieuw te uploaden)

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Deel C (direct online in te vullen) met aanvullende projectgegevens ▶ De voorstellen mogen maximaal 70 pagina's beslaan (deel B). De beoordelaars nemen geen extra pagina's in aanmerking. ▶ Wat het evaluatieproces betreft, benoemt het EAC Executive Agency gewoonlijk externe deskundigen om te helpen bij de evaluatie van subsidieaanvragen, projecten en inschrijvingen, en om in specifieke gevallen advies te geven. Informatie over de aanstellingsprocedure voor externe experts kan hier gevonden worden: https://www.eacea.ec.europa.eu/about-eacea/working-agency/working-expert_en.
Werkdruk	<p>De werkdruk hangt af van de opzet van het project en de opbouw van het partnerschap.</p> <p>Creative Europe vereist dat gesubsidieerde projecten een Europese toegevoegde waarde hebben. Daartoe is samenwerking met Europese partnerorganisaties vaak een belangrijke vereiste. Europese meerwaarde houdt in dat een project oplossingen ontwikkelt en activiteiten in de praktijk brengt die niet slechts in één land plaatsvinden of kunnen toegepast worden, maar juist meerdere Europese landen. De feitelijke opzet van de projecten en de financiering verschillen naargelang van de respectievelijke subprogramma's en oproepen tot het indienen van voorstellen.</p>
Toepassingsduur	Verschillend per onderdeel.
Beleids- en besluitvormingsproces	<p>De onderhandelingen over de begroting van Creative Europe in het MFK alsook de bespreking van de jaarlijkse werkprogramma's gebeuren in een dialoog tussen de Europese Commissie (DG EAC), het Europees Parlement en de Raad van Europa. Daarbij doet de EC voorstellen, die vervolgens door de andere twee instanties bevestigd worden en ten slotte moeten goedgekeurd worden. Het Europees Parlement speelt een gelijkwaardige rol als de Raad van Europa (de regeringen van de lidstaten) bij de goedkeuring van nieuwe wetten en het toezicht op de programma's van de Unie op deze gebieden.</p> <p>Binnen het Europees Parlement wordt de opvolging van alles m.b.t. cultuurbeleid (incl. audiovisuele sector) voorbereid en opgevolgd binnen de <u>Commissie CULT</u>. Deze commissie bestaat uit 60 parlementsleden en komt 1 à 2 keer per maand samen. De samenstelling is een afspiegeling van het gewicht dat elke fractie in het Parlement in zijn geheel heeft. De debatten en verslagen van CULT commissievergaderingen zijn publiek en worden ook online beschikbaar gesteld. Momenteel is er geen Belgische vertegenwoordiging in deze commissie.</p> <p>De commissie nodigt regelmatig deskundigen uit voor toelichting en uitwisseling over zaken die onder haar bevoegdheid vallen. Verder worden ze ook ondersteund vanuit een studiedienst die parallel aan de Europese Commissie soms ook eigen studies uitbesteed omtrent topics</p>

	die hen aanbelangen. Naast de debatten, voeden deze studies eveneens het beleidsontwikkelingsproces. ⁴⁹
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	Creative Europe Desk Vlaanderen <ul style="list-style-type: none"> ▶ Contactpersoon Cultuur : Gudrun Heymans ▶ Contactpersoon Media : Jeroen Verhaeghe
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://culture.ec.europa.eu/resources/creative-europe-annual-work-programmes ▶ https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-overview/creative-europe-programme-performance_en ▶ https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/how-get-grant_en ▶ https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdjdk3hydza_j9wik7m1c3gyxp/vkosijq5w0wf ▶ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-mff-creative-europe-2021-2027 ▶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0030_EN.html?redirect#_part1_def10 ▶ https://cultureactioneurope.org/files/2017/03/CAE_CreativeEurope_Survey_Study_v2.pdf

2.2 Horizon Europe

Horizon Europe	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	95,5 miljard euro Cluster 2-begroting: 2,2 miljard euro)
Doel	<p>Horizon Europe is het belangrijkste EU-financieringsinstrument voor onderzoek en innovatie. Door zijn grote omvang heeft het een relatief complexe structuur die in drie pijlers kan worden samengevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Pijler 1: Wetenschap op topniveau ▶ Pijler 2: Mondiale uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen ▶ Pijler 3: 'Innovative Europe' waarin de interactie tussen wetenschap, technologie, sociale wetenschappen en geesteswetenschappen wordt aangemoedigd, met inbegrip van de inbreng van de culturele en creatieve sectoren.

⁴⁹ Zie <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/cult/supporting-analyses/latest-documents> voor een overzicht.

	<p>De belangrijkste doelstellingen zijn duurzaam innoveren stimuleren, het aanbieden van aantrekkelijke en creatieve jobs, het verbeteren van het gebruik van digitale technologieën en het bevorderen van onderwijs en van de betrokkenheid van burgers bij wetenschap en innovatie.</p>
<p>Relatie tot cultuur</p>	<p>Het programma Horizon Europe financiert projecten die innovatieve oplossingen zoeken voor bestaande problemen en de toepassing ervan testen. Daarbij financiert het programma niet alleen universiteiten en onderzoeksinstituten, maar ook innovatieve projectideeën van instellingen uit de culturele en creatieve sectoren. In het kader van de tweede pijler van Horizon Europe richt Cluster 2 "Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving" zich specifiek op uitdagingen met betrekking tot democratisch bestuur, cultureel erfgoed en de creatieve economie, alsmede sociale en economische transformaties. De cluster wil bijdragen aan alle beleidsprioriteiten van de Commissie, namelijk de nieuwe impuls voor de Europese democratie, een economie die werkt voor mensen, de Europese Green Deal, Europa geschikt maken voor het digitale tijdperk, onze Europese manier van leven bevorderen en Europa sterker maken in de wereld.</p> <p>Wat cultuur betreft, moeten Horizon-projecten onder meer bijdragen tot de volgende doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ bescherming en instandhouding van het Europees cultureel erfgoed; ▶ de toegang tot het cultureel erfgoed verbeteren (ook langs digitale weg) en aldus de betrokkenheid bij en de waardering voor het cultureel erfgoed vergroten; ▶ versterking van de culturele diversiteit en de sociale samenhang; ▶ bevordering van het concurrentievermogen en de veerkracht van de Europese culturele en creatieve sectoren; en ▶ bevordering van innovatie in de culturele en de creatieve sectoren. <p>Projecten met CCS actoren die in de afgelopen programmaperiode financiering van Horizon Europe hebben ontvangen, zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Het ontwerpen en ontwikkelen van digitale toepassingen en platformen om kunst- en culturele instellingen toegankelijk te maken voor iedereen en om nieuwe vormen van kunstuitingen te ontwikkelen (bijvoorbeeld met gebarentaal-avatars en contextbewuste audiogidsen); ▶ Vastleggen van bewegingssequenties en lichaamstaal om een bewegingsdatabank te creëren die dans als cultureel erfgoed in stand houdt en nieuwe vormen van choreografisch werk mogelijk maakt; ▶ De ontwikkeling van digitale tools om beter en ruimer toegang te verschaffen tot historisch filmmateriaal, voor de verkenning van historische stadskernen;

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ 3D-modellering van architecturale monumenten om hun architectuur en geschiedenis door de eeuwen heen te kunnen traceren en zo conclusies te kunnen trekken over de Europese geschiedenis, ontwikkeling en identiteit; ▶ Verkenning van duurzame en inclusieve ontwikkelingsmogelijkheden voor de culturele en de creatieve sectoren, met inbegrip van nieuwe bedrijfsmodellen en opleidingsmogelijkheden; ▶ Bevordering van duurzame groei en het scheppen van banen in de culturele en de creatieve sectoren. <p>Daarnaast biedt de cluster "digitaal, industrie en ruimte", die ook deel uitmaakt van pijler 2, nog andere mogelijkheden voor CCS actoren. Enerzijds nodigt de subcategorie "geavanceerde materialen" curatoren, ontwerpers, restaurateurs en andere creatieve professionals uit om tegemoet te komen aan de groeiende vraag van de consument om nieuwe producten en ontwerpen te ontwikkelen en cultureel erfgoed te beschermen.</p> <p>Naast deze twee relevante clusters met projectfinanciering voor CCS actoren, is er binnen Horizon Europe nog een specifiek financieringsmechanisme dat eveneens relevant is om uit te lichten voor CCS, namelijk de zogenaamde kennis- en innovatiegemeenschappen (KICs) van EIT, inclusief de in oprichting zijnde KIC voor de culturele en creatieve sectoren. We verwijzen naar paragraaf 2.2.2 van dit rapport voor een meer gedetailleerde toelichting van deze KICs en de relevantie voor de cultuursector.</p>
<p>Type oproepen</p>	<p>Europese samenwerkingsprojecten die zogenaamde onderzoeks- en innovatieactiviteiten (RIA's) rond een specifiek thema ontwikkelen en uitvoeren, zijn de meest relevante soorten oproepen voor de culturele en creatieve sector binnen Horizon Europe.</p> <p>In deze samenwerkingsprojecten bundelen consortia van partners uit ten minste drie landen hun krachten en werken ze gedurende een aantal jaren samen om nieuwe knowhow, vaardigheden en oplossingen te ontwikkelen voor een bepaald thematisch gebied of probleem. Deze onderzoekssamenwerkingsverbanden moeten tegelijkertijd ook nagaan in hoeverre deze nieuw ontwikkelde methoden realiseerbaar en uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat in zo'n projecten ook actoren uit het veld moeten betrokken worden.</p> <p>Een van de fundamentele kenmerken van Horizon Europe is dat de financiering (althans in de context van cultuur) wordt verstrekt op basis van zeer specifieke oproepen tot het indienen van voorstellen en richtlijnen met betrekking tot de inhoud. Zo worden elk jaar specifieke prioriteiten vastgesteld. Op het gebied van het cultureel erfgoed en de culturele en creatieve industrieën zijn voor het komende jaar de volgende thema's aangekondigd. Voor elk thema wordt één oproep tot het indienen</p>

	<p>van voorstellen gedaan, in het kader waarvan maximaal 3-5 Europese samenwerkingsprojecten worden gefinancierd.</p> <p>Thematische zwaartepunten 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Bescherming van bedreigde talen in Europa ▶ Het Europese culturele erfgoed en de Europese kunsten - het uitdragen van onze waarden in binnen- en buitenland ▶ De rol van perceptie, tradities, waarden en overtuigingen bij de vormgeving van de Europese samenlevingen en politiek in de 21e eeuw ▶ Traditionele ambachten voor de toekomst: een nieuwe aanpak ▶ Naar een competitief, eerlijk en duurzaam Europees muziekecosysteem ▶ De internationale concurrentiepositie van de Europese filmindustrie vergroten ▶ Bescherming van kunstvoorwerpen en cultuurgoederen tegen antropogene bedreigingen ▶ Gevolgen van klimaatverandering en natuurrampen voor het cultureel erfgoed en erfgoedzorg ▶ Games en cultuur die onze samenleving vorm geven ▶ New European Bauhaus
In aanmerking komende kandidaten en profielen	<p>Horizon Europe staat open voor deelname van een breed scala van organisaties en instellingen, zowel openbare als particuliere. Dit omvat, maar is niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ universiteiten, hogescholen en andere onderzoeksinstituten; ▶ openbare instellingen; ▶ bedrijven; ▶ maatschappelijke organisaties en stichtingen. <p>Deelnemende organisaties moeten hun hoofdkantoor hebben in, of hun activiteiten uitoefenen in, één van de in aanmerking komende landen. Het overzicht van deze landen binnen en buiten de EU wordt voortdurend bijgewerkt en is hier te vinden.</p> <p>Oproepen in het kader van Horizon Europe zijn moeilijk toegankelijk voor kleine bedrijven en organisaties, omdat er hoge eisen worden gesteld aan de financiële en operationele capaciteit.</p>
Maximumduur van een project	Verschillend per oproep.
Slaagkans	<p>De belangstelling voor Horizon 2020 (voorganger van het nieuwe Horizon Europe) is sterk toegenomen in vergelijking met het vorige programma. Dit betekent dat de vraag veel groter was dan het aanbod, wat tot grote concurrentie heeft geleid, met als resultaat dat zelfs kwalitatief hoogwaardig beoordeelde voorstellen geen financiering konden krijgen.</p>

	<p>Uit de laatste Horizon 2020-evaluatie (midterm-2017) blijkt dat substantiële delen van het programma ondergefinancierd waren. De voorziene middelen konden minder dan 1 op de 5 voorstellen van hoge kwaliteit ondersteunen. Het gemiddelde slaagpercentage van Horizon 2020 is gedaald tot 11,6% in vergelijking met het vorige programma (FP7), dat een algemeen slaagpercentage van 18,4% had. Het lage succespercentage behoorde in de tussentijdse evaluatie tot de meest geciteerde pijnpunten door deelnemers.</p>
Volgende oproepen	Het tijdschema voor de oproepen wordt bekendgemaakt in het desbetreffende werkprogramma
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	<p>De maximale financieringspercentages van Horizon Europe zijn als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Actie voor onderzoek en innovatie: 100% ▶ Innovatieactie: 70% (behalve voor rechtspersonen zonder winstoogmerk, waarvoor een percentage van maximaal 100% van toepassing is) ▶ Coördinatie en ondersteunende actie: 100% ▶ Programma co-financieringsactie: tussen 30% en 70% ▶ Innovatie en marktintroductie: 70% (behalve voor rechtspersonen zonder winstoogmerk, waar een financiering van maximaal 100% van toepassing is) ▶ Actie voor training en mobiliteit: 100% ▶ Pre-commerciële inkoopactie: 100% ▶ Overheidsopdrachten voor innovatieve oplossingen: 50%. <p>Voor subsidies op basis van werkelijke kosten worden alleen bepaalde soorten kosten (subsidiabele kosten) en alleen de daadwerkelijk voor het project gemaakte kosten (niet de gebudgetteerde kosten) terugbetaald. De kosten worden terugbetaald volgens het financieringspercentage dat in de specifieke voorwaarden van de oproep en in de subsidieovereenkomst is vastgesteld.</p> <p>Voor subsidies op basis van vaste bedragen en subsidies per eenheid wordt het financieringspercentage reeds toegepast als onderdeel van de methodologie voor de vaststelling van de bedragen en wordt het derhalve niet in de subsidieovereenkomst vermeld.</p>
Werkdruk	<p>Voorstellen voor Horizon Europe zijn complex en vereisen een grondige voorbereiding. Er moet meestal veel tijd besteed worden aan projectontwerp, het opstellen van het voorstel, het opbouwen van partnerschappen en het bereiken van overeenstemming over het budget. De voorbereiding van een Horizon Europe-oproep begint normaal gesproken maanden van tevoren (dankzij het werkprogramma en het schema voor de publicatie van de oproep is het mogelijk om ruim van tevoren voorbereidingen te treffen en te beginnen met de vorming van een consortium).</p>

	<p>Bovendien zijn de Horizon Europe-consortia vaak uitgebreid en brengen zij gewoonlijk verschillende actoren samen die tijd nodig hebben om zich met elkaar vertrouwd te maken en elkaar te leren kennen, om een sterk voorstel te kunnen voorbereiden. Hiervoor moet dan ook voldoende tijd worden uitgetrokken.</p>
Duur van de toepassing	Zie boven
Aanvraagprocedure	<p>Via het Elektronisch Indieningssysteem van het Funding and Tenders Portal van de Europese Commissie.</p> <p>Voor de beoordeling van de voorstellen benoemt de Europese Commissie doorgaans onafhankelijke, onpartijdige deskundigen. De bijgewerkte lijst (2021) van deskundigen die betrokken zijn bij de evaluatie van Horizon Europa-voorstellen is hier beschikbaar: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/how-to-participate/reference-documents:programCode=HORIZON.</p>
Beleids- en besluitvormingsproces	<p>In 2018 heeft de Commissie een ambitieus onderzoeks- en innovatieprogramma van 100 miljard euro voorgesteld voor Horizon Europe, de opvolger van Horizon 2020.</p> <p>Het Europees Parlement en de Raad van de EU hebben in maart en april 2019 een voorlopig akkoord bereikt over Horizon Europe. Het Europees Parlement heeft het voorlopige akkoord op 17 april 2019 bekrachtigd.</p> <p>De EU-instellingen hebben uiteindelijk in december 2020 een politiek akkoord bereikt over Horizon Europe en de begroting voor Horizon Europe vastgesteld op 95,5 miljard euro in lopende prijzen (inclusief 5,4 miljard euro uit het NextGeneration Herstelfonds).</p>
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<p>NCP Flanders</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Contactpersoon algemeen: Ann Van Hauwaert ▶ Contactpersoon Pijler 2 (global challenges) – Culture and society: Man Hei To
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Horizon Europe Europese Commissie (europa.eu) ▶ Horizont Europa - Europa fördert Kultur (europa-foerdert-kultur.eu) ▶ EU-financiering-voor-cultuur2021-2027 CEDKultur2020.pdf (creative-europe-desk.de) ▶ https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/33dc9472-d8c9-11e8-afb3-01aa75ed71a1/language-en ▶ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021-2022/wp-5-culture-creativity-and-inclusive-society_horizon-2021-2022_en.pdf

2.3 InvestEU

Investeren in de EU	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	InvestEU heeft een begrotingsgarantie van 26,2 miljard euro, gefinancierd uit de NextGeneration EU-middelen en het meerjarig financieel kader. Het totale hefboomeffect van InvestEU wordt geschat op meer dan 372 miljard euro voor de hele EU, waarvan 30% zal bijdragen aan de klimaatdoelstellingen.
Doel	<p>Het InvestEU-programma heeft tot doel een extra impuls te geven aan investeringen, innovatie en het scheppen van werkgelegenheid in Europa. Het brengt het Europees Fonds voor strategische investeringen en 13 financiële instrumenten van de EU die momenteel beschikbaar zijn, samen onder één dak, waaronder de leninggarantiefaciliteit en de vermogensfaciliteit voor groei in het kader van COSME, het schuldinstrument en het vermogensinstrument van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, de vermogens- en kmo-garantiefaciliteit van InnovFin, de garantiefaciliteit voor studentenleningen en de garantiefaciliteit voor culturele en creatieve sectoren. Door gebruik te maken van een EU-begrotingsgarantie om andere investeerders aan te trekken, zal het InvestEU-fonds een extra stimulans geven aan investeringen in de EU. Verwacht wordt dat InvestEU tussen 2021 en 2027 ten minste 650 miljard euro aan extra investeringen zal mobiliseren. De begrotingsgarantie (26,2 miljard euro) is verdeeld over 4 beleidsthema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Duurzame infrastructuur (9,9 miljard euro): financiering van projecten op het gebied van duurzame energie, digitale connectiviteit, vervoer, circulaire economie, water, afval en andere milieu-infrastructuur; ▶ Onderzoek, innovatie en digitalisering (6,6 miljard euro): financiering van projecten op het gebied van onderzoek en innovatie, het vermarkten van onderzoeksresultaten, digitalisering van de industrie, schaalvergroting van innovatieve bedrijven, artificiële intelligentie; ▶ Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) (6,9 miljard euro): vergemakkelijken van de toegang tot financiering voor kmo's en kleine mid cap-bedrijven; ▶ Sociale investeringen en competentie-ontwikkeling (2,8 miljard euro): financiering van projecten op het gebied van competentie-ontwikkeling, onderwijs, opleiding, sociale huisvesting, scholen, universiteiten, sociale innovatie, gezondheidszorg, microfinanciering, sociaal ondernemerschap, integratie van migranten, vluchtelingen en meer.

<p>Soort instrumenten</p>	<p>InvestEU biedt financieringsproducten aan, zoals schuldfinanciering (leningen), garanties en aandelenkapitaalproducten.</p> <p>InvestEU-financiering kan worden gecombineerd met EU-subsidies. In sommige situaties kan een combinatie noodzakelijk zijn om investeringen te ondersteunen die gericht zijn op het aanpakken van specifieke tekortkomingen van de markt (marktfalen) of lacunes in de investeringen. Dergelijke combinaties kunnen voordelen opleveren voor projectontwikkelaars in sectoren zoals vervoer, onderzoek en digitale technologieën. Wanneer een project gebruik maakt van EU-subsidies en InvestEU, gelden de InvestEU-regels voor het hele project. Dit betekent één Europese regelgeving, een belangrijke vereenvoudiging ten opzichte van vroeger.</p>
<p>Verband met cultuur</p>	<p>Wat het bevorderen van activiteiten uit de culturele en creatieve sectoren betreft, biedt InvestEU diverse mogelijkheden, waarbij de nadruk echter sterk ligt op de ondersteuning van bedrijven en ondernemingen, wat het in eerste instantie toegankelijker maakt voor bedrijven uit de creatieve sectoren. Met name de steun voor kmo's en sociale investeringen en competentie-ontwikkeling zijn breed relevant voor de culturele en creatieve sectoren, maar er zijn wellicht nog meer mogelijkheden met betrekking tot de andere prioriteiten. Op het gebied van sociale investeringen en competentie-ontwikkeling is de financiële steun gericht op de verbetering van de sociale infrastructuur, sociale insluiting, integratie van kwetsbare groepen en de bevordering van onderwijs en opleiding. Hier kunnen culturele activiteiten een cruciale rol spelen bij het bijdragen aan deze doelstellingen.</p> <p>In het InvestEU-programma worden de culturele en creatieve sectoren duidelijk erkend als een investeringsdoel. Het InvestEU-programma moet ook</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ bijdragen tot de ondersteuning van de Europese cultuur en creativiteit. ▶ werken in het kader van vier beleidsonderdelen, die de belangrijkste beleidsprioriteiten van de Unie weerspiegelen, namelijk duurzame infrastructuur; onderzoek, innovatie en digitalisering, kmo's, en sociale investeringen en competentie-ontwikkeling. Het zal ook culturele activiteiten met een sociaal doel ondersteunen. <p>Specifiek voor CCS actoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Grotere mogelijkheden om door de EU gesteunde financiering te verkrijgen in verschillende vormen: microfinanciering, financiering van tekorten, aandeleninvesteringen; ▶ Meer mogelijkheden voor de financiering van een breed scala van activiteiten binnen CCS organisaties, van idee- en productontwikkeling tot de introductie van producten op nieuwe markten en het opschalen van activiteiten in het algemeen;

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De speciale EU-garantiefaciliteit voor culturele en creatieve sectoren (CCS GF) heeft tot doel de toegang van culturele en creatieve organisaties tot bankleningen en financiële steun te vergemakkelijken. Dit hangt echter af van de afzonderlijke lidstaten, die regelingen moeten treffen met hun nationale banken. De CCS GF is ontwikkeld om een zeer duidelijk financieringstekort aan te pakken waarmee kleine en middelgrote ondernemingen die in de culturele en creatieve sectoren actief zijn, worden geconfronteerd. Zij neemt de vorm aan van een portefeuillegarantie of contragarantie met een garantiepercentage van 70% en een maximumpercentage van 25%. De garantie wordt kosteloos verstrekt aan financiële intermediairs zoals banken en garantie-instellingen, en absorbeert een deel van het risico dat zij nemen, zodat zij in een betere positie verkeren om door de EU gesteunde leningen te verstrekken aan bedrijven die actief zijn in de culturele en creatieve sectoren. Uiteindelijk verbetert dit de toegang tot schuldfinanciering voor CCS-bedrijven.
<p>In aanmerking komende kandidaten en profielen</p>	<p>Kmo's of kleine overheidsbedrijven in de culturele en creatieve sectoren, die gevestigd en actief zijn in een van de deelnemende landen (momenteel EU-lidstaten, IJsland en Noorwegen), komen in aanmerking voor financiering uit InvestEU, op voorwaarde dat zij:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ betrokken zijn bij projecten of activiteiten die gebaseerd zijn op culturele waarden en/of artistieke en andere creatieve uitingen, al dan niet marktgericht, waaronder de ontwikkeling, creatie, productie, verspreiding en instandhouding van goederen en diensten die culturele, artistieke of andere creatieve uitingen belichamen, alsook aanverwante functies zoals onderwijs of management. De culturele en de creatieve sectoren omvatten architectuur, archieven, bibliotheken en musea, kunstambachten, de audiovisuele sector (met inbegrip van film, televisie, videogames en multimedia), materieel en immaterieel cultureel erfgoed, design, festivals, muziek, literatuur, podiumkunsten, uitgeverijen, radio en beeldende kunsten. ▶ geen activiteiten verrichten die indruisen tegen ethische beginselen of gericht zijn op een of meer EIF-sectoren waarvoor beperkingen gelden. <p>Het InvestEU-fonds zal zich richten op economisch levensvatbare projecten op gebieden waar de markt tekortschiet of waar er sprake is van een investeringstekort. De instrumenten van het InvestEU-fonds zullen erop gericht zijn commerciële financiering aan te trekken voor een breed scala van activiteiten en begunstigden en zullen alleen projecten steunen die zonder steun van het InvestEU-fonds in het geheel niet of niet tegen de vereiste voorwaarden gefinancierd zouden kunnen worden. Het zal zich ook richten op projecten met een hoger risico op specifieke gebieden (bijvoorbeeld cultuur). Daarnaast legt InvestEU de nadruk op sociale investeringen en competentie-ontwikkeling.</p>

Maximumduur van een project	Niet van toepassing
Slaagkans	Het EIF is erin geslaagd 15 overeenkomsten te sluiten met 14 financiële intermediairs (waaronder de Participatiemaatschappij Vlaanderen ⁵⁰), waardoor de CCS-GF beschikbaar is in 11 deelnemende landen (gegevens voor 2020). Er is voor bijna 1,6 miljard euro aan financiering beschikbaar gesteld en tot dusver zijn 1.547 CCS-ondernemingen in 17 landen ondersteund. Tegelijkertijd is het onderdeel capaciteitsopbouw van de CCS GF warm onthaald door de financiële intermediairs, die een positief effect hebben gemeld op hun financieringsactiviteiten voor de culturele en creatieve sectoren.
Volgende oproepen	InvestEU werkt niet met oproepen. Wie een aanvraag wil indienen voor schuldfinanciering, doet dit rechtstreeks bij een financiële instelling (zie ook verder bij 'aanvraagprocedure')
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	De instrumenten die binnen InvestEU voor CCS beschikbaar zijn, zijn ofwel (garanties voor) schuldfinanciering ofwel eigenvermogensfinanciering, die kunnen bekomen worden via financiële instellingen of investeerders. Subsidies zijn niet voorzien.
Werkdruk	<p>Wat de schuldfinanciering (garantiefaciliteit) betreft, bestaat de werkdruk uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ identificatie van een intermediair in uw land die zich bij het initiatief heeft aangesloten en derhalve de garantie verstrekt. Sommige intermediairs bieden een beperkt aantal leningen aan in het kader van de GF, dus aanvragers moeten in de gaten houden welke intermediairs nog mogelijkheden bieden; ▶ contact met financiële instelling en eerste verzoek; ▶ voorbereiding van het ondernemingsidee (pitch, business model, resultatenrekening, enz.). <p>Wat met name het projectvoorstel betreft, dienen aanvragers er rekening mee te houden dat InvestEU-projecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ markttekortkomingen of investeringslacunes aanpakken en economisch levensvatbaar moeten zijn; ▶ steun van de EU nodig hebben voor doorgroei; ▶ een multiplicatoreffect teweeg moeten brengen en waar mogelijk particuliere investeringen aantrekken; ▶ de EU-beleidsdoelstellingen moeten helpen te verwezenlijken. <p>Daarom moeten de aanvragers een degelijk dossier opstellen waarin de bovengenoemde punten worden gepresenteerd en uitgewerkt.</p>
Duur van de toepassing	/

⁵⁰ <https://www.pmv.eu/nl/nieuws/europese-waarborgen-voor-financiering-vlaamse-ondernemingen>

<p>Aanvraagprocedure</p>	<p>Projectontwikkelaars moeten rechtstreeks een aanvraag indienen bij de EIB, bij nationale en regionale stimuleringsbanken of bij de nationale kantoren van internationale financiële instellingen zoals de EBRD, de Wereldbank of de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa. In dat stadium dienen de financiële partners een voorstel in bij de Commissie om de EU-garantie aan te vragen. Kleine en middelgrote ondernemingen moeten zich blijven wenden tot hun plaatselijke commerciële of openbare banken waarvan de financiële producten in hun land of regio onder de EU-garantie vallen. De plaatselijke intermediair zal hen informeren of een bepaald financieringsprogramma door het InvestEU-fonds wordt gedekt.</p> <p>Culturele en creatieve garantiefaciliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Om een lening aan te vragen, moeten bedrijven uit de culturele en creatieve sector contact opnemen met de dichtstbijzijnde financiële intermediairs die voor elk land zijn geselecteerd. De faciliteit is sinds 2016 uitgerold en het netwerk van financiële intermediairs breidt zich geleidelijk uit volgens de onderstaande overzichtstabel. Voor aanvullende informatie over financiering die in het kader van andere EU-initiatieven beschikbaar is, kunt u terecht op http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance. ▶ Hier vindt u de lijst van geselecteerde CCS GF-intermediairs en de lijst van CCS GF-subintermediairs. In Vlaanderen kunnen culturele actoren terecht bij PMV. Verdere informatie wordt rechtstreeks door deze intermediairs verstrekt. ▶ Informatie over de aandelenproducten is nog niet beschikbaar
<p>Beleids- en besluitvormingsproces</p>	<p>Op 7 december 2020 hebben het Parlement en de Raad een politiek akkoord bereikt over InvestEU. Verwacht wordt dat de EU-garantie, die op 26,2 miljard euro is vastgesteld, 372 miljard euro aan investeringen (lopende prijzen) zal mobiliseren. Op aandringen van het Parlement zullen de oude portefeuilles van de EIB worden geconsolideerd met InvestEU, waardoor het wordt versterkt. Daarnaast zullen de lidstaten een deel van hun herstel- en veerkrachtplannen via InvestEU kunnen uitvoeren. Het strategisch Europees investeringsvenster is geïntegreerd in de oorspronkelijke vier beleidsvensters. Zowel het Comité van Permanente Vertegenwoordigers als de Begrotingscommissie en de commissie Economische en Monetaire zaken hebben de compromistekst goedgekeurd, respectievelijk op 16 december 2020 en 11 januari 2021. Na bijwerking van de tekst door de juristen-vertalers heeft het Parlement op 9 maart 2021 zijn standpunt in eerste lezing vastgesteld. Acht dagen later heeft de Raad de wetstekst aangenomen. Op 26 maart 2021 is de InvestEU-verordening in werking getreden, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2021.</p> <p>Garantiefaciliteit voor CCS:</p>

	<p>De GF heeft een einddatum aan het einde van het huidige programma (2021-2027), alle intermediairs hebben een venster van enkele jaren om leningen in hun portefeuille op te nemen. De GF is nu gesloten voor de toelating van nieuwe intermediairs.</p> <p>Naast de vorige garantiefaciliteit (schuldfinanciering) zal in het voorjaar van 2022 een nieuwe faciliteit worden gelanceerd: een GF voor aandelenbeleggingen in de CCS, gericht op aandelenbeleggingsfondsen en -beheerders. De faciliteit is voor alle CCS met speciale pockets voor media en games. Bij de lancering zullen zij de oproep tot het indienen van blijken van belangstelling voor investeringsfondsen openen. Ze staan open om fondsen en fondsbeheerders te horen die interesse zouden hebben in de GF. Om op de hoogte te blijven van de programma's van het EIF, kan de website geraadpleegd worden.</p> <p>Een zeer belangrijk contactpunt is de Advieshub van InvestEU, het centrale toegangspunt voor projectpromotoren en intermediairs die adviessteun en technische bijstand zoeken.</p>
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<p><i>geen NCP</i></p> <p>Culturele actoren die vragen hebben over schuld- of eigenvermogensfinanciering (die al dan niet in aanmerking komt voor de InvestEU-garantiefaciliteit), kunnen contact opnemen met Cultuurloket of PMV.</p>
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-mff-investeu ▶ EU-financiering-voor-cultuur2021-2027_CEDKultur2020.pdf (creative-europe-desk.de) ▶ https://ec.europa.eu/info/investeu-launch-event-summary-sessions_en ▶ Garantiefaciliteit voor de culturele en creatieve sectoren Interreg Europe - Oplossingen delen voor beter beleid

2.4 Erasmus +

Erasmus+	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	26,2 miljard euro
Doel	Erasmus+ is het onderwijsprogramma van de Europese Unie en richt zich tot een brede doelgroep op het gebied van onderwijs, volwasseneneducatie, beroepsonderwijs en hoger onderwijs, jeugdwerk en de sportsector. Erasmus+ gaat

	<p>uit van de basisgedachte van een leven lang leren. Met name projecten op het gebied van informeel en niet-formeel onderwijs die een inclusieve toegang tot onderwijs mogelijk maken, worden ondersteund. Het programma ondersteunt enerzijds individuele leermobiliteit en anderzijds op partnerschappen gebaseerde samenwerking tussen organisaties. Binnen dit kader zijn er diverse mogelijkheden om culturele en creatieve projecten met een educatieve focus uit te voeren. De culturele en creatieve sectoren worden beschouwd als een belangrijke actor in Europa die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een inclusief en solidair Europa en kunnen deelnemen aan de duurzame ontwikkeling van Europa door projecten op het gebied van cultuureducatie uit te voeren.</p>
<p>Verband met cultuur</p>	<p>De sterke band tussen onderwijs en cultuur komt duidelijk naar voren in dit programma, dat ook bedoeld is als aanvulling op Creative Europe. Vooral op het gebied van informeel leren speelt cultureel onderwijs een cruciale rol, aangezien het helpt bij het experimenteren met en het volgen van nieuwe creatieve en artistieke benaderingen, formats en methoden. In dit verband kunnen culturele en creatieve projecten een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van de sociale inclusie, de toegang tot onderwijs of het leren tussen generaties, bijvoorbeeld in bibliotheken, musea of culturele centra. Projecten die in het kader van Erasmus+ worden uitgevoerd, moeten mensen in staat stellen om te gaan met sociale uitdagingen en deze te overwinnen. Daarom staan de volgende thematische prioriteiten centraal in de nieuwe generatie programma's en moeten zij door de afzonderlijke projecten worden opgepakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Inclusie en diversiteit ▶ Digitale transformatie ▶ Betrokkenheid bij het democratische leven ▶ Doelstellingen inzake duurzaamheid, milieu en klimaat <p>Erasmus+ richt zich in principe op elke leeftijdsgroep en verschillende onderwijsinstellingen, maar de thema's volwasseneneducatie en beroepsonderwijs en het onderdeel Erasmus+ Jeugd zijn bijzonder geschikt voor culturele projecten. Deze kunnen worden ondersteund in het kader van "Kernactiviteit 1: Leermobiliteit van personen" en in het kader van "Kernactiviteit 2: Samenwerking tussen organisaties en instellingen".</p> <p>Leermobiliteit</p> <p>Individuele personen kunnen deelnemen aan internationale uitwisselingsmogelijkheden in de mobiliteitssector, alleen of in groepsverband. In dit kader kunnen projecten van de culturele en creatieve sector de interculturele uitwisseling in Europa bevorderen en zo ruimte scheppen om thema's als klimaat, diversiteit of de participatie van jongeren te behandelen. Dit zou bijvoorbeeld als volgt kunnen worden vormgegeven: In het kader van een theaterproject worden jeugdwerkprofessionals uit verschillende Europese landen bij elkaar gebracht. Zij gebruiken theater om initiatieven in het onderwijs te ontwikkelen waardoor jongeren mensenrechten kunnen bespreken.</p> <p>Samenwerking tussen organisaties en instellingen</p>

	<p>In een partnerschapssamenwerking kunnen verschillende organisaties van de culturele en creatieve sectoren, zoals musea, theaters of bibliotheken, langetermijnpartnerschappen aangaan en samen met andere spelers nieuwe inclusieve leermethoden ontwikkelen of van gedachten wisselen over goede praktijken. Partnerschapssamenwerking in de culturele sector zou er bijvoorbeeld als volgt uit kunnen zien: Verschillende Europese musea werken samen en ontwikkelen gezamenlijk inclusieve opleidingsmodules voor museumgidsen, om hen te sensibiliseren om tijdens museumrondleidingen rekening te houden met mensen met speciale behoeften en om kennis op een inclusieve manier voor te bereiden. Daarbij ligt de nadruk op musea als plaatsen voor een leven lang leren en inclusief onderwijs.</p> <p>Voorbeelden van in Erasmus+ gefinancierde projecten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Een Europese jeugdtheaterbeweging uit het veld van het vredeswerk verwerkt haar hoofdthema, de versterking van de mensenrechten en de burgermaatschappij, door middel van spel en maakt het toegankelijk voor het publiek. ▶ Uitwisseling van goede praktijken om beroepsdansers in staat te stellen hun beroepsvaardigheden en sociale competenties te versterken en deze specifieke competenties via opleiding toegankelijk te maken voor andere beroepssectoren. ▶ Een netwerk van verschillende culturele organisaties dat opleidingsmodules ontwikkelt voor de actoren van het cultureel leiderschap met de nadruk op milieu, gender en inclusie.
<p>Type oproepen</p>	<p>Voor de meeste acties worden alle regels en voorwaarden voor het ontvangen van een subsidie uit het programma gespecificeerd in de programmagids.</p> <p>Voor sommige andere acties (zeldzamer) worden de regels en voorwaarden voor het ontvangen van een subsidie beschreven in specifieke oproepen tot het indienen van voorstellen, die door of namens de Europese Commissie worden gepubliceerd.</p> <p>In het algemeen worden, op basis van de doelstellingen van de Erasmus+verordening, de vormen van steunverlening bekendgemaakt in het jaarlijkse werkprogramma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Subsidies en acties die via direct en indirect beheer worden uitgevoerd: acties kunnen zowel onder direct als onder indirect beheer worden uitgevoerd. Alle acties die via de nationale agentschappen worden uitgevoerd, moeten worden beschouwd als indirect beheer. Subsidies onder direct beheer zijn die welke worden toegekend door EAC, EMPL of EACEA. ▶ Elk jaar wordt een algemene oproep tot het indienen van voorstellen gepubliceerd. In de algemene oproep tot het indienen van voorstellen voor de uitvoering van het Erasmus+-programma wordt voor praktische informatie verwezen naar een programmagids. ▶ Aankopen; ▶ Deskundigen en andere acties.

<p>In aanmerking komende kandidaten en profielen</p>	<p>Mogelijke kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Organisaties, instellingen en organen die activiteiten organiseren die door het programma worden ondersteund; ▶ Personen (studenten, stagiairs, leerlingen, lerende volwassenen, jongeren, vrijwilligers, of professoren, leraren, opleiders, jeugdwerkers, professionals op het gebied van onderwijs, opleiding, jeugd en sport, enz.) die betrokken zijn bij door de deelnemende organisaties georganiseerde activiteiten. <p>De specifieke voorwaarden voor deelname aan een Erasmus+-project hangen af van het soort actie in kwestie.</p> <p>In het algemeen zijn de belangrijkste doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Voor projecten op het gebied van het hoger onderwijs: studenten in het hoger onderwijs (korte cyclus, eerste, tweede of derde cyclus), docenten en professoren in het hoger onderwijs, personeel van instellingen voor hoger onderwijs, opleiders en vakmensen in het bedrijfsleven; ▶ Voor projecten op het gebied van beroepsonderwijs en -opleiding: leerlingen en studenten in beroepsonderwijs en -opleiding, vakmensen en opleiders in beroepsonderwijs en -opleiding, personeel van organisaties voor initieel beroepsonderwijs en -opleiding, opleiders en vakmensen in het bedrijfsleven; ▶ Voor projecten die relevant zijn voor het schoolonderwijs: schoolleiders, leraren en schoolpersoneel, leerlingen in het kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs; ▶ Voor projecten die relevant zijn voor het volwassenenonderwijs: leden van organisaties voor niet-beroepsgericht volwassenenonderwijs, opleiders, personeel en studenten in het niet-beroepsgericht volwassenenonderwijs; ▶ Voor projecten die relevant zijn voor de jeugdsector: jongeren van 13 tot 30 jaar, jongerenwerkers, personeel en leden van organisaties die actief zijn op het gebied van jeugdzaken; ▶ Voor projecten op sportgebied: beroepssporters en vrijwilligers op sportgebied, atleten en coaches. <p>Steden/gemeenten kunnen ook deelnemen, afhankelijk van de reikwijdte van de oproep.</p>
<p>Maximumduur van een project</p>	<p>Verschillend per onderdeel.</p>
<p>Slaagkans</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ In 2018 werd een tussentijds evaluatierapport gepubliceerd over Erasmus+ en haar impact op deelnemers (gegevens tot 2017). Daaruit komen volgende zaken: ▶ Resultaten voor deelnemende studenten: uit de evaluatie komen algemeen positieve en duurzame resultaten naar voren voor alle individuele studenten die deelnemen aan uitwisselingsprogramma's. De slaagkans voor deelname aan Erasmus+ is hoog, maar, wat voor de betrokkenen nog belangrijker is, het percentage erkenningen van leerresultaten is ook vrij hoog. Hoewel Erasmus+

	<p>er al meer in slaagt om kansengroepen te bereiken dan haar voorganger, blijft dit wel een aandachtspunt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Resultaten voor beroepsbeoefenaars: de beroepsbeoefenaars zijn volgens de toezichtenquêtes nog tevredener over hun mobiliteitservaring (98% in vergelijking met 93% voor de lerenden) en zeer positief over de bijdrage aan hun competentieontwikkeling. ▶ Output voor organisaties: in de periode 2007-2016 zijn meer dan 940.000 organisaties gecontracteerd. Uit de midterm evaluatie blijkt dat 74% van de respondenten van mening is dat het programma de kwaliteit, innovatie en internationalisering in onderwijs-, opleidings- en jeugdorganisaties verbetert. Bovendien is het niveau van sector-overschrijdende samenwerking met 23 procentpunten gestegen tegenover het vorige programma. ▶ Een belangrijke indicator voor de beoordeling van het potentieel voor verdere Erasmus+ projecten is het succespercentage: de verhouding tussen projectaanvragen/-voorstellen enerzijds en het aandeel van de toegekende projecten anderzijds. Er is een duidelijk verschil in succespercentages tussen de programma's, van 97% (HE), tot 51% (BOO), 39% (Volwassenen), 35% (Jongeren) en 32% (Schoolpersoneel). Met andere woorden, wanneer een aanvraag voor een HE-project wordt ingediend, ligt het slagingspercentage dicht bij 100%. Bij "Jeugd" en "Schoolpersoneel" is echter slechts één op de drie aanvragen succesvol.
Volgende oproepen	Volgende algemene oproep: 2023
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	De meeste subsidies worden verstrekt in de vorm van vaste bedragen, terugbetaling op basis van eenheidskosten en financiering op basis van vaste tarieven (vereenvoudigde vormen van subsidies). Het gebruik van deze subsidievormen in het kader van het Erasmus+-programma is goedgekeurd bij een "Besluit tot goedkeuring van het gebruik van vaste bedragen en eenheidskosten in het kader van het Erasmus+-programma 2021 - 2027". Overeenkomstig dit besluit waarborgt de methodologie die wordt gebruikt om de vereenvoudigde subsidievormen en de niveaus ervan vast te stellen, de naleving van het beginsel van goed financieel beheer en redelijke naleving van de beginselen van medefinanciering en geen dubbele financiering.
Werkdruk	Verschillend per onderdeel.
Aanvraagprocedure	<p>Hoe een aanvraag verloopt, hangt in grote lijnen af van twee factoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. of de aanvrager ten persoonlijke titel of namens een organisatie een aanvraag indient; 2. in welk land de aanvrager/aanvragende organisatie gevestigd is. <p>Er zijn acties die alleen door een nationaal agentschap worden beheerd (gedecentraliseerd) en andere door het uitvoerend agentschap (gecentraliseerd).</p> <p>De volledige aanvraagprocedure wordt hier uitgelegd: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/how-to-apply/web-forms-application-process.</p>
Beleids- en besluitvormingsproces	Het Erasmus+ programma wordt beheerd door de Europese Commissie (het uitvoerende orgaan van de EU), het Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur

	(EACEA), een reeks nationale agentschappen in programmalanden, en een reeks nationale bureaus in sommige partnerlanden. De EU werkt samen met de nationale agentschappen om het Erasmus+ programma zo dicht mogelijk bij de deelnemers te brengen: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/national-agencies . De Commissie verstrekt financiering aan de nationale agentschappen, die deze middelen gebruiken om de "gedecentraliseerde" activiteiten van het programma te beheren. Hierdoor kunnen de agentschappen het programma aanpassen aan hun nationale onderwijs-, opleidings- en jeugdstelsels. De gecentraliseerde onderdelen van het programma worden beheerd door het EACEA.
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ NCP Erasmus+ Jeugd: JINT vzw – contactpersoon: Inge Stuer ▶ NCP Erasmus+ Onderwijs: Epos vzw – contactpersoon: Ben Demaeijer ▶ NCP Erasmus+ Sport: EU Sportlink – contactpersoon: Bart Verschueren
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Erasmus+ - Europa fördert Kultur (europa-foerdert-kultur.eu) ▶ https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/implements ▶ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-mff-erasmus ▶ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/642812/EPRS_BRI(2020)642812_NL.pdf

2.5 Digital Europe

Digital Europe	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	7,6 miljard euro: <ul style="list-style-type: none"> ▶ High performance computing: 2,2 miljard euro ▶ Artificiële intelligentie: 2,1 miljard euro ▶ Cyberveiligheid en -vertrouwen: 1,6 miljard euro ▶ Geavanceerde digitale vaardigheden: 0,6 miljard euro ▶ Inzet, optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit: 1,1 miljard euro
Doel	Het programma Digital Europe (DIGITAL) is een nieuw financieringsprogramma van de EU dat erop gericht is bedrijven, burgers en overheden toegang te geven tot digitale technologie. Het programma Digital Europe zal strategische financiering bieden om deze uitdagingen aan te gaan, door projecten te ondersteunen op vijf belangrijke capaciteitsgebieden: supercomputing, kunstmatige intelligentie, cyberveiligheid, geavanceerde digitale vaardigheden, en zorgen voor een

	<p>breed gebruik van digitale technologieën in de hele economie en samenleving, onder meer via digitale innovatiecentra.</p> <p>Op dit moment (mei 2022) staat er één oproep over cultuur open: <i>Oproep Dataruimte voor cultureel erfgoed</i></p> <p>Deze actie zal de Europese gemeenschappelijke dataruimte voor cultureel erfgoed tot stand brengen, een nieuw vlaggenschipinitiatief om de digitale transformatie van de Europese culturele sector te ondersteunen en de creatie en het hergebruik van inhoud in de culturele en creatieve sectoren te bevorderen. Het zal voortbouwen op het huidige Europeana-platform en de huidige functionaliteiten sterk uitbreiden, met name met betrekking tot 3D-digitalisering, hergebruik van gedigitaliseerde culturele bronnen en sector- en grensoverschrijdende samenwerking. Het project zal ook voortbouwen op de huidige Europeana-strategie 2020-2025. Het eerste werkonderdeel, dat wordt uitgevoerd door middel van aanbestedingen, zal gericht zijn op het opzetten en beheren van de eerste gemeenschappelijke Europese dataruimte voor cultureel erfgoed. Het tweede deel van het werk zal worden uitgevoerd door middel van subsidies en zal gericht zijn op de opbouw van digitale capaciteit in de culturele sector voor de digitale transformatie en het hergebruik van gegevens, met name op nationaal niveau in alle lidstaten.</p>
<p>Verband met cultuur</p>	<p>Het programma biedt mogelijkheden voor de culturele en creatieve sectoren om de toegang tot en het gebruik van digitale technologieën te verbeteren en te professionaliseren. Een van de prioriteiten van het programma is de <i>inzet en het beste gebruik van digitale capaciteiten op gebieden van openbaar belang en interoperabiliteit, waaronder cultuur en onderwijs</i>:</p> <p>Wat onderwijs en cultuur betreft, zal het:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ scheppende kunstenaars en de creatieve industrie in Europa toegang bieden tot de nieuwste digitale technologieën, van AI tot geavanceerde informatica, ▶ het Europees cultureel erfgoed benutten als vector ter bevordering van de culturele verscheidenheid, de sociale samenhang en het Europees burgerschap ▶ een netwerk van digitale innovatiecentra opzetten. <p>Met name binnen de prioriteiten 4 en 5 zullen er hoogstwaarschijnlijk aanknopingspunten zijn voor de culturele en creatieve sector. Zo worden in het kader van zwaartepunt 4 "Geavanceerde digitale vaardigheden" projecten gesteund waarin nieuwe opleidingsvormen en -methoden worden ontwikkeld en getest. Dit aanbod is bedoeld om de digitale vaardigheden en de professionalisering te verbeteren en is gericht op studenten, IT-medewerkers, zelfstandigen en kleine bedrijven. Deze projecten bieden ook kansen aan culturele en creatieve professionals,</p>

	<p>zowel als deelnemers aan dergelijke opleidingsinitiatieven als aan degenen die dit aanbod in de eerste fase ontwikkelen.</p> <p>Bij kernpunt 5 "Invoering en optimaal gebruik van digitale capaciteiten" gaat het erom de digitale kloof te overbruggen en ervoor te zorgen dat de publieke sector en gebieden van openbaar belang toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van digitale technologieën. Dit geldt onder meer ook voor het onderwijsstelsel en de culturele en creatieve sectoren, die steun moeten krijgen bij de invoering en het geavanceerde gebruik van digitale technologieën - van kunstmatige intelligentie tot krachtige centra en cyberveiligheid.</p> <p>Bovendien moet Digital Europe bijdragen aan de totstandbrenging van nieuwe dataruimten of -systemen. Dit omvat onder meer de instelling van de zogenoemde "Gemeenschappelijke Europese gegevensruimte voor cultureel erfgoed", die de digitale transformatie op het gebied van cultureel erfgoed moet ondersteunen en het Europese culturele erfgoed in de toekomst beter digitaal toegankelijk moet maken.</p>
Soorten oproepen	<p>Het werkprogramma maakt gebruik van twee belangrijke uitvoeringswijzen: direct beheer (aanbestedingen en subsidies), en indirect beheer.</p> <p>De uitvoering van de subsidies verloopt via verschillende soorten acties die voor elk thema worden aangegeven.</p>
Aandeel cultuur in voorgaande periode indien beschikbaar	Niet van toepassing
In aanmerking komende kandidaten en profielen	<p>Het programma staat open voor instellingen die gevestigd zijn in een in aanmerking komend land en die bijdragen aan een of meer doelstellingen van Digital Europe. Dit omvat bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Universiteiten, hogescholen en andere onderzoeksinstituten ▶ Openbare instellingen ▶ Kleine en middelgrote ondernemingen ▶ Andere organisatievormen. <p>De specifieke soorten organisaties die voor financiering in aanmerking komen en de vraag of Europese partnerorganisaties voor de aanvraag vereist zijn, kunnen verschillen naar gelang van de oproep tot het indienen van voorstellen. Zij zullen worden toegelicht in het werkprogramma en in de individuele oproep tot het indienen van voorstellen.</p> <p>Om in aanmerking te komen, moeten de aanvragers (begunstigden en verbonden entiteiten)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ rechtspersonen zijn (publiek- of privaatrechtelijke lichamen) ▶ gevestigd zijn in een van de in aanmerking komende landen, d.w.z.:

	<ul style="list-style-type: none"> - EU-lidstaten (met inbegrip van landen en gebieden overzee (LGO)) - niet-EU-landen: in de lijst opgenomen EER-landen en landen die geassocieerd zijn met het programma "Digital Europe" (geassocieerde landen) of landen waarmee onderhandelingen worden gevoerd over een associatieovereenkomst en waar de overeenkomst in werking treedt vóór de ondertekening van de subsidie <p>Natuurlijke personen komen NIET in aanmerking (met uitzondering van eenmanszaken).</p> <p>De voorstellen moeten worden ingediend door consortia die bestaan uit minimaal 3 aanvragers (begunstigden; geen gelieerde entiteiten) uit 3 verschillende in aanmerking komende landen.</p>
Maximumduur van een project	24 maanden. Bij de projecten moet rekening worden gehouden met de resultaten van projecten die door andere EU-financieringsprogramma's worden gesteund. De complementariteit moet worden beschreven in de projectvoorstellen (deel B van het aanvraagformulier). De projecten moeten in overeenstemming zijn met de beleidsbelangen en -prioriteiten van de EU (zoals milieu, sociaal, veiligheids-, industrie- en handelsbeleid, enz.)
Slaagkans	Niet van toepassing (dit is een nieuw programma)
Volgende oproepen	<p>De eerste oproepen werden geopend op 17 november 2021 en afgesloten op 22 februari 2022. Op dezelfde dag werden de tweede reeks oproepen geopend.</p> <p>De enige oproep voor cultuur die momenteel openstaat is:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Gebied "dataruimten": Dataruimte voor cultureel erfgoed (inzet) <p>Verwacht wordt dat in de zomer van 2022 nieuwe oproepen zullen worden gepubliceerd.</p>
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	<p><i>Algemeen</i></p> <p>Soorten acties die via subsidies kunnen worden ondersteund:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Enkelvoudige subsidies: financieringspercentage van 50% van de totale subsidiabele kosten voor alle begunstigden. ▶ Ondersteunende acties voor kmo's: financieringspercentage van 50% van de totale subsidiabele kosten, behalve voor kmo's, waarvoor een percentage van 75% geldt. ▶ Coördinatie- en ondersteuningsacties (CSA): 100% subsidiabele kosten. ▶ Subsidies voor aanbestedingen: 50% van de totale subsidiabele kosten voor alle begunstigden. ▶ Subsidies voor de aankoop van geavanceerde capaciteiten (PAC): 50% van de totale subsidiabele kosten.

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Subsidies voor financiële steun: 100% van de subsidiabele kosten voor het consortium, medefinanciering van 50% van de totale subsidiabele kosten door de gesteunde derde partij. ▶ Forfaitaire subsidie: 50% van de totale subsidiabele kosten. <p>De co-financiering wordt gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten. Het EU-financieringspercentage is van toepassing op de subsidiabele kosten van de actie die daadwerkelijk zijn gemaakt binnen de looptijd ervan.</p> <p>Een combinatie met exploitatiesubsidies van de EU is mogelijk, mits het project buiten het werkprogramma van de exploitatiesubsidie blijft en ervoor wordt gezorgd dat kostenposten in de boekhouding duidelijk worden gescheiden en niet dubbel worden gedeclareerd. Financiële bijdragen uit niet-EU-financiering kunnen worden gebruikt om de actie mede te financieren.</p> <p><i>Oproep "Dataruimte voor cultureel erfgoed (ontplooiing)"</i></p> <p>Eerste onderdeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Indicatieve begroting: 15 miljoen EUR ▶ Soort actie: aanbesteding <p>Tweede onderdeel van het werk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Indicatieve begroting: 4 miljoen EUR ▶ Indicatieve begroting per subsidie: 1-1,3 miljoen euro ▶ Soort actie: Subsidie ter ondersteuning van kmo's (75% medefinanciering voor de kmo en 50% voor alle andere begunstigden) <p>Na ondertekening van de subsidie ontvangt de begunstigde normaliter een voorfinanciering om met de uitvoering van het project te beginnen (normaliter 50% van het maximumsubsidiebedrag; in uitzonderlijke gevallen minder of geen voorfinanciering). Aan het einde van het project wordt het definitieve subsidiebedrag berekend. Als het totaal van eerdere betalingen hoger is dan het definitieve subsidiebedrag, wordt de begunstigde gevraagd het verschil terug te betalen (terugvordering).</p>
<p>Aanvraagprocedure</p>	<p>Via het Elektronisch Indieningssysteem van het Funding and Tenders Portal van de Europese Commissie.</p> <p>De voorstellen mogen maximaal 70 bladzijden beslaan (deel B).</p>
<p>Beleids- en besluitvormingsproces</p>	<p>Op 29 januari is het nieuwe werkprogramma van de Europese Commissie gepubliceerd. In het kader van de tweede prioriteit - "Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk" - heeft de Commissie aangekondigd dat zij voornemens is een overkoepelende strategie over dit onderwerp te lanceren.</p>

	<p>De Europese Commissie wijst van haar kant geen nationale contactpunten aan voor het programma Digital Europe.</p> <p>De Vlaamse Nationale Contactpunten zijn een geldige belanghebbende om mee samen te werken: https://ncpflanders.be/programmes/digital-europe-programme.</p>
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	NCP Flanders – contactpersoon: Marie Timmermann
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme ▶ https://www.regione.fvg.it/rafv/export/sites/default/RAFGV/cultura-sport/progetti-bandi-europei/FOGLIA3/FOGLIA3.3/allegati/6_The_future_for_culture_next_EU_Programming_Period_2021-2027_European_Commission_Stacher.pdf ▶ https://keanet.eu/research-apps/funding-opportunities-av-nm/funding-streams-overview.html ▶ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-mff-digital-europe-programme ▶ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628231/EPRS_BRI(2018)628231_NL.pdf ▶ https://ec.europa.eu/newsroom/repository/document/2021-46/C_2021_7914_1_EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_v3_x3qnsqH6g4B4JabSGBy9UatCRc8_81099.pdf ▶ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/digital-2022-cultural-02-heritage;callCode=null;freeTextSearchKeyword=:matchWholeText=true;typeCodes=0,1,2,8;statusCodes=31094501,31094502;programmePeriod=null;programCcm2Id=43152860;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;destination=null;mission=null;geographicalZonesCode=null;programmeDivisionProspect=null;startDateLte=null;startDateGte=null;crossCuttingPriorityCode=null;cpvCode=null;performanceOfDelivery=null;sortQuery=sortStatus;orderBy=asc;onlyTenders=false;topicListKey=topicSearchTablePageState

2.6 Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)

Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF)	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	9,9 miljard Het AMIF wordt uitgevoerd in het kader van:

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ gedeeld beheer en uitgevoerd door de lidstaten (429.666.000 euro) ▶ rechtstreeks beheer van subsidies (331.079.861 euro) en aanbestedingen (21 336 000 euro): Ondersteuning van EU-acties en noodhulp in het kader van het AMIF, in samenwerking met internationale organisaties en organisaties uit het maatschappelijk middenveld, via subsidies en contracten die worden toegekend via oproepen tot het indienen van voorstellen en aanbestedingen ▶ indirect beheer door entiteiten waaraan taken zijn toevertrouwd (97.000.000 euro): Ondersteuning van programma's die worden uitgevoerd via delegatieovereenkomsten in het kader van de jaarlijkse werkprogramma's van het AMIF. <p>Het grootste deel zal worden toegewezen aan de nationale programma's onder gedeeld beheer. Dit betekent dat een groot deel van deze financiering door de afzonderlijke lidstaten wordt beheerd in overeenstemming met hun specifieke behoeften en nationale integratieprogramma's, maar dat een kleiner deel van het programma ook door de Europese Commissie wordt beheerd, waardoor transnationale projecten worden gefaciliteerd. Als gevolg daarvan kunnen de relevante prioriteiten van land tot land en in de gegeven context verschillen.</p>
Doel	<p>Het Fonds voor asiel en migratie (AMIF) is de steun van de EU op het gebied van asiel, integratie en migratie. Het fonds werd opgericht als reactie op de grote migratiebewegingen naar Europa sinds 2015. Het nieuwe programma richt zich vooral op vroege integratiemaatregelen, terwijl andere aspecten ook aan bod komen in programma's zoals het Europees Sociaal Fonds+ of Erasmus+. De algemene doelstellingen van het fonds zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Ontwikkeling en bevordering van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel ▶ Ondersteuning van legale migratie naar de lidstaten en bijdrage tot de integratie van onderdanen van derde landen ▶ Het terugdringen van illegale migratie en het verbeteren van de doeltreffendheid van terugkeer en overname in derde landen
Verband met cultuur	<p>Voor degenen die werkzaam zijn in de culturele en creatieve sectoren biedt het tweede aandachtsgebied van het AMIF, "Ondersteuning van legale migratie en bevordering van de integratie van niet-EU-burgers op effectieve wijze", mogelijkheden om culturele projecten uit te voeren. De integratie van niet-EU-burgers in de gastsamenleving kan worden ondersteund door creatieve en culturele methoden, die ook kunnen bijdragen tot intercultureel begrip en interactie en uitwisseling tussen mensen met verschillende sociale achtergronden kunnen bevorderen. Culturele projecten op dit gebied kunnen tegelijkertijd bijdragen tot de bewustmaking van de specifieke leefomgeving en de uitdagingen waarmee mensen met een vluchtelingenachtergrond worden geconfronteerd, en de solidariteit in de samenleving versterken.</p>

	<p>Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid om nieuwe leervormen te ontwikkelen en nieuwe strategieën te lanceren voor interculturele opleidingsprogramma's en cursussen in het kader van dit thematische zwaartepunt.</p> <p>Een voorbeeld van projecten die voor dit programma in aanmerking komen: Internationaal Muziekonderwijs (IME) - Europa fördert Kultur (europa-foerdert-kultur.eu)</p>
<p>Soorten oproepen</p>	<p><i>Rechtstreeks beheer</i> - Subsidies die rechtstreeks door de Europese Commissie worden verleend:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Oproep tot het indienen van voorstellen voor transnationale acties ter ondersteuning van de lidstaten op het gebied van de bescherming van kinderen tijdens de migratie (voor overheidsinstanties, particuliere non-profit entiteiten, particuliere profit entiteiten, internationale organen) ▶ Vier oproepen tot het indienen van voorstellen inzake integratie (zelfde profiel als hierboven) ▶ Oproep tot het indienen van voorstellen inzake bijstand, ondersteuning en integratie van onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel ▶ Twee oproepen tot het indienen van voorstellen ter ondersteuning van terugkeer- en reïntegratieactiviteiten ▶ Oproep tot het indienen van voorstellen voor de preventie van illegale migratie door middel van bewustmakings- en voorlichtingscampagnes over de risico's van illegale migratie in geselecteerde derde landen en binnen Europa ▶ Rechtstreekse toekenning ter ondersteuning van opvang-, asiel- en terugkeerstelsels die onder druk staan (lidstaten en internationale organisaties) ▶ Andere <p>De projectbegrotingen (maximumsubsidiebedrag) variëren tussen 500 000 EUR en 1 500 000 EUR per project (te controleren wanneer de nieuwe oproepen worden gepubliceerd).</p> <p><i>Aanbesteding</i></p> <p>Naast subsidies zijn er ook een reeks aanbestedingsacties voorzien, waarbij zaken wordt gedelegeerd aan het directoraat-generaal Justitie en consumenten, aan het directoraat-generaal Informatica, aan Eurostat, aan het Publicatiebureau of aan DG Communicatie.</p> <p><i>Acties uitgevoerd onder gedeeld beheer</i></p> <p>De actie zal worden uitgevoerd door een of meer lidstaten die deelnemen aan het Fonds voor asiel, migratie en integratie, met financiering die wordt ontvangen bovenop de toewijzing in het kader van de programma's</p>

	van de lidstaten, overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) nr. 2021/1147.
Aandeel cultuur in voorgaande periode indien beschikbaar	Niet van toepassing
In aanmerking komende kandidaten en profielen	Voorbeelden van begunstigden van de in het kader van het AMIF uitgevoerde programma's zijn: <ul style="list-style-type: none"> ▶ staats- en federale autoriteiten ▶ lokale overheidsinstanties ▶ niet-gouvernementele organisaties ▶ humanitaire organisaties ▶ privaat- en publiekrechtelijke bedrijven ▶ onderwijs- en onderzoeksorganisaties
Maximumduur van een project (ten opzichte van de huidige oproepen)	De projecten moeten een looptijd van 24 maanden hebben (verlengingen zijn mogelijk, mits naar behoren gemotiveerd en via een wijziging).
Slagingspercentage	Niet beschikbaar
Volgende oproepen (verwezen naar EG-subsidies, niet naar door lidstaten uitgevoerde acties)	In de loop van 2022 werden twee oproepen gepubliceerd. Op dit moment (oktober 2022) zijn er geen openstaande oproepen .
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding) - (verwezen wordt naar de huidige oproepen)	<p>De subsidie is een op de begroting gebaseerde gemengde subsidie voor reële kosten (reële kosten, met eenheidskosten en forfaitaire elementen). Dit betekent dat ALLEEN bepaalde soorten kosten (subsidiabele kosten) en kosten die werkelijk voor het project zijn gemaakt (NIET de begrote kosten) worden vergoed.</p> <p>De kosten zullen worden vergoed volgens het in de subsidieovereenkomst vastgestelde financieringspercentage (90%).</p> <p>Vrijwilligerskosten zijn geen klassieke kostencategorie. Er zijn geen kosten omdat vrijwilligers gratis werken, maar ze kunnen niettemin aan de begroting worden toegevoegd in de vorm van een vooraf vastgestelde eenheidskost (per vrijwilliger) en zo de aanvrager in staat stellen voordeel te halen uit het werk van de vrijwilligers voor de subsidie (door het bedrag van de terugbetaling te verhogen tot 100% van de normale kosten, d.w.z. andere kostencategorieën dan vrijwilligers).</p> <p>Na ondertekening van de subsidie ontvangt de begunstigde normaliter een voorfinanciering om met de uitvoering van het project te beginnen (normaal 80% van het maximumsubsidiebedrag; in uitzonderlijke gevallen minder of geen voorfinanciering). Er zullen geen tussentijdse betalingen plaatsvinden. Bovendien zal van de begunstigde worden verwacht dat deze een of meer voortgangsverslagen indient die niet aan betalingen zijn gekoppeld. Aan het einde van het project wordt het definitieve subsidiebedrag berekend. Als het totaal van de eerdere</p>

	betalingen hoger is dan het definitieve subsidiebedrag, zal de coördinator worden gevraagd het verschil terug te betalen (terugvordering).
Werkdruk (verwezen naar de huidige oproepen)	De voorstellen mogen maximaal 50 pagina's beslaan (deel B). De beoordelaars nemen geen extra pagina's in aanmerking.
Duur van de toepassing (met betrekking tot de huidige oproepen)	Afhankelijk van het soort oproep.
Aanvraagprocedure (onder verwijzing naar de huidige oproepen)	<p>De voorstellen moeten elektronisch worden ingediend via het Elektronisch Indieningssysteem van het Funding and Tenders Portal van de Europese Commissie (toegankelijk via de themapagina in de sectie Zoeken van financiering en aanbestedingen).</p> <p>In de aanvragen moet de nodige aandacht worden besteed aan de gevolgen van het project voor de individuele rechten en vrijheden, en moet worden aangegeven welke maatregelen zijn genomen om deze gevolgen te beperken of te verhelpen. De aanvragers moeten in hun aanvraag aantonen dat zij de ethische beginselen en de waarden van de EU, gebaseerd op artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de EU, eerbiedigen.</p>
Beleids- en besluitvormingsproces	<p>Na een onderhandelingsprocedure tussen de Europese Commissie, Europees Parlement en de Raad, werd in juni 2021 het voorstel inzake het Fonds voor asiel, migratie en integratie goedgekeurd. Volgens dit akkoord moet het nieuwe fonds bijdragen tot het versterken van het gemeenschappelijk asielbeleid, het ontwikkelen van legale migratie, het ondersteunen van onderdanen van derde landen bij hun daadwerkelijke integratie, en het helpen bestrijden van illegale migratie. Verder werd overeengekomen dat de middelen ook moeten worden aangewend om de solidariteit en de gedeelde verantwoordelijkheid tussen de lidstaten te versterken en kunnen worden toegewezen aan lokale en regionale autoriteiten om mensen te helpen bij hun integratie in hun gemeenschap.</p> <p>De algemene strekking van het voorstel van de Europese Commissie is een erkenning van de cruciale rol die lokale en regionale overheden en maatschappelijke organisaties spelen op het gebied van migratie, en meer in het bijzonder integratie.</p> <p>In overeenstemming met het bovenstaande wordt een groot deel van het fonds rechtstreeks door de lidstaten uitgevoerd in het kader van nationale programma's, zodat rekening kan worden gehouden met de specifieke behoeften van de afzonderlijke EU-landen. Juist op dit punt ontstaan financieringsmogelijkheden voor de culturele en de creatieve sector, aangezien groepen uit het maatschappelijk middenveld in het kader van de nationale programma's worden gesteund bij de ontwikkeling van projecten in verband met asiel, migratie en integratie. De specifieke subsidiecriteria variëren naargelang van de wijze waarop de nationale programma's door de respectieve lidstaten zijn opgezet.</p>

Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ FOD Binnenlandse Zaken, cel Europese Fondsen – contactpersoon: Nele Dekerf ▶ ESF-agentschap (voor integratieluid) – contactpersoon: Lisa Van Hecke
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://ec.europa.eu/home-affairs/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2021-2027_en ▶ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/db_2021_programme_statement_asylum_migration_and_integration_fund.pdf ▶ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/602005/IPOL_IDA(2017)602005_NL.pdf ▶ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2017/599260/EPRS_ATA(2017)599260_NL.pdf ▶ https://www.europa-foerdert-kultur.eu/en/foerderprogramme/asyl-migrations-und-integrations-fonds/ ▶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0339&from=EN ▶ https://www.eurodiaconia.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/02/UNHCRNGOs-Statement-on-AMF-February-2019.pdf

2.7 Burgers, gelijkheid, rechten en waarden programma (CERV)

Burgers, gelijkheid, rechten en waarden	
Duur van het programma	2021-2027
Overkoepelende begroting	1,56 miljard euro
Doel	<p>Het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" heeft tot doel de rechten en waarden die in de EU-Verdragen en het Handvest van de grondrechten zijn verankerd, te beschermen en te bevorderen. In het bijzonder door ondersteuning van maatschappelijke organisaties die op lokaal, regionaal, nationaal en transnationaal niveau actief zijn.</p> <p>Het is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van open, op rechten gebaseerde, democratische, gelijkwaardige en inclusieve samenlevingen, gebaseerd op de rechtsstaat. Dat omvat een levendig en mondig maatschappelijk middenveld, dat de democratische, civiele en sociale participatie van de mensen aanmoedigt en de rijke verscheidenheid van de Europese samenleving cultiveert, op basis van onze gemeenschappelijke waarden, geschiedenis en herinnering.</p> <p>Het programma is gebaseerd op vier hoofdlijnen:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid - bevordering van rechten, non-discriminatie, gelijkheid (met inbegrip van gendergelijkheid), en bevordering van gendermainstreaming en non-discriminatie 2. betrokkenheid en participatie van de burgers - bevordering van betrokkenheid en participatie van de burgers in het democratisch bestel van de Unie, uitwisselingen tussen burgers van verschillende lidstaten, en bewustmaking van de gemeenschappelijke Europese geschiedenis 3. DAPHNE - bestrijding van geweld, met inbegrip van op gender gebaseerd geweld 4. Waarden van de Unie - beschermen en bevorderen van de waarden van de Unie
<p>Verband met cultuur</p>	<p>Als het erom gaat de Europese waarden te versterken en de herinnering aan de geschiedenis van Europa levend te houden, speelt de culturele sector een cruciale rol. Culturele activiteiten kunnen niet alleen het gevoel versterken dat men tot Europa behoort, maar zij kunnen de burgers ook in staat stellen een nieuwe kijk te krijgen op hun gemeenschappelijke Europese achtergrond.</p> <p>In het kader van het CERV-programma kunnen culturele projecten worden gefinancierd die op creatieve wijze de aandacht vestigen op uitdagingen in de samenleving, zoals discriminatie, racisme en sociale ongelijkheid, en die ertoe bijdragen dat deze kwesties onder de aandacht van de Europese burgers worden gebracht. Culturele projecten met deze thematische zwaartepunten worden gefinancierd in het kader van het onderdeel "gelijkheid, rechten en gendergelijkheid" en omvatten activiteiten zoals opleiding, bewustmakingsprojecten of de uitwisseling van beste praktijken in het kader van wederzijds leren. In de culturele sector zou dit er bijvoorbeeld als volgt uit kunnen zien: in de context van creatieve workshops produceren jongeren, met de hulp van dans- en theaterleraren, muziekvideo's en liedjes die bijdragen tot de preventie van gendergerelateerd geweld en die de zelfredzaamheid van jongeren bevorderen.</p> <p>In het kader van het onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burger" is ook financiering beschikbaar voor activiteiten die Europeanen uit verschillende culturen verenigen, de uitwisseling van culturele kennis bevorderen en het bewustzijn van het culturele erfgoed en de geschiedenis van Europa vergroten. Dergelijke activiteiten omvatten ontmoetingen van burgers, activiteiten in het kader van 'verbroedering' (jumelage) van steden of projecten van het maatschappelijk middenveld. Wat de culturele en creatieve sector betreft, zou een verbroederingsproject er bijvoorbeeld als volgt uit kunnen zien: Als onderdeel van het project wordt samen met jongeren een radioproject ontwikkeld om belangrijke vragen over de toekomst van de EU aan de</p>

	<p>orde te stellen. Gedachten over deze kwesties worden vervolgens verder uitgediept in theaterworkshops.</p> <p>Knooppunten in het onderdeel gelijkheid, rechten en gendergelijkheid</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Bevordering van gelijkheid, voorkoming en bestrijding van ongelijkheid en discriminatie ▶ Bevordering van de rechten van de vrouw, gendergelijkheid en gendermainstreaming ▶ Bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en alle vormen van onverdraagzaamheid ▶ Bescherming van de rechten van het kind ▶ Bescherming van de rechten van mensen met een handicap ▶ Bescherming van persoonsgegevens en burgerrechten <p>Brandpunten in het onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burger"</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ bevordering van het historisch bewustzijn (met name betreffende keerpunten in de recente Europese geschiedenis) ▶ Bewustmaking van de gemeenschappelijke Europese geschiedenis, haar cultuur, erfgoed en waarden ▶ Bevordering van burgerinitiatieven en representatieve verenigingen ▶ Uitwisselingen tussen burgers van verschillende landen, verbreding van steden en netwerken van steden. <p>Voorbeelden van culturele projecten die in het kader van het vorige programma zijn gefinancierd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Sensibilisering van jongeren voor de geschiedenis van het Duits-Poolse grensgebied door middel van workshops dans, theater, singer-songwriters of creatief schrijven. ▶ Een artistieke herwerking van de val van de Berlijnse Muur in het kader van een ontmoeting van burgers uit Duitse en Franse regio's. ▶ voorkoming van online haatzaaien tegen vluchtelingen en raciale groepen door de ontwikkeling van creatieve tegenverhalen. De nadruk lag vooral op bewustmaking van mediaproductanten, leraren, studenten, leerlingen en jongeren.
<p>Soorten oproepen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Subsidies. Clusters: <ul style="list-style-type: none"> - De waarden van de Unie beschermen en bevorderen - Bevordering van gelijkheid en rechten - de betrokkenheid en participatie van de burgers in het democratisch bestel van de Unie te bevorderen - DAPHNE – om geweld, met inbegrip van gendergerelateerd geweld en geweld tegen kinderen, te bestrijden.

	<p>Sommige oproepen worden rechtstreeks beheerd door het EACEA (of DG EMPL), terwijl andere rechtstreeks door de lidstaten worden gedaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Prijzen. Cluster: <ul style="list-style-type: none"> - Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid ▶ Inkoop. <p>Soorten activiteiten die worden gefinancierd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Bewustmaking ▶ Opleiding van belanghebbenden ▶ Wederzijds leren door uitwisseling van goede praktijken tussen belanghebbenden, waaronder jumelages van steden ▶ Analytische en monitoringactiviteiten ▶ Ontwikkeling en onderhoud van ICT-instrumenten ▶ Ontwikkeling van de capaciteit van de belangrijkste netwerken op Europees niveau ▶ Ondersteuning van organisaties uit het maatschappelijk middenveld: <ul style="list-style-type: none"> - hun reactievermogen vergroten en zorgen voor adequate toegang voor alle burgers tot hun diensten, advies en ondersteunende activiteiten; - belangenbehartiging ter bevordering van rechten ▶ Financiering van de technische en organisatorische ondersteuning voor de uitvoering van de verordening inzake Europese burgerinitiatieven ▶ Ondersteunende programma contactpunten.
<p>Aandeel cultuur in voorgaande periode indien beschikbaar</p>	<p>Niet van toepassing</p>
<p>In aanmerking komende kandidaten en profielen</p>	<p>In het onderdeel "Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid"</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Publieke lokale / regionale staatsagentschappen ▶ Maatschappelijke organisaties ▶ Gelijkheidsorganen ▶ Non-profitorganisaties (NPO's) ▶ Niet-gouvernementele organisaties (NGO's) ▶ Vrouwenrechtenorganisaties <p>In het onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burger"</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Publieke lokale / regionale staatsagentschappen ▶ Maatschappelijke organisaties ▶ Non-profitorganisaties (NPO's)

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Niet-gouvernementele organisaties (NGO's) ▶ Verenigingen van overlevenden ▶ Culturele, jeugd-, onderwijs- en onderzoeksinstellingen
Maximumduur van een project (ten opzichte van de huidige oproepen)	<p>Afhankelijk van het soort oproep.</p> <p>De projecten hebben normaliter een looptijd van 12 tot 36 maanden (verlengingen zijn mogelijk, mits naar behoren gemotiveerd en via een wijziging).</p>
Slaagkans	Niet beschikbaar
Volgende oproepen	De meeste oproepen zijn nu gesloten. Op dit moment (april 2022) zijn er 3 open oproepen en geen komende oproepen. In de loop van 2022 worden echter meer oproepen verwacht.
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	<p>Afhankelijk van de aard van de subsidie en de wijze van beheer (direct vs. indirect.</p> <p>De meeste rechtstreeks door de Europese Commissie gefinancierde subsidies voorzien in financiering op basis van forfaitaire bedragen (= medefinanciering). De subsidies zijn vaak op een begroting gebaseerde gemengde werkelijke kostensubsidies (werkelijke kosten, met eenheidskosten en forfaitaire elementen). Dit betekent dat alleen bepaalde soorten kosten worden vergoed (subsidiabele kosten) en kosten die daadwerkelijk voor uw project zijn gemaakt (NIET de begrote kosten). De kosten worden terugbetaald volgens het in de subsidieovereenkomst vastgestelde financieringspercentage (90%).</p> <p>Voor deze oproepen stelt de Commissie ook een maximumsubsidiebedrag vast (dit bedrag is sterk afhankelijk van de oproep).</p> <p>Na ondertekening van de subsidie ontvangt de begunstigde normaliter een voorfinanciering om met de uitvoering van het project te beginnen (normaliter 80% van het maximumsubsidiebedrag; in uitzonderlijke gevallen minder of geen voorfinanciering). Betaling van het saldo: Aan het einde van het project berekent de EG het definitieve subsidiebedrag. Als het totaal van de eerdere betalingen hoger is dan het definitieve subsidiebedrag, zal de coördinator worden verzocht het verschil terug te betalen (terugvordering).</p>
Werkdruk	<p>De voorstellen mogen maximaal 45 bladzijden beslaan (deel B).</p> <p>Normaliter moeten voorstellen worden ingediend door een consortium van ten minste 2 aanvragers. Alleen in specifieke gevallen moeten aanvragen worden ingediend door afzonderlijke aanvragers (afzonderlijke begunstigten, bv. nationale contactpunten). Naast de tijd die aan het projectconcept en het schrijven en coördineren van het voorstel wordt besteed, moet in de totale werkbelasting ook rekening worden gehouden met de tijd die nodig is om partners te vinden en met hen in contact te treden.</p>

	<p>Op basis van de tussentijdse evaluatie van het programma zijn de meest voorkomende fouten die bij de indiening van voorstellen moeten worden vermeden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Slechte/geen behoeftenraming ▶ Doelgroep niet duidelijk omschreven ▶ Geen duidelijke selectie van lidstaten ▶ Overlappenden of synergieën met eerdere projecten niet onderzocht ▶ Risico's en risicobeperkende maatregelen niet geïdentificeerd ▶ De evaluatie is gericht op de uitvoering van de activiteiten, niet op de kwaliteit ervan ▶ Duurzaamheid/effect op lange termijn niet aangetoond ▶ De totale begroting in deel A en de begroting per werkpakket in deel B komen niet overeen.
Duur van de toepassing (met betrekking tot de huidige oproepen)	Tussen 12 en 24 maanden.
Aanvraagprocedure	Via het Elektronisch Indieningssysteem van het Funding and Tenders Portal van de Europese Commissie.
Beleids- en besluitvormingsproces	<p>Toen de Commissie met de voorbereiding van het nieuwe programma begon, stelde zij vast dat de versnippering en de beperkte middelen die tot dusver voor dit beleidsdomein zijn uitgetrokken, niet volstaan om alle uitdagingen aan te gaan. Daarom heeft ze beslist om deze samen te voegen in een nieuw CERV-programma.</p> <p>In het Europees Parlement werd het voorstel tot vaststelling van het programma Rechten en Waarden toegewezen aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE), waarbij de commissies Begroting (BUDG), Werkgelegenheid en sociale zaken (EMPL), Cultuur en onderwijs (CULT), Juridische zaken (JURI), Constitutionele zaken (AFCO) en Rechten van de vrouw en gendergelijkheid (FEMM) een advies uitbrachten. De Raad is in juni 2018 met de behandeling van het dossier begonnen en het programma werd in april 2021 aangenomen.</p> <p>17 landen hebben een nationaal contactpunt om aanvragers en begunstigden te helpen in verband met het CERV-programma (CERV-contactpunten 2021-2027). Als het land nog geen nationaal CERV-contactpunt heeft, moet contact worden opgenomen met het Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur (EACEA).</p>
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<i>Geen NCP</i>
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-

	<p>programme_en#:~:text=De%20doelstelling%20van%20de%20burger%20regionaal%2C%20nationaal%20en%20transnationaal%20niveau</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ https://www.euro-access.eu/jart/prj3/euroaccess_eu/main.jart?rel=en&reserve-mode=reserve&content-id=1481238741629&programm_id=1619561779269 ▶ https://www.consiglionazionaleforense.it/documents/176702/988859/ZOIA+BOLZONELLO+Francesco.pdf/b6fe37e7-fe29-a82b-d4cc-9c18cc94f17c?t=1615471097980 ▶ https://www.eacea.ec.europa.eu/news-events/news/first-calls-published-citizens-equality-rights-and-values-programme-2021-04-21_it#:~:text=Het%20CERV%20programma%20bestaat%20uit%20de%20mainstreaming%20van%20non%20discriminatie ▶ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/1_en_annexe_acte_auteursonome_part1_v8.pdf
--	--

2.8 Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling

Europees Landbouwfonds voor Regionale Ontwikkeling	
Duur van het programma	2014-2022 en 2023-2027 (de volgende financieringsperiode begint in 2023)
Overkoepelende begroting	95,51 miljard euro, waarvan 8,07 miljard euro in het kader van de Next Generation EU
Doel	<p>De overkoepelende doelstelling van het Europees Landbouwfonds voor Regionale Ontwikkeling (ELFPO) is plattelandsgemeenschappen te helpen zich te ontwikkelen tot een levendige en economisch en sociaal levensvatbare omgeving. Hoewel het fonds deel uitmaakt van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), gaat de aandacht van het fonds verder dan de landbouwsector en ligt de nadruk vooral op de uitvoering van innoverende strategieën en maatregelen om de plattelandsontwikkeling te ondersteunen vanuit een meer transversale en holistische benadering. Het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) financiert de bijdrage van de EU aan de programma's voor plattelandsontwikkeling (POP's).</p> <p>RDP's bestaan uit maatregelen en projecten die bijdragen tot de EU-brede doelstellingen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ verbetering van het concurrentievermogen van de landbouw ▶ aanmoediging van duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie ▶ totstandbrenging van een evenwichtige territoriale ontwikkeling van plattelandseconomieën en -gemeenschappen

	<p>De programma's worden op nationale of regionale basis opgesteld en moeten gericht zijn op specifieke doelstellingen in verband met de doelstellingen van de EU inzake plattelandontwikkeling.</p>
<p>Verband met cultuur</p>	<p>In het algemeen wordt de steun voor culturele projecten niet duidelijk vermeld in het programma, maar het ELFPO vergemakkelijkt investerings in plattelandinfrastructuur, wat culturele infrastructuur niet uitsluit.</p> <p>Tegen deze achtergrond zijn maatregelen om het culturele erfgoed in plattlandsgebieden te restaureren en te beschermen, om culturele activiteiten aan te bieden of om plattelandstoerisme en aanverwante culturele en toeristische diensten te bevorderen, mogelijke manieren voor de culturele en creatieve sector om toegang te krijgen tot dit financieringsprogramma. Bovendien is de zogenaamde LEADER-aanpak zowel in de vorige als in de huidige EU-financieringsperiode op grote schaal ingevoerd onder de paraplu van het ELFPO. Tegenwoordig wordt LEADER vooral opgevat als door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling en stimuleert het bottom-up initiatieven en samenwerking van regionale actoren om plattlandsgebieden in heel Europa te helpen zich te ontwikkelen. Lokale actiegroepen (LAG) zijn belast met de uitvoering van LEADER-initiatieven, wat betekent dat het nationale en regionale niveau het pad effent voor de inhoud en opzet van deze projecten. Of en hoe de culturele en creatieve sector aan deze financiering kan deelnemen en ervan kan profiteren, hangt dus in hoge mate af van de lokale prioriteiten. Toch is uit de ervaringen met het vorige programma gebleken dat er een breed scala van cultuurprojecten is dat door LEADER wordt gefinancierd.</p> <p>De deelname van de plaatselijke bevolking staat centraal in LEADER. Zo wordt aan het begin van elke nieuwe financieringsperiode samen met de plaatselijke bevolking een ontwikkelingsstrategie voor de regio uitgestippeld. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de zogenaamde plaatselijke actiegroepen (LAG's), die bestaan uit verenigingen, gemeenschappelijke belangengroepen en gemeentelijke instellingen uit de economische, culturele en sociale sector. In de gezamenlijk overeengekomen strategie worden de relevante thema's en actiegebieden vastgelegd en daarmee ook duidelijke doelstellingen voor de regio op basis waarvan ook projectfinanciering wordt toegekend. LEADER ondersteunt daarmee zowel projecten binnen deze LEADER-regio's als samenwerkingsverbanden tussen de afzonderlijke regio's. Het thematische zwaartepunt van een project kan dus per regio verschillen. In het algemeen steunt LEADER projecten die de kwaliteit van het bestaan op het platteland in stand houden en verbeteren en het gemeenschappelijk leven en de samenwerking op het platteland versterken. Het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen en het</p>

betrekken van de plaatselijke bevolking bij deze projecten moeten centraal staan.

Tegen deze achtergrond kan in het kader van LEADER ook **steun worden verleend aan projecten met een culturele referentie, op voorwaarde dat zij de omschakelingsprocessen in plattelandsgebieden bevorderen.** Vaak worden projecten in verband met het culturele erfgoed gesteund, of het nu gaat om de bescherming of restauratie van het culturele erfgoed of om de ontwikkeling van nieuwe, digitale en laagdrempelige toegangsmogelijkheden en van een toeristisch aanbod. Tegelijkertijd kunnen culturele projecten worden ondersteund om ervoor te zorgen dat het culturele aanbod van de regio wordt uitgebreid en meer divers wordt. Op die manier kunnen meer mensen deelnemen aan culturele en creatieve activiteiten.

Een bijzonder kenmerk van LEADER is dat de financieringsperiode 2014-2020 is verlengd tot en met 2022, en dat de nieuwe financieringscriteria en regionale actieplannen dus pas in 2023 van kracht worden. Dit kan ook gevolgen hebben voor de financieringsmogelijkheden voor de culturele en creatieve sector.

Voorbeelden van door LEADER gefinancierde projecten in de culturele sector zijn

- ▶ Een filmacademie voor jongeren en een filmfestival waar jongeren uit verschillende landen transnationale korte films produceerden met deskundigen uit de filmindustrie
- ▶ Een grensoverschrijdend festival voor lyrische poëzie dat regionale kunstenaars en het publiek aan beide zijden van de Oostenrijks-Italiaanse grens in de Alpen samenbrengt
- ▶ Een project dat beeldende kunstenaars en ambachtslieden in de regio zichtbaarder maakt door kunstwerken tentoon te stellen op openbare plaatsen en in openbare ruimtes
- ▶ De ontwikkeling en bemiddeling van diverse tochten door Mecklenburg-Vorpommern die buiten de toeristische paden leiden naar verborgen culturele, historische en landschappelijke bestemmingen
- ▶ De omzetting van culturele wandelingen in audiopaden in het district Coburg, die worden gecreëerd en online beschikbaar gesteld door de regionale bevolking en door professionele vertellers, auteurs en andere deskundigen
- ▶ Een artistiek gesprek over de leegloop van het platteland, de vergrijzing en de verstarring van de culturele identiteit met acteurs, theatermakers en de regionale bevolking
- ▶ Een inclusief dansproject met senioren, migranten, scholieren en mensen met een handicap om een nieuwe manier van

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ omgaan met elkaar te leren en een voorbeeld te stellen tegen racisme.
Soorten instrumenten	<p>De steun uit het ELFPO kan worden verleend via subsidies en, in toenemende mate, via financiële instrumenten. Financiële instrumenten kunnen door het ELFPO worden medegefinancierd ter ondersteuning van de investeringsprioriteiten die zijn vastgesteld in de ELFPO-programma's voor plattelandontwikkeling (POP's) van de lidstaten. Het gaat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Leningen, die beschikbaar kunnen zijn waar ze niet commercieel worden aangeboden (bv. door banken), of tegen betere commerciële voorwaarden (bv. met lagere rentevoeten, langere terugbetalingstermijnen, of met minder vereiste zekerheden). Er kunnen bijvoorbeeld leningen beschikbaar worden gesteld om landbouwers en hun gezinnen te helpen hun inkomstenbronnen te diversifiëren door activiteiten te ontwikkelen zoals agrotourisme of voedingsgerelateerde bedrijven zoals restaurants die lokaal voedsel verkopen, investeringssteun voor jonge landbouwers, of investeringen in landbouwmachines met als doel de algemene prestaties en de duurzaamheid van landbouwbedrijven te verbeteren. ▶ Microkredieten aan mensen die soms geen toegang hebben tot financiering, vaak voor een korte termijn en zonder of met weinig onderpand, bijvoorbeeld leningen aan landbouwers voor de aankoop van apparatuur, om de toegevoegde waarde of de kwaliteit van de oogst te verbeteren, of projecten in het kader van door de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategieën. ▶ Garanties, waarbij een kredietgever de verzekering krijgt dat zijn kapitaal zal worden terugbetaald indien een kredietnemer niet in staat is een lening terug te betalen. Dit kan bijvoorbeeld gunstig zijn voor ondernemingen die willen investeren in de bio-economie of in een efficiënt gebruik van hulpbronnen, of voor landbouwers die over de nodige vaardigheden en financiële middelen beschikken via banken maar niet over de nodige garantie of zekerheid beschikken om de lening te verkrijgen. ▶ Aandelenkapitaal, waarbij kapitaal wordt geïnvesteerd in ruil voor volledige of gedeeltelijke eigendom van een onderneming; de investeerder in aandelenkapitaal kan enige zeggenschap over het beheer van de onderneming krijgen, kan delen in de winst van de onderneming en kan in een later stadium de verworven aandelen verkopen, waarbij opnieuw winst wordt gemaakt. Aandelenkapitaal is waarschijnlijk het meest relevant voor bedrijven met een hoger risico en een potentieel hogere groei - bijvoorbeeld kmo's die actief zijn in de agrovoedingssector en die nieuwe verwerkingstechnologieën ontwikkelen/investeren.

	Financiële instrumenten kunnen ook worden aangeboden in combinatie met subsidies en andere vormen van bijstand. Vaak is het noodzakelijk de investeringsbereidheid te verbeteren als eerste vereiste voor het aantrekken van investeringsfondsen. Adviesverlening en andere vormen van steun kunnen worden gesubsidieerd via het ELFPO.
Aandeel cultuur in voorgaande periode indien beschikbaar	Niet beschikbaar
In aanmerking komende kandidaten en profielen	Welke instellingen en organisatievormen door LEADER kunnen worden gesteund, hangt af van de richtlijnen van het betrokken land voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. Dit betekent dat er per regio verschillende regelingen zijn, die bij de respectievelijke deelstaatinstantie (of de respectieve plaatselijke actiegroep) verkrijgbaar zijn. Niettemin kan worden gesteld dat in de meeste gevallen de volgende instellingen in aanmerking komen voor een aanvraag: <ul style="list-style-type: none"> ▶ Gemeenten en gemeentelijke instellingen ▶ Verenigingen ▶ Kleine en middelgrote ondernemingen.
Maximumduur van een project	Niet van toepassing (ondersteuning wordt niet projectmatig toegekend)
Slaagkans	Afhankelijk per regio
Volgende oproepen	Afhankelijk per regio
Begrotingswijze (inclusief eigen bijdrage/subsidieverhouding)	Niet van toepassing
Werkdruk	Afhankelijk per regio
Aanvraagprocedure	Niet van toepassing (De lidstaten bepalen de respectieve rollen van de PG's en de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoeringstaken in verband met de plaatselijke ontwikkelingsstrategie – zie ook verder)
Beleids- en besluitvormingsproces	Het ELFPO is opgezet in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van de EU. Het GLB is een gemeenschappelijk beleid voor alle EU-landen. Het wordt op Europees niveau beheerd en gefinancierd uit de middelen van de EU-begroting. Na uitvoerige onderhandelingen tussen het Europees Parlement, de Raad van de EU en de Europese Commissie is overeenstemming bereikt over de hervorming van het GLB en is het nieuwe GLB formeel vastgesteld op 2 december 2021. Het nieuwe GLB moet vanaf 1 januari 2023 worden toegepast. Het GLB wordt gefinancierd uit twee fondsen die deel uitmaken van de EU-begroting:

- ▶ het [Europees Landbouwarantiefonds](#) (ELGF) verleent rechtstreekse steun en financiert marktmaatregelen;
- ▶ het [Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling](#) (ELFPO) financiert plattelandsontwikkeling.

De betalingen worden door elk EU-land op nationaal niveau beheerd. Informatie over de ontvangers van GLB-betalingen wordt door elk land gepubliceerd, overeenkomstig de EU-transparantieregels.

De Europese Commissie raadpleegt regelmatig [groepen uit de burgerdialoog](#) en [landbouwcomités](#) om de wetgeving en het beleid inzake landbouw zo goed mogelijk vorm te geven. Deskundigengroepen leveren input aan de Europese Commissie, zoals de [taskforce landbouwmarkt](#) inzake oneerlijke handelspraktijken.

De Commissie voert effectbeoordelingen uit wanneer zij nieuwe Europese wetgeving plant, voorbereidt en voorstelt, waarbij zij de behoefte aan EU-actie en de mogelijke effecten van de beschikbare oplossingen onderzoekt. Effectbeoordelingen voor landbouw en plattelandsontwikkeling vonden plaats in 2003 (tussentijdse evaluatie), 2008 (gezondheidscontrole - [SEC\(2008\) 1885](#)), 2011 (GLB op weg naar 2020 - [SEC\(2011\) 1153 definitief](#)), en 2018 (steun voor strategische plannen na 2020 - [SWD\(2018\) 301 definitief](#)).

Een zeer belangrijke rol op nationaal/regionaal niveau wordt gespeeld door de plaatselijke groepen (LAG's). De lidstaten bepalen de respectieve rollen van de PG's en de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoeringstaken in verband met de plaatselijke ontwikkelingsstrategie. Hun rollen omvatten:

- ▶ Opzetten en uitvoeren van de door de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategieën;
- ▶ Opbouw van de capaciteit van plaatselijke actoren om de acties te ontwikkelen en uit te voeren;
- ▶ Opstelling van een transparante en niet-discriminerende selectieprocedure, met inbegrip van de vaststelling van objectieve selectiecriteria voor de selectie van concrete acties. Daarbij moeten belangenconflicten worden vermeden en moet ervoor worden gezorgd dat ten minste 50% van de bij de selectie uitgebrachte stemmen afkomstig is van partners die niet tot de overheid behoren;
- ▶ Ervoor zorgen dat de geselecteerde acties passen in de plaatselijke ontwikkelingsstrategie en prioriteit krijgen naargelang van hun bijdrage aan de doelstellingen en streefcijfers daarvan. Zij kunnen ook verantwoordelijk zijn voor de selectie van samenwerkingsprojecten;

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Opstellen en publiceren van oproepen (of een doorlopend proces) voor het indienen van projectaanvragen en het ontvangen en beoordelen van die aanvragen; ▶ Toezicht houden op de uitvoering van de strategie en de ondersteunde activiteiten, met inbegrip van het verrichten van specifieke evaluatieactiviteiten; <p>PG's kunnen een begunstigde zijn en concrete acties uitvoeren in het kader van de strategie.</p> <p>Welke PG's in Vlaanderen actief zijn, kan geraadpleegd worden in de LAG-databank.</p>
Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Algemeen: Vlaams Ruraal Netwerk – contactpersoon: Ariane Van Den Steen ▶ VLM (voor versterking omgevingskwaliteit en samenwerking met de stedelijke omgeving) – contactpersonen: Nadine Vertomme en Wouter Peeters ▶ provinciale Plattelandsloketten <ul style="list-style-type: none"> - PDPO/LEADER in Oost-Vlaanderen - PDPO/LEADER in Vlaams-Brabant - PDPO/LEADER in Limburg - PDPO/LEADER in Antwerpen - PDPO West-Vlaanderen, LEADER Midden-West-Vlaanderen en LEADER Westhoek
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-agricultural-fund-rural-development-eafrd_en ▶ https://eufundingoverview.be/funding/european-agricultural-fund-for-rural-development-eafrd-european-structural-and-investment-funds ▶ LEADER - Europa fördert Kultur (europa-foerdert-kultur.eu) ▶ EU-financiering-voor-cultuur2021-2027_CEDKultur2020.pdf (creative-europe-desk.de) ▶ https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-mff-cap-strategic-plans-regulation ▶ https://www.fi-compass.eu/funds/eafrd ▶ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en#thenewcap ▶ https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-toolkit/implementing-lags-and-local-strategies-1_en

2.9 Andere Europese structuur- en investeringsfondsen

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

De programma's 2021-2027 binnen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling worden momenteel voorbereid ter indiening bij de Europese Commissie. Op 17 december 2021 keurde de Vlaamse regering het [EFRO programma voor de periode 2021-2027](#) goed. Dit moet vervolgens ook nog door de Europese Commissie goedgekeurd worden (als gevolg hiervan zijn nog eerder technische aanpassingen mogelijk). Deze goedkeuring is in oktober 2022 nog niet gebeurd.

Het Vlaamse EFRO-programma 2021 – 2027 beoogt het versterken van de duurzame groei en concurrentiekracht van Vlaanderen, terwijl het tegelijkertijd de transitie naar een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie versnelt. Als gevolg van COVID-19 komt het programma ook in het teken te staan van economische relance en herstel, met bijzondere aandacht voor digitalisering en duurzame stedelijke ontwikkeling (in lijn met de prioriteiten uitgewerkt in het Vlaamse Post-COVID relanceplan). De erkenning van de provincie Limburg als transitieregio heeft tot gevolg dat er een apart budget voor Limburg voorzien wordt binnen het programma. Naast een geïntegreerde territoriale investeringsstrategie (GTI) voor Limburg voorziet het programma nog een GTI voor de provincie West-Vlaanderen, de regio Kempen, en een GTI voor de grootsteden Gent en Antwerpen om in te spelen op uitdagingen inzake slimme steden, klimaat en energie, en de transitie naar industrie 4.0.

De programmastrategie is opgebouwd langs 3 strategische lijnen⁵¹:

- ▶ **Slim Vlaanderen:** de voorbije jaren investeerde Vlaanderen steeds meer in O&O en bestendigt zo haar plaats in de subtop van Innovatieve regio's. Het naar de markt brengen van reeds ontwikkelde of nog in ontwikkeling zijnde kennis blijft echter een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast neemt het belang van verdere digitalisering alsnog toe wat ook de nood aan nieuwe competenties en vaardigheden doet toenemen. Deze doelstelling richt zich op kennisvalorisatie en kennisoverdracht. Hiervoor wordt 60% van het programmabudget gereserveerd.
- ▶ **Duurzaam Vlaanderen:** het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 bevestigt het belang van de transitie naar een circulaire economie om de Vlaamse economie future proof te maken. In lijn hiermee focust EFRO volgende jaren op de energie-efficiënte renovatie van private en sociale woningen en openbare gebouwen; het bevorderen van de productie en consumptie van hernieuwbare energie bij verwarming en koeling; klimaatadaptatie; duurzame multimodale mobiliteit en circulaire economie. De nadruk van deze doelstelling ligt op demonstratie en versnelde uitrol, ook van bestaande technologieën. Hiervoor wordt 40% van het programmabudget gereserveerd.
- ▶ **Vlaanderen Investeert:** wat projecttypes betreft continueert het programma de sterke nadruk op grotere investeringsprojecten.

Ook de EFRO Interreg programma's 2021-2027 worden op verschillende snelheden momenteel opgemaakt. Voor een laatste stand van zaken verwijzen we naar de programma-websites:

1. [Grensregio Vlaanderen Nederland](#).
2. [Euregio Maas-Rijn IP](#)
3. [Frankrijk Wallonië Vlaanderen](#)

⁵¹ <https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling/meer-over-de-nieuwe-efro-programmas/nieuwe>

4. [Noordzee Regio](#)
5. [Noordwest-Europe](#)
6. [Interreg Europe](#)
7. [Urbact](#)
8. [Urban Innovative Actions](#)

Nationaal contactpunt in Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ EFRO Vlaanderen en EFRO Interreg (VLAIO) ▶ Provinciale en stedelijke contactpunten <ul style="list-style-type: none"> - Contactpunt EFRO provincie Antwerpen – contactpersoon: Anneke Van den aker - Contactpunt EFRO provincie Oost-Vlaanderen – contactpersoon: Hannah Decavel - Contactpunt EFRO provincie Vlaams-Brabant – contactpersoon: Nico Janssen - Contactpunt EFRO provincie Limburg – contactpersoon: Frank Sioen - Contactpunt EFRO provincie West-Vlaanderen – contactpersoon: Maxime Huysentruyt - Stad Gent – contactpersoon: Heidi Tency - Stad Antwerpen – contactpersoon: Wim Blommaart
-------------------------------------	--

Europees Sociaal Fonds Plus

Het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) is het belangrijkste instrument van de Europese Unie (EU) om te investeren in mensen. Met een begroting van bijna 99,3 miljard euro voor de periode 2021-2027 zal het ESF+ een belangrijke bijdrage blijven leveren aan het werkgelegenheids-, sociaal, onderwijs- en vaardigheidsbeleid van de EU, met inbegrip van structurele hervormingen op deze gebieden.

Het ESF+ brengt vier financieringsinstrumenten samen die in de programmeringsperiode 2014-2020 gescheiden waren: het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor hulp aan de meest hulpbehoevenden (FEAD), het Europees initiatief voor de jeugdwerkgelegenheid en het Europees programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI).⁵²

Inhoudelijk focust het op sociale inclusie, onderwijs & vaardigheden en werkgelegenheid. Dit programma is momenteel (oktober 2022) nog niet publiek bekend.

Nationaal contactpunt in Vlaanderen	ESF-agentschap Vlaanderen
-------------------------------------	---

⁵² <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/what-esf>

